

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 CÍLE A ÚKOLY PRVOPOČÁTEČNÍHO ČTENÍ A PSANÍ NA 1. STUPNI ZŠ	11
1.1 Trendy inovace výuky prvopočátečního čtení a psaní v rámci transformace primární školy.....	13
2 VYUČOVACÍ METODY ČTENÍ A PSANÍ.....	17
2.1 Metody ve výuce čtení.....	17
2.1.1 Metody syntetické	17
2.1.2 Metody analytické	20
2.1.3 Analyticko - syntetická metoda čtení	22
2.2 Metody ve výuce psaní	23
2.2.1 Analyticko – syntetická metoda psaní.....	23
2.2.2 Globální metoda psaní.....	24
3 HODNOCENÍ A DIAGNOSTIKA ČTENÍ.....	25
3.1 Kvalitativní znaky čtenářského výkonu.....	26
3.2 Kvantitativní znaky čtenářského výkonu.....	29
4 HODNOCENÍ PSANÍ	30
4.1 Znaky písma.....	30
4.1.1 Kvalitativní znaky písma.....	31
4.1.2 Kvantitativní znaky písma.....	33
5 COMENIA SCRIPT	34
5.1 Charakteristika a výhody písma.....	35
5.2 Abeceda	36
5.3 Poznámky k nejčastějším námitkám proti písmu Comenia Script (R. Lencová)	39
6 HODNOCENÍ NA 1. STUPNI ZŠ.....	40
6.1 Legislativní ukotvení hodnocení v ČR	40
6.2 Význam hodnocení	41
6.3 Funkce a typy hodnocení	41
6.4 Prostředky hodnocení	42
6.5 Typy školního hodnocení	43

6.6	Slovní hodnocení	47
6.7	Portfolio	47
7	PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ.....	49
7.1	Využití projektu na 1. stupni ZŠ.....	50
7.2	Projektová metoda	51
7.3	Principy projektového vyučování.....	51
7.4	Typologie projektů	53
7.5	Přednosti a úskalí projektové metody.....	55
7.6	Hodnocení projektu	58
	PRAKTICKÁ ČÁST	59
8	METODOLOGIE A CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	59
8.1	Stanovení výzkumného cíle.....	59
8.2	Upřesnění výzkumných otázek.....	60
8.2.1	Představení tématu výzkumu	60
8.2.2	Organizace a metody.....	61
8.2.3	Zdroje výzkumu	62
8.2.4	Charakteristika zkoumaného vzorku	62
8.3	Prezentace výsledků a vyhodnocení dotazníkového šetření.....	63
8.4	Jak se uplatňuje Comenia Script v praxi.....	63
8.4.1	Výsledky vyplývající z dotazníků pro rodiče.....	63
8.4.2	Výsledky vyplývající z dotazníků pro učitele	68
8.5	Hodnocení čtení a psaní.....	69
8.6	Projekty.....	73
8.6.1	Realizované projekty.....	73
8.6.2	Návrhy projektů	96
	ZÁVĚR	110
	SEZNAM LITERATURY	113
	HYPertextOVÉ ODKAZY	115
	SEZNAM PŘÍLOH.....	116

ÚVOD

Čtení a psaní jsou dovednosti, které nás provází celým naším životem. Díky nim se stáváme vzdělanými. Tudíž je velmi důležitá role učitele na 1. stupni základní školy a zejména pak v 1. třídě. Co učitel při výuce elementárního čtení a psaní „zamešká“, u žáka nerozvine a žák si dostatečně neosvojí, to se jen těžko v pozdějším studiu napravuje.

Výuka na 1. stupni se z pohledu učitelů stále rozvíjí a k tomu přispívají i moderní prvky, které se ve výuce stále více využívají. Jaká je tedy vhodná modernizace ve výuce čtení a psaní na 1. stupni ZŠ? Zvolila jsem si tři prvky modernizace, které považuji z mého pohledu za nejvíce zasahující do procesu učení v rámci čtení a psaní, a pro mě zajímavé se více o ně zajímat.

Nové psací písmo Comenia Script považuji za modernizační prvek, který zcela zasahuje do výuky dětí, učitelů, ale i samotných rodičů. Písmo je už od nepaměti základní dovednost, kterou by měli všichni lidé ovládat. Psací písmo CS, které by mělo být dětem ulehčením, pro učitele získání více času na práci s dětmi, např. více se věnovat čtení s porozuměním apod. je stále aktuální otázkou, která není ještě zcela prozkoumána, právě proto se danému tématu chci věnovat ve své diplomové práci. Otázkou je, jak nové písmo hodnotit? Jaké typy hodnocení se nejvíce využívají?

Hodnocení je stále aktuální otázkou ve školství, proto jsem tento daný prvek v počátečním čtení a psaní zvolila jako druhý prvek modernizace. Hodnocení patří k nejnáročnějším činnostem učitele. O tomto faktu se přesvědčuje nejen každý začínající učitel, ale dokonce i každý zkušený učitel, i přesto že má za sebou léta pedagogické praxe. Učitel na 1. stupni si je vědom, že hodnocení je pro žáky velmi citlivou záležitostí. Může žákovi hodně pomoci, motivovat k další práci, ale zároveň i ublížit. Spravedlivé hodnocení je často diskutovanou otázkou. V pedagogické praxi se předpokládá potřeba kombinace, a to jak slovního, klasifikačního, písemného hodnocení, tak i využití portfolia. Součástí smysluplného hodnocení je rozvíjet samotnou hodnotící činnost žáků – sebehodnocení. Prostřednictvím sebehodnocení se žák učí poznávat své schopnosti, analyzovat vlastní chyby, zdokonalovat vlastní učební

činnost. U hodnocení samotného čtení a psaní není v žádné literatuře stanoveno, jakým způsobem jednotlivé činnosti hodnotit, jak k nim přistupovat, jaké formy diagnostiky a hodnocení volit, aby naše práce byla co nejefektivnější. Všechny informace jsou velice obecné. Popisují výuku psaní a čtení po jednotlivých obdobích, jejich kvalitativní a kvantitativní znaky, obecné možnosti hodnocení a některé publikace zmiňují i to, jak pracovat s chybami.

Třetím a posledním zkoumaným prvkem je projektové vyučování ve čtení a psaní v 1. ročníku, které je považováno za nezbytnou a nedílnou součást činnostního učení, a je důležité při vytváření harmonicky rozvinuté osobnosti dítěte, jak mladšího, tak i staršího školního věku. Tvořivost je považována za obecnou schopnost. V mém podání jde spíše o tematicky propojené učivo zaměřené především na čtení a psaní v první třídě na 1. stupně ZŠ. Všem žákům musí být dána příležitost zažít úspěch, nebát se chyby a naučit se s chybou pracovat, propojovat získané vědomosti a znalosti napříč průřezovými tématy a využívat mezipředmětové vztahy.

Tématem mé diplomové práce je, jak jsem již nastínila, průzkum tří oblastí modernizace, tedy prvků modernizace při výuce počátečního čtení a psaní.

Diplomovou práci dělím na dvě základní části. Část první – teoretickou a část druhou- praktickou.

V první kapitole se věnuji obecně prvopočátečnímu čtení a psaní na 1. stupni ZŠ a jaké jsou trendy v inovaci čtení a psaní. V druhé kapitole se zabývám vyučovacími metodami čtení a psaní, které patří k samotnému prvopočátečnímu čtení a psaní. V třetí kapitole se zmiňuji o hodnocení čtení z pohledu kvalitativních a kvantitativních znaků. Ve čtvrté kapitole se věnuji diagnostice a hodnocení psaní. Všechny čtyři kapitoly se zabývají obecně čtením a psaním, jak funguje v praxi a neodmyslitelně patří k teorii prvopočátečního čtení a psaní.

Kapitola pátá je věnována psacímu písmu Comenia Script, kdy je popsáno, jak CS „vypadá“, jak funguje, jaké jsou názory autorky písma, jaké mohou být nevýhody. Šestou kapitolu tvoří hodnocení v 1. ročnících ZŠ počátečního čtení a psaní z pohledu, jaký je význam jeho zakotvení v legislativě, rozebírám funkce, prostředky, typy hodnocení. Sedmá a poslední kapitola teoretické části se zabývá projektovým

vyučováním a jejím využitím v praxi. Následující tři kapitoly považuji za stěžejní mé praktické části, kde předkládám výzkum mé sondy.

Osmá a poslední kapitola je část praktická. Tato část se zabývá hlavním cílem mé práce, kterým je udělat průzkum obsahující tři oblasti, tedy prvky modernizace. Ty považuji za nejvíce rozšířené. K danému průzkumu jsem využila dvě základní, školy a to Základní školu Slovan a Základní školu Horní Počernice.

Mezi dílčí cíle poté patří zjistit pohled učitelů a rodičů na nové písmo Comenia Script ve srovnání s klasickým písmem. Zmapovat způsob hodnocení čtení a psaní na ZŠ Slovan a na ZŠ Horní Počernice při výuce počátečního čtení a psaní. Zjistit, jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku.

Tato část byla zpracována metodou dotazníků a testů čtenářské gramotnosti dle daných kritérií ve výše uvedených školách.

Pro zpracování práce bylo nalezeno velké množství dostupné literatury zabývající se klasickými metodami výuky. Nejvíce informací a podkladů pro Comenia Script jsem čerpala v metodické příručce k danému písmu a z dostupného odborného tisku zabývajícího se touto metodou.

Význam této práce pro primární pedagogiku shledávám ve vytvoření souhrnu teoretických informací ohledně prvopočátečního čtení, psaní a tří oblastí modernizace, ve kterých bych chtěla podat informace, jak dané typy modernizace se využívají v praxi.

Jako zvláště přínosný vnímám význam pro rodiče a učitele, kteří se s tímto typem písma Comenia Script ještě nesetkali nebo o něm mají málo informací a chtěli by se tedy dozvědět více. Teoretická část tvoří souhrn informací, které jsou pro průzkum podstatné, a praktická část poté prezentuje, jak dané oblasti modernizací se využívají v praxi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍLE A ÚKOLY PRVOPOČÁTEČNÍHO ČTENÍ A PSANÍ NA 1. STUPNI ZŠ

Po listopadu 1989 v rámci procesu demokratizace české společnosti přinesla transformace českého školství řadu podstatných změn do celkové koncepce vyučování.

Pro primární školu znamená transformace vnitřní proměnu ve smyslu naplnění současného cíle primární školy, kterým je otevření vzdělávacích možností každého jedince pro tzv. celoživotní vzdělávání (Wildová, 2002).

V kontextu vnitřní proměny primárního školy zaznamenala jednu z nejpodstatnějších změn výuka prvopočátečního čtení a psaní, která se v tradiční koncepci do roku 1976 řadila k nejproblematičtějším oblastem vzdělávání na 1. stupni ZŠ. Důvodem neúspěchu byl nedostatek ohledu na individuální vzdělávací možnosti každého žáka, kladení důrazu na techniku čtení a psaní, podcenění funkčního využití těchto dovedností, podcenění vnitřní motivace a rozvoje vztahu k osvojovanému.

Na žáky tak byly již od počátku školáctví kladeny velmi vysoké nároky, které byly příčinou nechuti číst a psát provázenou obavami ze školního prostředí (Wildová, 2002).

Současné pojetí chápe výuku elementárního čtení a psaní jako základ pro pozdější výsledky učení a úroveň funkční gramotnosti v dospělosti. Z tohoto důvodu stojí v popředí zájmu kvalita osvojení těchto dovedností prostřednictvím respektování individuálních schopností žáka, využití jeho aktivity a tvořivosti, zdůraznění významu vnitřní motivace a zájmů. Od počátku školní docházky je vyzdvižováno funkční využití čtení a psaní, tzn. používat tyto dovednosti jako nástroj komunikace, osobnostního a sociálního rozvoje, možnost trávení volného času a zábavy (Wildová, 2002).

Dnešní výuka čtení a psaní je charakterizována výraznou snahou o inovativní přístup. Jde především o to, aby proces čtení a psaní co nejlépe reflektoval cíle, tzn. rozvoj dovednosti správně číst, číst přiměřeným tempem a s porozuměním. Cílem je zároveň pěstování pozitivního vztahu ke čtení a psaní, který byl dříve výrazně

podceňován.¹

Jako priorita a nezbytné se však ukazuje zajištění optimálních podmínek výuky, které vedle pozitivní, radostné a pro žáky „bezpečné“ atmosféry zahrnuje také variabilitu metodických postupů, prostředků, forem výuky a způsobu hodnocení. Zároveň umožnění dětem podílet se na „rozhodování“ a uskutečnit výběr a způsob aplikace metod výuky společně s žáky. Výrazná je podpora dětí k motivaci a „spoluzodpovědnosti“. Tento individuální přístup je však nutno uplatňovat ve všech etapách výuky (Wildová, 2002).

Cíle výuky psaní v rámci primárního vzdělávání jsou základem pro otevření vzdělávacích možností pro každého jedince. Z toho vyplývá cíl: „ *Naučit žáka psát latinkou čitelně, přiměřeně rychle za předpokladu pěstování správných písařských dovedností a návyků.*“ (Křivánek, Wildová, 1998, s. 63). Výuka by měla být vedena tak, aby byl pěstován pozitivní vztah k písemnému vyjadřování, k písemné komunikaci (Křivánek, Wildová, 1998).

Primární vzdělávání je tedy nezbytným stupněm k dosažení celkové vzdělanostní úrovně, která se bude rozvíjet z „počátečních“ základů do úrovně jak písařské, tak čtenářské gramotnosti, kterou bude člověk později využívat jako prostředek osobní kultivace, dalšího vzdělávání, zdroje zábavy a trávení volného času.²

Výuka čtení a psaní je zařazena do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace, vzdělávací obor Český jazyk a literatura. Tato oblast zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. *Jazykové vyučování vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat a prosazovat výsledky svého poznávání* (RVP, 2005, s. 20).

---

¹ LEJSALOVÁ, Z. *Výuka počátečního čtení a psaní ve vybraných alternativních didaktických systémech*. Diplomová práce, 2005

² LEJSALOVÁ, Z. *Výuka počátečního čtení a psaní ve vybraných alternativních didaktických systémech*. Diplomová práce, 2005

1.1 Trendy inovace výuky prvopočátečního čtení a psaní v rámci transformace primární školy

V odborné literatuře jsou rozdělovány trendy inovace výuky prvopočátečního čtení a psaní do několika oblastí.

Proměna chápání cíle výuky čtení a psaní

Ke konkrétním cílům výuky můžeme zařadit pěstování kladného vztahu ke čtení a psaní, utváření dovednosti funkčně využívat čtení a psaní jako prostředek pro komunikaci s okolím. Žák by si měl osvojit správné a plynulé čtení textů s porozuměním a získat základy pro správné, čitelné a přiměřeně rychlé psaní. Abychom mohli tyto cíle naplňovat, je potřeba zajistit optimální podmínky pro výuku. Jedná se o vytvoření pro žáky bezpečné a radostné atmosféry ve třídě, vhodné používání a střídání metodických postupů, forem a prostředků výuky (Wildová, 2002).

Komplexnost jazykového rozvoje

V procesu rozvoje čtení a psaní je kladen důraz na komplexnost jazykové výchovy. Spolu se čtením a psaním je procvičováno i vyjadřování a aktivní poslech žáků.

Důsledné respektování individuálních vzdělávacích možností žáků

Výraznou podmínkou v procesu rozvoje prvopočátečního čtení a psaní je respektování individuality každého žáka. „*Tato individualizace zahrnuje výběr a způsob aplikace metod výuky, jejich forem a použitých prostředků (včetně výběru textů), způsob hodnocení, formu a obsah mimotřídní práce, koncepci domácí přípravy atd.*“ (Wildová, 2002, s. 8).

Individuální přístup je důležité uplatňovat u všech žáků, především však u žáků, kteří se rozvíjejí „pomaleji“ či naopak u žáků, kteří vstupují do výuky s rozvinutou dovedností číst. Individualizace zahrnuje i období prvopočátečního psaní, se kterým souvisí i zařazování jednotlivých forem psaní, což je: opis, přepis, diktát

a autodiktát. Individuální přístup by měl být dodržován též v hodnocení žákova rozvoje čtení a psaní.

Rostoucí význam předškolní výchovy

Předškolní období je pro výuku čtení a psaní důležité z mnoha hledisek. Úkolem učitele je navázat na předškolní jazykový rozvoj dítěte a brát v úvahu jeho možné předešlé zkušenosti se čtením a psaním.

V současné výuce prvopočátečního čtení a psaní lze tedy konstatovat, že význam předškolní výchovy, a to z pohledu individuální připravenosti žáka, integrity a kontinuity jazykového rozvoje a tzv. rané prevence výukových obtíží, je zcela zásadní (Wildová, 2002).

Variabilita metodických postupů

Za nejčastěji používané metody ve výuce elementárního čtení a psaní považujeme analyticko-syntetickou a genetickou metodu. Tyto i jiné metody je možné dle potřeb žáků tvořivě obměňovat a rozvíjet. Variabilita metod zabrání stereotypům a „zaběhlým“ postupům, které jsou ve vyučování nežádoucí z důvodu snižování efektivity a pozornosti žáků (Wildová, 2002).

Využití aktivity žáka

Velkým významem těchto metod je vlastní žákův prožitek, který motivuje k dalšímu rozvoji a je praktickou zkušeností. Důležitou činností je hra, při níž je podněcována aktivita žáka a jeho tvořivost. Prostřednictvím hry poznává žák využitelnost čtení a psaní v běžném životě.

Učitel by měl ve výuce uplatňovat i různé druhy čtení a psaní, které nabízejí žákovi příležitost zažít pocit vlastního úspěchu při individuálním čtení, individuálním psaní, párovém čtení, psaní ve dvojici, skupinovém čtení, psaní s učitelem, společném čtení s učitelem, kooperativním psaním, kooperativním čtením v běžném životě (Wildová, 2002).

Efektivní organizace výuky

Pro efektivní výuku je důležitá volba vhodných forem organizace výuky. Ve výuce čtení a psaní je nejvhodnější zařazovat krátkodobé činnosti a během dne je opakovat. Zařazuje-li učitel čtení a psaní do ostatních předmětů, podporuje tak efektivně funkční využití a motivuje žáky k nácviku těchto dovedností. Žákovu schopnost číst a psát v přirozených situacích podporuje výuka v blocích a projektová výuka, kdy žáci spolupracují na řešení skutečného problému (Wildová, 2002).

Využití žákům přitažlivých prostředků

Vyučovací prostředky pro rozvoj čtení a psaní lze v současné době vybírat z bohaté nabídky, obsahující učebnice, cvičebnice, CD romy, počítačové programy a další didaktické materiály. Praktické seznámení učitele s těmito materiály je předpokladem pro správnou volbu. Vybrané prostředky by měly být pro žáky přitažlivé, rozvíjet jejich aktivitu, podpořit metodické postupy a individualizaci výuky. Vhodné je využívání školních, třídních a veřejných knihoven (Wildová, 2002).

Proměna pojetí a forem hodnocení

Hodnocení na 1. stupni ZŠ se dnes přiklání k hodnocení individuálního žákovy rozvoje – tzv. individuální vztahové normy, která umožňuje vedle vyhodnocení dosavadního vývoje žáka také naznačit jeho předpokládaný rozvoj v budoucnu.

Je důležité, aby hodnocení mělo pozitivně motivační funkci, podpořilo žáka v jeho snaze a nevzbuzovalo v žákovi obavy z neúspěchu. Při hodnocení rozvoje je potřeba s žákem spolupracovat, tzn. vycházet z žákovy pohledu na sebe sama, z jeho sebehodnocení. Zařazení sebehodnocení informuje učitele o žákově schopnosti ohodnotit svůj výkon a vede k žákově zodpovědnosti za vlastní rozvoj a k získání sebevědomí.

Z hlediska forem hodnocení se zdá jako nejrozumnější kombinovat klasifikaci a slovní hodnocení. Zvukový záznam je možné použít jako součást hodnotícího portfolia, stejně jako práce psané. V tomto portfoliu shromažďuje žák za pomoci učitele své práce ukazující jeho pokrok, záznamy sebehodnocení, průběžné záznamy

a poznámky učitele, rodičů. Pro funkční využití portfolia jsou důležité pravidelné diskuse mezi žákem a učitelem o výběru a kvalitě prací, při kterých žák hodnotí sám sebe. Prostřednictvím portfolia lze realizovat spolupráci s rodiči a zároveň je informovat o rozvoji jejich dítěte (Wildová, 2002).

Důraz na spolupráci se spolužáky, s rodiči, speciálními odborníky, knihovníky

Spolupráce žáků je důležitou činností ve všech ročnících primární školy. Z řady výhod je potřeba vyzdvihnout skutečnost, že se velmi přirozeně a rychle učí jeden od druhého. Učitel by měl žákům nabízet různé formy spolupráce vhodné pro nácvik komunikačních dovedností a vzbuzení aktivity a tvořivosti, jako například projektovou výuku, skupinovou práci, problémové úkoly, metody kritického myšlení.

Výuka čtení a psaní si žádá také spolupráci rodičů, kteří by měli být obeznámeni, jakými metodami a postupy se bude jejich dítě učit číst a psát. Na základě těchto informací mohou rodiče pracovat s dítětem kvalitněji, lépe navazovat na práci učitele a zapojit se do vzdělávacího procesu.

Obzvlášť důležitá je spolupráce se speciálními pedagogy z hlediska prevence, včasné diagnostiky a nápravy výukových obtíží. Za nezbytné partnery považujeme školního psychologa a ostatní učitele – kolegy (Wildová, 2002).

2 VYUČOVACÍ METODY ČTENÍ A PSANÍ

Výuková metoda představuje soubor vyučovacích činností učitele (vyučování) a učebních činností žáků (učení), který vede k dosažení námi zvolených cílů. Jde o vzájemně propojené procesy, které se uskutečňují obvykle v sociálním prostředí školní třídy. *Učitel svou vyučovací činností (vyučováním) podněcuje, v souladu s výukovými cíli, odpovídající učební aktivity žáků* (Maňák, 2003, s. 15). Tyto činnosti tvoří základní strukturní prvky výukové metody a jsou vymezené cíli výuky.

Ve vývoji počátečního vyučování čtení a psaní se setkáváme se dvěma skupinami metod, které tvoří i základní vývojové etapy. Jsou to metody syntetické, vycházejí od písmena, spojují písmena do slabik a slova.

Metody analytické vycházejí od celků slov, případně vět, které buď při prvním setkání s nimi rozkládají na písmena a vedou žáky k poznání hlásky nebo nechávají na žákovi samotném, aby došel k poznání písmen a hlásek jako prvků slova, tj. metoda globální (Křivánek, Wildová, 1998).

2.1 Metody ve výuce čtení

2.1.1 Metody syntetické

Metody syntetické dělíme na slabikovací a hláskovací. Termín „slabikovací“ byl u nás zaveden v 19. století (Křivánek, Wildová, 1998).

Při rozboru syntetických metod se budu více zabývat metodou genetickou, která je důležitá i v rámci učebnic zaměřené na Comenia Script a samozřejmě je i často využívanou metodou na základních školách.

Metoda slabikovací

Tato metoda zasahuje až do antického Řecka a Říma. Příkladem může být řecká abeceda (alfa, beta, gama...). Touto metodou se učilo až do 19. století, kdy měla své pevné místo hlavně po Filbigerových školských reformách za Marie Terezie, rychle ze škol zmizela, když rozhodování učitele bylo uvolněno Říšským zákonem v roce 1869. (Křivánek, Wildová, 1998).

Postup byl při této metodě následovný:

Abecedáři – žáci se učili znát jména písmen, postupně jmenovali písmena, až se dostali ke „ká“, které učitel ukázal (Křivánek, Wildová, 1998).

Slabikanti se učili skládat ze jmen písmen slabiky, kdy se postupně nacvičovala schémata. „Žák měl např. přečíst slabiku „am“, řekl „á – em – am“. (Křivánek, Wildová, 1998, s. 10). Z toho vyplývá, že tato etapa výuky nebyla pro děti příliš vhodná, žáci nevěděli, které zvuky hlásek si vlastně vybrat.

Nominaristy byli označováni žáci, kteří byli na takové úrovni, že mohli číst slova. Než žáci začali vůbec číst slova, museli projít abstraktním pojmenováním písmen a skládáním slabik z názvů (jmen/písmen) (Křivánek, Wildová, 1998).

Metoda hláskovací

První počátky čtení studoval již v 16. století. německý pedagog Valentin Ickelsamer. Ve svém spisu doporučoval postup, který nazýváme hláskovací metoda. Touto myšlenkou na zlepšení se zabýval i Jan Amos Komenský v „Živé abecedě“, kde vyvozuje zvuky zvířat, jde o východisko k hlásce na začátku učení čtení.

Metoda se začala nejvíce používat na přelomu 18. – 19. století. Její podstata byla v tom, že se děti učily číst písmena hláskou (Křivánek, Wildová, 1998).

Doporučuje se sluchový rozklad slov, jako příprava na čtení. Nejprve se probírají samohlásky a pak souhlásky ve skupinách. Nečetlo se jméno písmene, ale vyslovuj se hláska, kterou písmeno označuje (Santlerová, 1995, s. 9).

Metoda náslovných hlásek

Metodu náslovných hlásek využívali ve slabikářích např. J. Jursa, J. Kubálek, J. Pavlovský. Je využívána i při vyvození hlásky v dnešní škole jako součást metody analyticko – syntetické (Santlerová, 1995, s. 11).

V metodě náslovných hlásek se hláska izolovala jako hláska náslovná/první hláska ve slově. Tento postup byl jednodušší u slov, která začínala samohláskou (ú – úl, a – anděl), složitější u slov, která začínala souhláskou (Křivánek, Wildová, 1998).

Metoda fonomimická

Fonomimická metoda bývá též nazývána metodou „normálních hlásek“. Jejím principem bylo izolování hlásek. Byly vybírány hlásky, které se mohou vyskytovat samostatně, jako např. citoslovce, Např.(á – kytička, í – dítě...). (Křivánek, Wildová, 1998). Fonomimická metoda měla za úkol odstranit těžkosti při rozkladu slov na hlásky, tudíž vycházela ze samotných hlásek v lidské řeči (Santlerová, 1995).

Metoda skriptologická

V metodě skriptologické se spojovalo učení čtení písmene s jeho psaním. Žáci se učí sluchovému rozkladu věty na slova, slov na slabiky, cvičí se v kreslení. Do našich škol vnikla po metodě hláskovací, asi v roce 1875 (Santlerová, 1995).

Metoda Petránkova

Metoda je pojmenována po svém tvůrci J. E. Petránkovi. Při čtení se nejdříve užívá pouze písmo tiskací. Žáci čtou a píší velkou a malou tiskací abecedou. Psací písmo je odvozováno z tiskacího a začíná se jím psát až později.

Pro tuto metodu je charakteristické, že žáci čtou slovo postupně:

k

k- o = ko

ko- ě = koě

koě- k = koěk

koěk- a = koěka (Santlerová, 1995).

Metoda genetická

Také někdy metoda zapisovací, jejímž autorem je Josef Kožíšek, jeho první slabikář „Poupata“ se vydávala od roku 1913. Kožíšek vede ve své metodě k tomu, aby žáci pochopili sdělovací funkci řeči. (Křivánek, Wildová, 1998).

První setkávání bylo s písmeny ve funkci zkratek jmen či příjmení žáků. Např..A. Anička, K. Kája apod. Tedy hned od začátku výuky čtení mohli žáci psát věty, v nichž se kombinují písmena s obrázky a jednoduchým záznamem domluvených

sloves. Např. Anička má jablíčka - A. – obrázek dvou až tří jablek (Křivánek, Wildová, 1998).

Většina pedagogů je názoru, že syntetické metody svým logicko – didaktickým systémem kladou na žáky velké nároky. Ve čtení převažuje zřetel techniky, mechanismu čtení (Santlerová, 1995).

„Kožtíšek označil svoji metodu jako genetickou, neboť požadoval, aby dítě, které se učí číst, prošlo stejnou genezí jako lidstvo.“ (Wildová, 2002, s. 19).

Metoda genetická je metodou přirozenou ve vývoji dítěte, nejdříve zaujmou děti velká tiskací písmena, ptají se, co písmena představují, znamenají a nakonec „skládáním“, syntézou, pak sestavují ze známých písmen slova a „čtou“ (Wildová, 2002). Od samého začátku žáci čtou i zapisují celé věty, slova nejprve hláskují (A-D-A-M) a poté opět spojují ve slova (ADAM). Začíná se nácvikem sluchové analýzy a syntézy nejprve u krátkých slov a postupně se přechází ke slovům delším a složitějším. Vychází tedy z intuitivního čtení po hláskách, které si osvojují už předškoláci. Tato metoda se dnes pojímá jako metoda přirozená vývoji dítěte (Santlerová, 1995). Tento postup je dnes považován za současnou podobu genetické metody.

„Cílem současné genetické metody je přispět k rozšíření nabídky metod elementárního čtení a psaní v prvních třídách a zároveň pomoci učitelům při hledání efektivnějších metod navazujících na tradici české školy.“ (Wildová, 2002, s. 25).

2.1.2 Metody analytické

Metoda normálních slov

Navazuje na původní analytickou metodu J. Jacota, která již v 19. století prošla jistým vývojem. Metodu „normálních“ slov navrhli ve 40. letech 19. století němečtí pedagogové Karel Vogel a Karel Seltsam, východiskem nebyla věta, ale v dané lekci se vycházelo z jednoho slova. Metodu přizpůsobil G.A. Lindner ve své knize z roku 1880, „Kniha maličkových“. Tato metoda byla dále propracována F. Mertym z roku 1935 pod názvem „Úl“. Jako normální slova užil (úl, vůl, pec atd..) (Křivánek, Wildová, 1998).

Metoda globální

Metoda globální výuky čtení a psaní se řadí mezi analytické metody. Analytickými metodami popř. analyticko-syntetickými rozumíme metodu normálních slov, analyticko-syntetickou zvukovou a metodu globální (Wildová, 2002).

Globální metoda vychází z praxe amerických škol, kde se uplatňovala zejména v 2. polovině 19. století a na počátku 20. století. Prvopočáteční čtení je stěžejním v prvních třídách. Tuto metodu a ideu dovezl do meziválečného Československa z USA Václav Příhoda a výrazně se zasloužil o její rozšíření.

V období československého reformního pedagogického hnutí se globální metoda výuky prvopočátečního čtení a psaní postupně stala jednou z nejdiskutovanějších problematik a výuka čtení a psaní zároveň nejspornější didaktikou (Wildová, 2002, s.26).

Tvůrcem metody byl belgický lékař jménem Ovide Decroly. Tato metoda původně vznikla pro děti duševně opožděné a pro předškolní děti. Teoretickým základem této metody je tvarová psychologie (Gestaltpsychologie), která vychází z toho, že čtenář vnímá celky, jimž jsou části a prvky podřízeny. Z toho důvodu globální metoda vychází z celku a zachovává ho tak dlouho, dokud žák sám nedojde k jeho rozboru. Globální metoda se také opírá o zjištění očních pohybů zaznamenaných při čtení, jež poprvé provedli E. Javal ve Francii (1979), Baswel a Cattell v USA. Zrak je nejspolehlivější lidský smysl. Pamatujeme si 50% toho, co vidíme, a pouze 30% z toho, co slyšíme. Proto je vyučování čtení založené na zrakovém základě spolehlivější a snazší. Z očních pohybů usoudili, že *jednotkou při čtení není hláska ani slabika. Čtení tedy není skládání písmen nebo slabik, ale je to myšlenkový pochod, při němž má vedoucí úlohu smysl toho, co čteme. Obrazy slov tvořené skladbou písmen tvoří jen letmé náznaky pro pochopení smyslu. Podle toho je čtení soustava zvyků, která se projevuje malým počtem fixací na řádku a rytmickými pohyby oka (Santlerová, 1995, s.17). Pohyb očí při čtení není plynulý, ale přerušovaný. Činnost oka při čtení lze rozdělit na pohyb z určitého bodu na řádku k jinému bodu a na zastávku oka (tzv. fixaci), při níž se děje vlastní čtení (Wildová, 2002, s. 27).*

2.1.3 Analyticko - syntetická metoda čtení

Tento postup se objevil v roce 1818. Jean Joseph Jacocot, profesor v Bruselu, v roce 1777 – 1840 označil svou metodu jako analyticko - syntetickou. Východiskem pro výuku byla tehdy populární kniha Fenelonova“ Příběhy Telemacha, syna Odysseova“. „Učitel naučil žáky jedné větě. Potom se učili číst slovo za slovem jako celky. Dále následoval rozklad slov na slabiky. Žáci se naučili číst slabiky výchozí věty jako celky. Nakonec analýza končí u pojmenování písmen.“(Křivánek, Wildová, 1998, s. 14).

Je to jedna z nejrozšířenějších metod výuky čtení a psaní na 1. stupni. V analyticko – syntetické hláskovací metodě se objevuje na prvním místě slovo „analyticko“, protože se začíná s analýzou zvukové podoby slova. Ještě než žáci dospějí k prvnímu písmenu, mohou se pokoušet i o zvukovou syntézu slov a slabik z hlásek, slov ze slabik. „Důkladně se připravuje na pochopení vztahu mezi hláskou a zvukovou podobou slova a učí se poznávat jednotlivé hlásky již před tím, než se začne učit první písmeno.“ (Křivánek, Wildová, 1998, s. 42).

Pro podporu vyučování touto metodou byla vypracována První čítanka a později r. 1951 Živá abeceda a Slabikář pod vedením O. Chlupa.

Elementární výcvik je rozvržen do tří etap:

1. Etapa jazykové přípravy žáků na čtení:

V této etapě se využívala Živá abeceda, která obsahovala cvičení pro přípravu na čtení. V tomto předslabikářovém období žáci rozeznávají různé zvuky. Jsou vedeni ke správné a zřetelné výslovnosti, k chápání vztahu slabiky a hlásky. Učí se slabiku vyslovovat naráz, aby si nevytvořili návyk artikulace jednotlivých hlásek.

2. Etapa slabičně analytického způsobu čtení:

Tato etapa se dále dělí na čtyři fáze:

- a) čtení otevřených slabik ve slovech
- b) čtení zavřené slabiky na konci slov
- c) čtení otevřené slabiky trojpísmenné a slova se dvěma souhláskami uprostřed
- d) čtení slov se slabikotvorným r, l, slova s písmenem ě a se slabikami di, ti, ni. V této etapě se využívá Slabikář. Stále se procvičuje analýza a syntéza slov.

3. Etapa plynulého čtení slov:

Také jinak nazývána poslabikářové období. V této etapě se technika čtení automatizuje, žáci čtou s porozuměním a plynule. „*Při použití analyticko-syntetické metody ve výuce čtení se vychází z jednoty celku a částí v rámci slov. Jak již bylo uvedeno, jde o rozklad slov na slabiky a slabik na hlásky a skládání hlásek ve slabiky a slabik ve slova za opory kinestézie, tj. činnosti mluvidel.*“ (Santlerová, 1995, s. 21).

2.2 Metody ve výuce psaní

2.2.1 Analyticko – syntetická metoda psaní

Metoda vychází z metody psychologicko-fyziologické. V období přípravy na psaní se do výuky zařazují činnosti pro zlepšení jemné motoriky, např. vytrhávání, vystřihování, modelování, atd. Poté následují kresebné cviky na uvolnění ruky, psaní prvků jednotlivých písmen a psaní celých slov. Velmi důležitý je vzor učitele. Metodu analyticko-syntetickou využívá v počátcích psaní i Hynek Kohoutek. Kohoutkova koncepce zdůrazňovala nácvik písmen podle tvarové příbuznosti, individuální přístup k dítěti. Z této koncepce vycházely i učební osnovy z roku 1983 (Santlerová, 1995).

Obsah výuky psaní v prvním ročníku rozdělen do tří celků:

- 1) Předslabikářové období: obsahem tohoto období jsou přípravné cviky a nacvičování jednotlivých prvků písmen a číslic.
- 2) Slabikářové období: během tohoto období si žáci osvojují návyky při psaní. Žáci poznávají jednotlivá písmena, jejich spoje, píší slabiky, slova i věty. Také se seznamují s psaním velkých písmen a učí se je používat.
- 3) Poslabikářové období: žáci si upevňují návyky a dovednosti potřebné při psaní. Dokážou převést slova z mluvní podoby do podoby grafické (Santlerová, 1995).

Analyticko-syntetická metoda čtení a psaní je stále nejpoužívanější, nejrozšířenější metoda dominující na základních školách v České republice a neustále se rozšiřuje.

2.2.2 Globální metoda psaní

V období pedagogického reformního hnutí se stala tato metoda jednou z nejdiskutovanějších, a co se týče psaní zároveň jednou z nejspornějších metod. (Wildová, 2002).

Metoda globální vychází z psaní slov a vět. Izolovaná písmena se necvičí samostatně, stále zůstává slovní celek. Ze začátku jednoslabičný, později delší. Píše se na nelinkovaném papíře s jednou linkou na řádku. Při tomto způsobu psaní vytváří děti svůj osobitý styl a volný rukopis dříve.

3 HODNOCENÍ A DIAGNOSTIKA ČTENÍ

Hodnocení se opírá o kvalitativní a kvantitativní znaky čtenářského výkonu, ve kterých se hodnotí správnost čtení, porozumění čtenému textu, způsob a rychlost čtení, ty spadají do kvantitativních znaků čtení. Rychlost se však neupřednostňuje v hodnocení u žáků v 1. ročnících (Křivánek, Wildová, 1998).

Dovednost žáků číst správně, uvědoměle, plynule, dostatečně rychle a výrazně je jeden z hlavních prostředků jejich vzdělávání ve všech vyučovacích předmětech i v činnosti mimoškolní a je základním předpokladem estetického a studijního osvojování textů. Tyto atributy spolu souvisejí a vzájemně se podmiňují.³

Kontrola výsledků čtení

Kontrola výsledků čtení v současné době se dotýká i způsobu hodnocení žákovských výkonů. Metody hodnocení by měly být voleny uvážlivě a citlivě, aby děti motivovaly k dalšímu rozvíjení pracovního úsilí (Křivánek, Wildová, 1998).

Současné hodnocení čtení je založeno na aktivitě žáka a rozvoji jeho tvořivosti. Vyjadřuje posun k hodnocení dle tzv. individuální vztahové normy, která hodnotí individuální rozvoj v uvedených dovednostech (Wildová, 2002).

V období přípravném by si měl učitel zjistit, zda žák pochopil hláskový princip řeči, neboť jeho pochopení je nezbytným kritériem pro hodnocení dosažené úrovně a zároveň podmínkou pro zdárný vývoj čtenářských dovedností. Úroveň hláskového principu poznává při provádění cvičení s izolací hlásek. Učitel vhodným způsobem opravuje chyby a motivuje k dalšímu zaměstnání (Křivánek, Wildová, 1998).

Hodnocení úrovně dovednosti čtení je úkolem velmi obtížným, především by hodnotící kritéria měla vycházet z funkce čtení jako řečové činnosti, jež má komunikativní funkci. Porozumění musí mít tedy nesporně při hodnocení prvořadý význam, zatímco ostatní složky jako je rychlost, správnost, plynulost a intonace slouží jako prostředky komunikativního aktu. Skutečná hodnota těchto složek musí být

---

³ http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_06242/Studijni_podpora_DIDAKTIKA_CTENI_A_PRIMARNI_LITERARNI_VYCHOVY.pdf

posuzována podle stupně porozumění. Nevhodné hodnocení může způsobit u dětí ztrátu motivace a nezáměrně čtením se dále zabývat (Křivánek, Wildová, 1998).

Pomůckou pro učitele při hodnocení čtení jsou např. záznamové archy, které slouží ke zjišťování úrovně čtení a každý učitel si je samostatně zpracuje. Výhody záznamových archů jsou v tom, že učitel může sledovat vývoj určitého jevu, který může být docvičen v dalším časovém období (Křivánek, Wildová, 1998).

Při hodnocení žákova rozvoje prvopočátečního čtení jsou využívány stále více další metody, např. analýza žákova rozvoje ve čtení pomocí zvukového záznamu, magnetofonový záznam, videozáznam, či různé druhy portfolia (Wildová, 2002).

3.1 Kvalitativní znaky čtenářského výkonu

Správnost čtení

Správnost čtení je považována za základní znak čtenářského výkonu. Správné čtení je nezbytné pro plynulé, uvědomělé a výrazné čtení (Křivánek, Wildová, 1998, s. 60).

Tento znak je možno zjednodušeně vyjádřit jako shodu čtenářského textu s jeho tištěnou podobou. F. Jiránek (1955) definuje správný čtenářský výkon jako dovednost čtenáře adekvátně reagovat na slova v optické podobě řečově motorickou reakcí, tj. spojit jednotlivé složky motorické reakce /hlásky, slabiky/ ve stejném pořadí, v jakém po sobě následují složky optického podnětu /písmena, slabiky/.

„Chyby ve správnosti se třídí podle tří kritérií:

- a) *Kvalita změn ve formě slova – záměna, vynechání, přidání, přehození a nesložení*
- b) *Rozsah změn ve formě slova – chyby proti písmenu, slabice či slovu*
- c) *Druh změny v obsahu slova – chyby alfa /chybně přečtené slovo má smysl/chyby beta/přečtené slovo nemá smysl/.“ (Křivánek, Wildová, 1998, s. 60).*

Podle publikace J. Tomana se správným čtením rozumí „shoda hlasitě čteného textu s jeho tištěnou nebo psanou podobou.“ Jedná se o věrnou reprodukci a přesné vnímání čteného textu (Toman, 2007, s. 33).

O. Zelinková uvádí, že „správnost je jednou z nejvýznamnějších charakteristik dostatečné úrovně čtení“. A dodává, že „přibližně 10 % a více nesprávně přečtených

slov je ukazatelem defektního čtení“. Proto by se učitelé této elementární dovednosti měli hned zpočátku zaměřovat na problémová spojení hlásek a slova, a tím předcházet případnému nezvládnutí důležitého znaku čtení, jakým správnost bezesporu je (Zelinková, 2001, s. 136).

Uvědomělé čtení

Uvědomělé čtení je samostatnou složkou a cílem čtenářského procesu. Žáci by měli být vedeni hned od počátku výuky čtení k vnímání toho, co čtou (Křivánek, Wildová, 1998).

Při čtení s porozuměním jde o složitý proces, vyžadující přesné vnímání grafické podoby slov, pojmové i obrazné chápání jejich významu izolovaně a především v kontextových souvislostech, spojené s vytvářením adekvátních představ, zapamatováním, správným domýšlením a pohotovým vybavováním čteného textu.⁴

Podle J. Tomana jde o „*složitý proces, vyžadující přesné vnímání grafické podoby slov, pojmové i obrazné chápání jejich významu izolovaně a především v kontextových souvislostech, spojené s vytvářením adekvátních představ, zapamatováním, správným domýšlením a pohotovým vybavováním obsahu čteného textu.*“ (Toman, 2007, s. 36).

Čtení s porozuměním vyžaduje učitelovu neustálou kontrolu a pozornost. Např. dětem zadávat otázky, úkoly, kvízy, křížovky, hrát scénky, reprodukovat text atd.

Plynulost čtení

Plynulost čtení se rozumí čtení slov, mluvních taktů, větných úseků, vět, souvětí, jako souvislých významových a izolačních celků - (bez hláskování, slabikování a opakovaného čtení slov – částí, změny tempa a pauz čtení). Plynulost závisí na správnosti, porozumění textu a podílí se na ní i správné dýchání, které je nacvičováno v počátcích výuky čtení (Křivánek, Wildová, 1998).

Přiměřená rychlost čtení závisí na zachování přirozeného rytmu a tempa běžně mluveného projevu. Rychlost čtenářského výkonu spočívá ve stupni jeho automatizace.

---

⁴ http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_06242/Studijni_podpora_-_DIDAKTIKA_CTENI_A_PRIMARNI_LITERARNI_VYCHOVY.pdf

Každý žák si ovšem vytváří individuální tempo. Příliš pomalé čtení znesnadňuje porozumění a signalizuje zaostávání ve čtení, velmi rychlé čtení, jež neodpovídá čtenářské vyspělosti žáka, obvykle vede k povrchní, mechanické syntéze bez pochopení čteného obsahu, k nezřetelné artikulaci i chybné výslovnosti.⁵

Podle J. Tomanu může být hlavní příčinou neplynulého čtení žáků „nezvládnutí čtení správného a uvědomělého (nezautomatizovaný čtenářský výkon, projevující se omezeným rozsahem zorného pole, častějšími fixacemi a nepochopením obsahu čteného textu nebo mechanické čtení spojené s mluveným dohadem), případně nevhodné dýchání.“ (Toman, 2007, s. 39).

Výrazné čtení

Výrazné čtení lze považovat za nejdokonalejší projev čtení hlasitého. Je podmíněno správností, porozuměním, uvědomělostí, plynulostí a přiměřenou rychlostí čtenářského výkonu. Mezi základní zvukové charakteristiky výrazného čtení patří intonace, slovní a větný přízvuk a frázování.⁶ Pozitivně přispívá i ekonomické dýchání, správná artikulace a výslovnost (Křivánek, Wildová, 1998).

J. Toman říká, „že výrazné čtení je výsledkem hlubšího pochopení, prožitku a hodnocení myšlenkového a citového obsahu čteného uměleckého textu a také nutným předpokladem osvojování literárněestetických dovedností žáků (předčítání, přednesu, reprodukce a dramatizace textu)“ (Toman, 2007, s. 41).

---

⁵ http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_06242/Studijni_podpora_-_DIDAKTIKA_CTENI_A_PRIMARNI_LITERARNI_VYCHOVY.pdf

⁶ http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_06242/Studijni_podpora_-_DIDAKTIKA_CTENI_A_PRIMARNI_LITERARNI_VYCHOVY.pdf

3.2 Kvantitativní znaky čtenářského výkonu

Rychlost čtení

Rychlost čtení je ovlivňována způsobem a plynulostí čtení, obtížností textů, momentálním psychickým a zdravotním stavem čtenáře. Ve školní praxi si musí být učitel vědom, že příliš rychlé, ale i pomalé čtení negativně ovlivňuje porozumění čtenému textu (Křivánek, Wildová, 1998).

V 1. ročnících se hlavně vyžaduje, aby se žák z hlediska rychlosti čtení naučil číst přiměřeným tempem. V tomto období se zdůrazňuje především rozvoj kvalitativních znaků. (Křivánek, Wildová, 1998, s 61).

4 HODNOCENÍ PSANÍ

Podle Křivánka a Wildové (1998) je významnou součástí výuky psaní také jeho hodnocení, které by mělo vycházet z cíle výuky psaní v 1. ročníku a maximálně respektovat individuální rozdíly žáků při osvojování psací dovednosti. Didakticky správné použití hodnocení velmi pozitivně ovlivní nejen počátky psaní, ale také celkový vztah k psaní vůbec.

Správné hodnocení vždy sleduje individuální rozvoj každého žáka a motivuje ho pro další práci. Zvláště v 1. ročníku bývá velmi často přeceňováno např. tvaropisné hledisko a úzkostlivé dodržování dalších znaků písma před celkovým zájmem žáka o vlastní rozvoj psací dovednosti.

Každý písemný projev by měl být učitelem hodnocen, učitel k tomu může využít různých forem hodnocení včetně citlivé klasifikace a slovního hodnocení.

S hodnocením psaní souvisí i způsob opravování chyb v žákovských písemných projevech, které by z psychologického hlediska mělo vždy být prováděno velmi citlivě. Pro zvýšení motivace a zároveň účinnosti se jeví lepším vyhledávání a označování správně napsaných tvarů před označením každé odchylky od predepsaného vzoru. Z hlediska barev určené pro toto označování se především u dysgrafiků a dysortografiků upřednostňuje černá před červenou.

Hodnocení psaní úzce souvisí se znaky čitelného písma.

4.1 Znaky písma

Podle Doležalové se po dětech v 90. letech vyžadovalo, aby psaly rychle. Písmo by z tohoto hlediska mělo být jednoduché a úsporné. *Tyto požadavky se odráží i ve znacích písma. Jsou to: tvar, velikost, úměrnost a stejnoměrnost, jednotažnost a vazebnost, sklon, hustota a rytmižace, úprava písemností a rychlosti písma* (Doležalová, 1996, s. 7).

Podle odborné literatury se psaní opírá o tzv. znaky písma, které jsou rozlišovány na kvalitativní a kvantitativní, do kterých je zařazena rychlost písma (Křivánek, Wildová, 1998).

4.1.1 Kvalitativní znaky písma

Tvar

Tvar písma znamená tvarově správně napsané písmeno. V současnosti dbáme u psacího písma na štíhlé tvary, neboť jsou dobře čitelné. Proto v přípravném období klademe důraz především na ovály (Doležalová, 1996).

Současná metodika se nejvíce zabývá zjednodušením čtení a psaní. Nepreferuje tedy důsledné napodobení předepsaných tvarů. V různých souborech písanek se objevují drobné tvarové odlišnosti, které však nesnižují čitelnost jednotlivých písmen (Křivánek, Wildová, 1998).

Zřejmě „nejvýraznější“ odchylnka se dnes objevuje při psaní písmene „z“. Od roku 1993 bylo na požadavek učitelů povoleno MŠMT zavedení i dalšího tvaru tohoto písmene, tvaru, který se žáci učili ještě před zavedením koncepce vzdělávání z roku 1976. S tímto tvarem se setkáváme např. v učebnicích a písankách nakladatelství ALTER (Křivánek, Wildová, 1998, s. 72).

Velikost

Velikost písmen v počátcích rozvoje písmařské dovednosti podmiňuje především dosažená úroveň psychického i tělesného zrání dítěte, jeho psychosomatické možnosti a grafomotorická zručnost. K tomu je přizpůsobena i liniatura v písankách. V prvních ročnících je výška písmen střední výšky asi 5 mm, ve 4. ročníku je výška písmen téměř poloviční.

Výška i velikost písmen se mění v průběhu nácviu psaní nového písmene (Doležalová, 1996).

Úměrnost

Úměrnost písmen je poměr částí písmene nebo písmen různých výšek. Poměr písmen podle Křivánka a Wildové mezi písmeny střední výšky /i, e,.../ a horní /l, h,.../ a dolní /y, j, .../ délky by měl být 1:1:1 (Křivánek, Wildová, 1998).

Stejnoměrnost

Stejnoměrnost písma je zachování stejné velikosti písmen v celém psaném projevu. S tímto požadavkem projevu mají žáci velké potíže, obzvláště v počátečním období. Stejnoměrnost velikost písmen nedodrží totiž mnohdy ani ve slově. K tomu žákům pomůže pomocná liniatura (Doležalová, 1996).

Žákům pomáhají předepsaná písmena na začátku i na konci řádku a pomocná liniatura, pokud je v nácviku psaní využívána (Křivánek, Wildová, 1998).

Jednotažnost a vazebnost

Jednotažnost a vazebnost písma znamená jednotažné psaní písmen, slabik a slov, což napomáhá rychlejšímu psaní. Některé spoje vyžadují větší pozornost. Jsou to především spoje s písmeny b,v,o, ale také s písmeny l,b (Doležalová, 1996).

Obecně se upřednostňuje jednotažné spojování jednotlivých písmen a jejich spojování do slov. Učitel tedy vede žáky k tomu, aby psali diakritická znaménka až po napsání celého slova. U dysortografiků je od tohoto způsobu upuštěno, u nich se naopak doporučuje psát diakritická znaménka ihned po napsání písmena.

K požadavku vazebnosti písma především v 1. ročníku je nutné přistupovat individuálně. Pokud žák nezvládá psát jednotně, nepřeceňujeme tento požadavek na úkor ztráty motivace či deprese, spíše se snažíme zvýšit pohyblivost píšící ruky po psací ploše vhodně volenými uvolňovacími cviky (Křivánek, Wildová, 1998).

Sklon

Sklon písma představuje úhel, který svírá osa písmene s linkou. Vhodný je sklon v rozpětí 90° (písmo stojaté – takové písmo má písmo tiskací) do 60° (písmo ležaté). *Optimální sklon podle V. Pence činí 75°. B. Šupšáková se přiklání k rozpětí mezi 70° a 75°, neboť v tomto rozmezí se dosáhne dobré čitelnosti, úhlednosti i optimální rychlosti písma (Doležalová, 1996, s. 10).*

Tento sklon je i předepsán ve všech písankách i slabikářích (Doležalová, 1996). Za chybu je považován především sklon nestejnoseměrný (např. vějířovitý). Sklon lze pozitivně ovlivnit dodržováním hygienických návyků při psaní, správným metodickým

postupem při nácviu nových písmen a jejich procvičováním (Křivánek, Wildová, 1998).

Hustota a rytmizace

Hustota a rytmizace napomáhá úhlednosti psaného textu. Hustotou rozumíme rozestupy mezi písmeny, mezery mezi slovy a vzdálenost mezi řádky. Rozestupy i mezery by měly být stejnoměrné. *Mezery mezi slovy mají přibližně šířku písmene „n“* (Doležalová, 1996).

Pohyb píšící ruky po psací ploše by měl být rytmický (Křivánek, Wildová, 1998, s. 74).

Úprava písemností

Úprava písemností znamená především psát do konce linky a pečlivě, aby písemnost byla písmoúhledná. Konečný výsledek ovlivňuje zvolený psací prostředek (Doležalová, 1996).

Žáci od počátku dopisují celé řádky, pokud se slabika (slovo) na linku „nevejde“, píší jen izolovaná písmena (slabiky) (Křivánek, Wildová, 1998).

4.1.2 Kvantitativní znaky písma

Rychlost

Rychlost psaní je kvantitativním znakem písma. Znamená počet písmen napsaných za určitou časovou jednotku. V 1. ročnících se hbitost písma nevyžaduje, hlavně se dbá na čitelnost psaného zápisu (Doležalová, 1996).

5 COMENIA SCRIPT

*„Comenia Script
je praktické psací písmo pro děti,
jednoduché, moderní a současné⁷“*

V současnosti se na některých školách v České republice používá psací vzor, který tvarově vychází z estetiky krasopisných písem 19. století.

Autorka Radana Lencová má v dnešní době problém s písmem, které je nečitelné a neúhledné. Většina lidí dnes dává přednost psaní na počítači, a to i v osobním sdělení, a ve svém rukopisném projevu se uchyluje k takovým formám, které mají se školním krasopisným písmem velmi málo společného. Je to obecná potřeba písmo zjednodušovat, psát spíše izolovanými znaky než písmem dokonale spojeným a spíše tiskacími než psacími formami. U současných písarů se spíše projevuje touha po čitelném, srozumitelném sdělení než po krasopisu. Autorka písma je zastáncem názoru, že by se žáci měli naučit jedno písmo, které pak budou používat i v dospělosti.

Autorka písma CS se již problematikou písma zabývala na Vysoké škole umělecko – průmyslové v rámci doktorského studia. Záměrem bylo navrhnout nový psací „model“ pro českou základní školu. Požadavkem na písmo byla jednoduchost a praktičnost písma pro děti. Vzorky písma zkoumala na několika základních školách, kde děti měly písmo podle natištěné předlohy napodobit a u tvarových variant zvolit tu, kterou by si vybraly. Podle těchto výběrů pak byla finalizovaná konečná podoba tvarů písma. U několika písmen a číslic byly ponechány tvary dva. Další testy se týkaly konfrontace písma Comenia Script se současným psacím písmem. Žáci 1. tříd měli napodobit tvary současného psacího písma a tvary Comenia Script na rozdělených pracovních listech, aniž by jim bylo vysvětleno jak je psát, kde začít atd. Tvary písma Comenia Script psali žáci zřetelně lépe. Mimo jiné i proto, že jsou pro začátky psaní jednodušší.⁸

Z prvních výsledků se zdá, že Comenia Script je písmo vhodné také pro dysgrafiky a leváky. K nácvičku písma jsou připraveny písanky pro 1. třídu (v metodě

⁷ http://www.lencova.eu/cs/ga1_clanek_pravo

⁸ <http://remix.nicm.cz/projekt-comenia-script/>

analyticko-syntetické nebo genetické), písanky pro 2. třídu a mnoho dalších didaktických materiálů.⁹

Nový model psacího písma Comenia Script nabízí velmi široké spektrum vyjádření, jež umožňuje individuální přizpůsobení každého pisaře. Je založen na čitelnosti a jednoduchosti (Lencová, 2010).

5.1 Charakteristika a výhody písma

1. Jednoduchá velká abeceda.
2. Písmo má volitelný sklon. Děti se s ním seznamují až ve 2. třídě.
3. Napojování písmen je volitelné, nemusí být vůbec. Tím se eliminuje nečitelnost písma, která vzniká mimo jiné z nepřerušovaného psacího tahu. Napojování stylem přiřazování je praktické i z hlediska psaní diakritických znamének – děti je napíší ihned nad písmenem, ne až po napsání celého slova, jak se to děje u písma na principu jednotažnosti.
4. Písmo vychází vstříc současným potřebám dětí, které již před pubertou jednotažné písmo opouštějí. To se týká už i dětí na 1. stupni ZŠ.
5. Jednodušší písmo může být snáze čitelnější v zahraničí, a naopak cizinci přijíždějící do Čech našemu písmu lépe porozumí a usnadní se jim komunikace.
6. Tím, že jsou tvary písma bližší tiskovému písmu, umožňuje zjednodušit systém čtení a psaní. Děti se nemusí učit písmena čtyři, ale jen jedno nebo dvě.
7. Jednodušší písmo pomáhá více porozumět textu, než písmo složitější, které může odvádět pozornost od obsahu.
8. Comenia Script má vypracované tahy pro praváky i pro leváky, což princip stávajícího písma neumožňuje.
9. Pro speciální účely je vypracována také bezsériová forma písma (bez možnosti napojení), vhodná například pro děti dysgrafické, mentálně či tělesně handicapované.
10. V abecedě je několik písmen a číslic, jež mají více tvarových variant. Dítě si tak samo zvolí, které tvary preferuje. S tvarovými variantami se děti seznamují až ve 2. třídě.¹⁰

---

⁹ http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

5.2 Abeceda

Velká abeceda

Lidská ruka nikdy nenapíše rovné tahy dokonale rovně, vždy se přizpůsobí rytmu a tlaku na psací nástroj. Velká abeceda je jednoduchá a nebrání rychlému psaní. To ocení žáci hlavně v začátcích vět. Není zde zapotřebí různých okras a zbytečných horizontálních vlnovek. Co se týče napojování s malou abecedou, velká písmena svým principem fungují samostatně, není třeba na ně malou abecedou přímo navazovat.

Většina horizontálních tahů začíná jemnými přetahy vlevo (B, D, E, F, P, R), které vznikají při normálním rytmu psaní. Při rychlejším psaní se mohou ještě více zvýraznit, a písmeno tak dostane osobitý výraz (Lencová, 2010).

Malá abeceda

Základní kresba malé abecedy je pojatá v otevřenější formě, která je snáze čitelná, a zároveň připravena na individuální šířku u každého dítěte (Lencová, 2010).

Velikost

Po celou dobu procvičování doporučuje Radana Lencová neměnit základní velikosti písma ani liniatury (Lencová, 2010).

---

¹⁰ http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

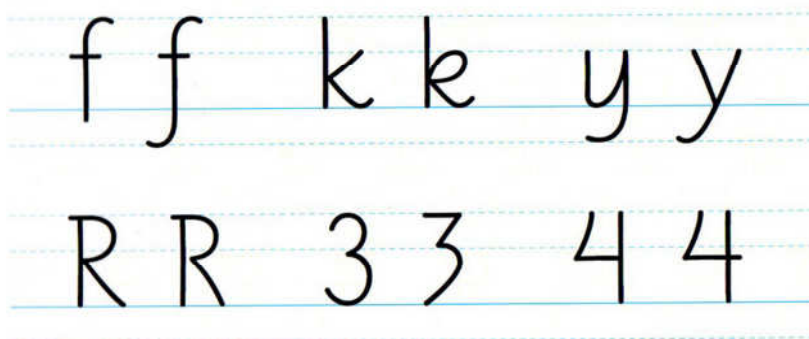
Liniatury

Pro psací písmo je nejdůležitější střední výška písmen. Velikost malého „a“ určuje základní čtecí kód, proto je v poměru k ostatním dvěma větší. Oproti stávajícímu vzoru, kde byla všechna písmena stejně velká, má nyní dítě na psaní písmen větší prostor (Lencová, 2010).

Obrázek č. 1: Comenia Script – Universal – Praktický manuál (Lencová, 2010,s.14).

V abecedě se objevuje několik písmen, které mají tvarové varianty. Čtyři písmena a dvě číslice mají po dvou tvarových variantách (viz.obrázek). V prvních třídách je dětem nabídnuta jednodušší varianta, s dalšími variantami se dítě seznámí až v druhé třídě. Poté se žáci mohou rozhodnout, která varianta jim vyhovuje lépe.

Obrázek č. 2: Comenia Script – Universal – Praktický manuál (Lencová, 2010, s.15).

Ligatury

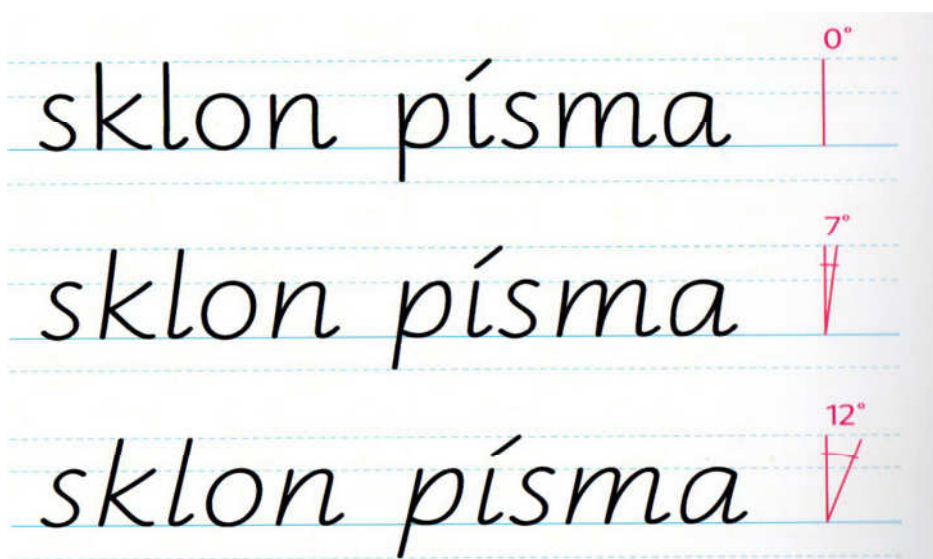
Comenia Script obsahuje několik variant přirozených a praktických napojení – ligatur. Žádné z nich by však neměly být pro děti závazné, důležité je naučit se správně čitelně psát, tzn. zvládnout základní tvar písmene ve správné proporci. Ligatury jsou pouze praktickým a estetickým doporučením, které zrychluje psaní. V případě napojení

velké a malé abecedy u psaného textu platí, že se spolu nespojují. Velká abeceda funguje ve své izolované formě, malá se na ni nenapouje (Lencová, 2010).

Sklon

Sklon písma je jedním z individuálních znaků osobnosti, který je úzce spjat s citovou stránkou člověka. Podle autorky Comenia Skript nemá písmo žádný sklon, nechává samotné děti na tvůrčí svobodě, písmo si později přizpůsobí své povaze nebo mu dá sklon rychlostí svého psaní.¹¹

Obrázek č. 3: Comenia Script – Universal – Praktický manuál (Lencová, 2010, s.16).

Pravidelné rozestupy mezi slovy (mezery)

Mezery mezi slovy je jeden z problému, který Comenia Script děti provází. Dle sdělení paní učitelky V. ze ZŠ v Horních Počernicích je jedna z nevýhod ta, že děti zapomínají dělat mezery mezi slovy a slova na sebe napojují. Tento problém se objevuje jak v prvních, tak i v druhých třídách. Cílem učitelů je problém vyřešit, aby si děti uvědomovaly rozdělování slov a co znamená slovo samo o sobě ve větě.

Podle odborníka je řazení písmen ve slově obdobné jako u tištěného písma. Ve stavbě slov by měla být písmena řazena s přirozeným citem. Optimální řazení písmen

¹¹ http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

vyplyne ve chvíli, až písmo získá pravidelnější rytmus. Až se ruka například dobře uvolní. Stejně důležité jsou i mezery mezi slovy, které jsou v písankách značeny šedými čtverečky (Lencová, 2010).

- **Časový horizont**

U psací abecedy není přesně určeno, jak dlouho bude nácvik trvat. Časové tempo je u každého písaře individuální (Lencová, 2010).

5.3 Poznámky k nejčastějším námitkám proti písmu Comenia Script (R. Lencová)

- 1. Zvětšená střední výška je v proporci písma záměrně, neboť je důležitá pro čitelnost.*
- 2. Nespojitosť písmen. Sklon písma, stejně jako šířka písmen je věc individuální. Odstraníme-li ze současné školní normy pouze zúženost, nevyřešíme tím základní problém nečitelnosti. Ta se týká hlavně malé abecedy. Nečitelnost je především důsledkem jednotazného písma. Jak budou psát děti v 7. třídě, když píší nečitelně již ve 3. třídě? Jak náročné to budou mít jejich učitelé?*
- 3. Někteří kritici říkají, že Comenia Script je oproti stávajícímu písmu pomalé. Toto písmo může být možná o něco pomalejší, ale naopak zase čitelnější. Je mnoho lidí, pro které je pomalé spojené písmo. Hodnotíme-li však kvalitu písma, nespojené písmo vychází oproti spojenému jako lépe čitelné. Potvrzuje se to v písmu dětí i dospělých.*
- 4. Comenia Script není produkt výtvarného světa – staví na ověřených principech, nesnaží se parafrázovat určitý typ přežití estetiky. Zde je na prvním místě funkce písma. U Comenia Scriptu jde o kvalitu komunikace.¹²*

---

¹² http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

6 HODNOCENÍ NA 1. STUPNI ZŠ

„ *Hodnocení je vyjádření výsledků vyučování a učební činnosti žáka ve vztahu k plánovanému cíli. Plně odpovídá celkovému charakteru vyučování, odráží typ cílů a hlavně sociálních vztahů ve vyučování.*“ (Dvořáková In: Vališová, Kasíková, 2007, s. 243).

Hodnocení je možné členit ve dvou hlavních směrech, a to hodnocení zaměřené na osvojování vědomostí, které se zaměřuje na momentální výkon žáka a na stav jeho vědomostí a hodnocení, které sleduje celkový rozvoj osobnosti žáka (hodnocení procesu) (Dvořáková In: Vališová, Kasíková, 2007).

Při hodnocení rozvoje je potřeba s dětmi spolupracovat, tzn. vycházet z jejich sebehodnocení. Zařazení sebehodnocení do výuky informuje učitele o žákově schopnosti ohodnotit svůj výkon (Slavík, 1999).

6.1 Legislativní ukotvení hodnocení v ČR

Od 90. let proběhlo mnoho diskusí směřujících ke změně „zastaralého“ pro jiné „léty osvědčeného“ způsobu hodnocení. Dnešní požadavky na hodnocení v České republice jsou stanoveny *Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů*, podle něhož je možné klasifikovat, hodnotit slovně nebo kombinovat oba způsoby (Kratochvílová, 2011, s. 13).

O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady. *Vyhláška č. 48/ 2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů*, stanoví pravidla hodnocení žáků, která jsou součástí školního řádu (Vyhláška 48/2005 Sb.).

Z uvedených zákonů vyplývá jistá svoboda určování hodnocení pro ředitele základních škol.

6.2 Význam hodnocení

Hodnocení je závažnou složkou komunikace mezi učitelem, žákem, ale také samozřejmě mezi učitelem a rodiči. „*Základním úkolem hodnocení ve škole je komunikace o tom, co dítě zná a umí.*“ (P.Boyd – Batstone In: Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 13).

Jednání učitele ve školní praxi je bedlivě pozorováno rodiči, žáky, kolegy, nadřízenými, ale i veřejností. Po učiteli je vyžadováno, aby byl ke všem žákům objektivní, spravedlivý (Valíšková, Kasíková, 2007).

„*Účel a postupy hodnocení se mění s tím, komu a k čemu mají sloužit informace získané v procesu hodnocení.*“ (Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 13).

„*Hodnocení ve vyučování významně ovlivňuje kvalitu výchovně - vzdělávacího procesu.*“ (Valíšková, Kasíková, 2007, s. 243). Učitel poskytuje žákovi důležité informace o postupu učení, posuzuje úspěšnost vyučování, ale i využívá cíle výuky k dalšímu plánování, volí vhodné prostředky k naplnění obsahu vyučování, volbu metod a organizačních forem výuky. Hodnocení má velký význam pro motivaci žáka, ovlivňuje jeho aspirace (Valíšková, Kasíková, 2007). Není již cílem učitele využívat hodnocení jako kázeňského prostředku, který může vyvolat u dětí traumatizující účinek (Kostečka, 1989).

Zájem rodičů se však velmi často soustředí především na výsledky vzdělávání dítěte, což je sumativně zhodnoceno. V českých podmínkách je to nejčastěji používaná klasifikace. Učitel by měl být vybaven znalostmi, dovednostmi a postoji, které jsou jeho nedílnou součástí (Kratochvílová, 2011).

6.3 Funkce a typy hodnocení

Hodnocení informuje o výsledcích žáků, kterých za určité období dosáhli. Do hodnocení bývá zahrnuta funkce kontrolní, která má za následek splnění cíle vyučování, a funkce diagnostická. (např. o příčinách neúspěchu žáka a o učebním stylu). (Valíšková, Kasíková, 2007).

Hodnocení podává učitel, informuje, jak jsou vzdělávací programy i jeho výukové postupy a metody v případě každého jednotlivého žáka účinné. Žákovi

poskytne informaci, zda jeho úsilí v jeho práci vedlo, nebo nevedlo k danému cíli (Košťálová, Miková, Stang, 2008).

Dělení funkcí hodnocení podle Tučka obsahuje osm funkcí: „*diagnostickou, prognostickou, kontrolní, regulační, výchovnou, motivační, sociální a verifikační. Za základní považuje funkci kontrolní.*“ (Kostečka, 1989, s. 16).

Linhart dělí cíle respektive funkce hodnocení na pět: „*kontrola výsledků učení žáka, kontrola kvantitativní stránky vzdělání žáka, tj. stupně rozvoje jeho schopností, výchova žáka (zkouška vede žáka k přesnosti, svědomitosti, zodpovědnosti) a ověření správnosti metod učebně výchovných učitelem.*“ (Kostečka, 1989, s. 16-17).

Celkově se odborníci shodují v tom, že prověřování, hodnocení a klasifikace by měly napomáhat ke splnění především formativního a instrumentálního cíle.

Publikace Jany Kratochvílové (2011) uvádí čtyři funkce a klade důraz na jejich propojenost:

- 1. Funkce poznávací (informativní):** žákovi poskytuje hodnocení konkrétních a včas formulovaných kvalitních informací, které mu více pomohou zorientovat se ve svých výsledcích.
- 2. Funkce korektivní (konativní):** umožňuje žákovi samostatně hledat cestu, jak svoje výsledky zlepšit.
- 3. Funkce motivační:** hodnocení pobízí žáka k dalšímu učení. Učitel se opírá především o pozitiva žákova výkonu. V 1. a 2. ročnících na 1. stupni ZŠ se pomocí této funkce hodnotí písmo dětí, kdy jsou děti stále povzbuzovány, motivovány (slovně, potleskem, smajlíkem).
- 4. Funkce rozvíjející:** prostřednictvím hodnocení se utváří sebeobrana, sebepojetí a hodnocení sebe sama.

6.4 Prostředky hodnocení

„*Hodnocení je mocným prostředkem dosažení cílů výuky a učení, ale současně je samo jedním z cílů výuky a učení.*“ (Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 17).

V poslední době bylo hodnocení zúženo jen na klasifikaci a zkoušení, které bylo omezeno především na hodnocení výsledků učebních činností žáků, neuvažovalo se

o hodnocení samotného procesu vyučování ani o hodnocení práce učitele (Valíšková, Kasíková, 2007).

Zkoušení se stalo jednou z priorit forem zkoušení a známka, která je jedna z forem hodnocení, povýšila na hlavní cíl a motiv vyučování (Valíšková, Kasíková, 2007).

„Klasifikovat znamená označit známkou momentální výkon žáka, ovšem hodnotit je pojem širší a znamená vidět a posuzovat komplexně osobnost jeho rozvoje.“ (Valíšková, Kasíková, 2007, s. 245).

Orientace na známku může být jedna z příčin ztráty původního smyslu, vyučování v praxi může přinášet mnoho negativních aspektů:

- *odvádí žáka od podstaty učení,*
- *přirozenou vnitřní motivaci žáka nahrazuje vnější motivací,*
- *vede k vyhýbání se neúspěchu nejrůznějšími prostředky,*
- *zakládá předpoklady k vytváření negativních morálních vlastností,*
- *vede až ke zdravotním obtížím dětí* (Valíšková, Kasíková, 2007, s. 245).

Vhodným prostředkem bývá ve škole slovní hodnocení, které dokáže vyjádřit jedinečnost každého žáka (Valíšková, Kasíková, 2007). Více o slovním hodnocení viz níže.

6.5 Typy školního hodnocení

Během svého učitelského působení může učitel uplatňovat různé typy hodnocení žáků. Pokud učitel chce, aby byla výuka co nejefektivnější a byly splněny cíle dle jeho očekávání, měl by znát všechny typy hodnocení.

Můžeme využívat typy hodnocení utříděné podle J. Kratochvílové (2009, s. 163):

- Hodnocení bezděčné, záměrné
- Formalizované, cílené hodnocení
- Sumativní hodnocení (finální)
- Formativní hodnocení
- Normativní hodnocení (hodnocení relativního výkonu)
- Kriteriaální hodnocení (hodnocení absolutního výkonu)
- Hodnocení podle individuální vztahové normy

- Hodnocení průběhu
- Hodnocení výsledku

Výše uvedené typy je možné dále členit:

1) Z hlediska zaměřenosti a připravenosti

Hodnocení bezděčné, záměrné

Bezděčné hodnocení je spontánní, citové. Často hodnotící znak je „líbí“, „nelíbí“. Hodnocení je založeno na bezprostřední reakci učitele na danou skutečnost. Je často doplňováno mimikou, gesty.

Záměrné hodnocení používáme v bezprostřední okamžité situaci, ale s určitým záměrem (Kratochvílová, 2011, s. 26).

Formalizované, cílené hodnocení

Formalizované hodnocení se zaměřuje na jednotlivé, dílčí části žákova projevu. Tyto dílčí části se hodnotí podle určitých kritérií, které si zvolí sám učitel, nebo jsou přesně dané (Kratochvílová, 2011).

2) Z hlediska procesu učení

Formativní hodnocení

Formativní, nebo-li průběžné hodnocení znamená, že učitel v průběhu osvojování látky sleduje vývoj a posun dítěte (Valíšková, Kasíková, 2007).

Tento typ hodnocení je orientován na získávání informací potřebných k dalšímu rozvoji žáka.

J. Slavík zdůrazňuje, že *formativní hodnocení je komplexní metoda pedagogické práce, která není závislá na určité formě, v níž se hodnocení projevuje (slova, známky, body atd.)* (Slavík, 1999, s. 39).

Jako hlavní argumenty pro zavádění formativního hodnocení do škol jsou uváděny tyto účinky:

- podporuje spravedlivost školy,
- zvyšuje celkovou školní úspěšnost všech žáků
- rozvíjí klíčové kompetence, obzvláště kompetenci k učení.

Hodnocení výsledku

Hodnotíme výsledek činnosti – výrobek, domácí úkol, prezentaci, splnění zadaného úkolu, závěrečný produkt projektu, tzn. veškeré finální produkty činností, na kterých se žák podílí, ať už ve skupině nebo samostatně (Kratochvílová, 2011).

3) Z hlediska času rozlišujeme

Hodnocení průběhu

Toto hodnocení používáme v průběhu určité etapy vyučování. Zaměřujeme se v něm na žákův přístup k úkolům, způsob a metodu jeho řešení. Také hodnotíme jeho schopnost spolupráce ve skupině a schopnost práce samostatně (Kratochvílová, 2011).

Sumativní hodnocení (finální)

Sumativní hodnocení je závěrečné a projeví se v průběhu pololetí známkou na vysvědčení. Žák by měl mít představu o tom, co jaká známka představuje (Vališová, Kasíková, 2007).

Podle Slavíka: „*Smyslem sumativního hodnocení je získat konečný celkový přehled dosahovaných výkonů nebo kvalitativně roztrždit celý posuzovaný soubor (žáků, učitelů, pracovních výsledků nebo postupů aj.)*.“ (Slavík In: Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 21).

Při užívání sumativního hodnocení je povinností učitele vzít v úvahu co nejvíce zdroje, které mohou poskytnout informace o kvalitě žákovy práce (Košťálová, Miková, Stang, 2008).

V praxi bývá sumativní hodnocení snadněji prokazatelné než hodnocení formativní.

Jako nejlepší se v praxi jeví **propojování přístupů sumativního i formativního hodnocení**. V praxi to může vypadat tak, že známka z didaktického testu je doplněna

slovním komentářem, který může být nejen podrobnějším popisem výkonu, ale může obsahovat i informace o individuálním pokroku žáka vzhledem k dosavadnímu průběhu jeho učení. Žák tak získává zpětnou vazbu, do jaké míry se v uchopení učiva posunul.¹³

4) Z hlediska vztahové normy

Normativní hodnocení

Pro normativní hodnocení je typické porovnávat výkon žáka s ostatními. Je přitom důležité, aby všichni byli informováni o daném kritériu a nedocházelo k omezování či znevýhodňování některého z žáků (Kratochvílová, 2011).

Kritériální hodnocení

Kritériální hodnocení je hodnocení, v němž se od učitele očekává přesné a včasné stanovení kritérií – pravidel pro hodnocení výsledků a chování žáků. Tato pravidla musí být pro žáky srozumitelná a jasná. V hodnocení daného předmětu je poté důležité uplatnit více položek hodnocení, více známek- např.: slovní zásoba, gramatické chyby, tvořivost...(Vališová, Kasíková, 2007).

Podle Z. Koláře se jedná o *hodnocení jednotlivých výkonů odpovídajících tomu, zda byl konkrétní výkon splněn. Žáci, kteří splní zadaný úkol podle kritérií, budou ohodnoceni odpovídající známkou, bez ohledu na výsledky druhých* (Kolář, 2009, s. 32).

J. Slavík se zmiňuje o tom, že *měřítkem kritériálního hodnocení je splnění úkolu, bez ohledu na to, zda úkol byl splněn lépe nebo hůře v porovnání s ostatními řešiteli. Pro kritériální hodnocení můžeme použít označení: prospěl – neprospěl, vyhověl – nevyhověl, splnil – nesplnil. Touto metodou, můžeme hodnotit však pouze v případě, jsou-li stanovena kriteria pro hodnocení* (Slavík, 1999, s. 40).

---

¹³ <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/992/SUMATIVNI-A-FORMATIVNI-HODNOCENI.html/>

Hodnocení podle individuální vztahové normy

V této formě hodnocení je posuzována práce dítěte vzhledem k jeho předešlému výkonu.

Mezi další typy hodnocení můžeme zařadit dle Vališové, Kasíkové (2007) portfolium a slovní hodnocení.

6.6 Slovní hodnocení

Slovní hodnocení je od roku 2005 oficiální formou hodnocení, jež uvádí zákon 561/2004 Sb.

Jedná se o formu samostatného či doplňkového hodnocení, kterým můžeme doplňovat hodnocení sumativní a formativní.

„Prostřednictvím slovního hodnocení učitel posuzuje úroveň žáka vzhledem ke stanoveným cílům vzdělávání a žakovým možnostem.“ (Stará, 2006, s. 12).

Slovní hodnocení má být napsáno pozitivně, přičemž učitel zhodnotí objektivně výkon žáka v daném tematickém celku nebo školním roce. *“Není potřeba zdůrazňovat, co žák neumí, je lepší napovědět, jak to může napravit.“* (Stará, 2006, s. 12).

Na druhou stranu v běžném provozu školy a rodiny jsou známky pro rodiče jednodušší informací. Je těžké získat přesvědčení a souhlas rodičů, proto by měl být sám učitel informován a přesvědčen o výhodách slovního hodnocení (Vališová, Kasíková, 2007).

6.7 Portfolio

Žakovské portfolio je *soubor dokladů o žakově učení, které vznikají za určité období, při dosahování vzdělávacích cílů* (Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 112).

Na základních školách je důležité rozlišit **portfolio pracovní**, se kterým žáci pracují průběžně během celého školního roku, a **portfolio reprezentační (závěrečné, výběrové)**, které se tvoří z pracovního portfolia na závěr určité etapy učení (většinou na konci školního roku, při odchodu na jinou školu či na konci 5. ročníku). Většinou si každý žák tvoří jedno své portfolio zahrnující práce ze všech vzdělávacích oblastí

a podporující komplexnost učení a rozvoje klíčových kompetencí. Někdy vznikají další portfolia, např. k vybraným tématům (čtenářské deníky apod.) nebo k třídním projektům.

Od počátku můžeme prostřednictvím práce s portfoliem naplňovat dětskou potřebu učení. Na počátku můžeme využít dětského zaujetí pro sbírání všeho zajímavého. Důraz klademe na nalézání zdařilých prací a jejich oceňování. Práce s konkrétním materiálem směřuje k názorné výuce a žákům usnadňuje učení.

Portfolio umožňuje:

- propojit výuku a učení s hodnocením,
- umožňuje dát komplexní informace o průběhu a výsledcích učení,
- monitorovat průběh, vývoj učení a diskutovat o žákově práci,
- rozpoznávat a označovat kvalitu ve vlastní práci,
- identifikovat pokroky ve vlastní práci,
- pocit zodpovědnosti žáků z vlastní práce (Košťálová, Miková, Stang, 2008).

Hodnocení zdaleka není jen udělením známky. Z výše uvedených informací je zřejmé, že hodnocení je mocným nástrojem, jehož působením můžeme dětem velmi prospět, ale někdy jim také ublížit. Způsob hodnocení by se měl stát součástí celého procesu. V každém okamžiku představuje pro všechny zúčastněné především zpětnou vazbu, nikoliv trest či důvod ke stresu a vyvolání nedůvěry v sebe sama. Mělo by přinášet další motivaci a ukázat individuální cestu ke zvládnutí učební látky, jak dětem, tak i rodičům.

„Jedním z nejdůležitějších úkolů dnešních učitelů je naučit žáky, jak mají oceňovat svou vlastní práci a jak se z dosavadních kroků poučit pro budoucnost.“ (Košťálová, Miková, Stang, 2008, s. 111).

7 PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

Zakladatelem projektové metody (ze zahraniční literatury: „project – based teaching“ a „project – based learning“) je Wiliam Heard Kilpatrick, který definuje projekt následujícím způsobem: „Projekt je jasně navržený úkol, který můžeme předložit žákům, aby se jim zdál životně důležitým tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě.“ (Coufalová, 2006, s. 10).

Dle Václava Příhody (1934) je projekt seskupením problémů. Je to vlastní „podnik“ žáků, který dává vyučování jednotný cíl a přispívá k jeho životnosti, což je myšlenka i Stanislava Vrány.

„Projektová metoda umožňuje takovou organizaci učiva, při které žák prochází činnostmi, uspořádanými tak účelně, aby daly vyniknout nějaké jednotící myšlence anebo aby umožnily provedení plánu, hospodářsky nebo kulturně významného a pro žáky životního.“ (Příhoda In: Coufalová, 2006, s. 10).

Kašová (1995) poté zastává názor, že projekt je jedna z nejrozšířenějších organizačních forem výuky.

Společná idea všech autorů je, aby se jednalo o úkol blízký žákům a vycházející z jejich potřeb a zájmů.

Současné pojetí projektu je pak většinou orientováno na koncentrační jádro projektu v podobě úkolu, problému komplexního charakteru (Coufalová, 2006).

Podstata projektového vyučování je už v konstruktivistickém pojetí vyučování. Žák využívá své nové poznatky, zkušenosti a konstruuje své poznání ve vlastním objevování. Žák již nepřijímá nové poznatky, ale sám vyvozuje pojmy ze své vlastní činnosti. (Dvořáková, 2009). „Učitel předkládá žákovi pro samostatnou práci úkoly, které jsou velice blízké projektovému vyučování.“ (Dvořáková, 2009, s. 90).

Učitel dává prostor pro integraci poznatků, poskytuje příležitost pro pěstování spoluzodpovědnosti žáka a vytváření prostoru pro rozvoj jeho samostatnosti. Umožňuje realizaci cílů a rozvíjení klíčových kompetencí (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009).

Učitel v tomto procesu získává novou roli, kdy se stává rádcem, pomocníkem, průvodcem, pozorovatelem, moderátorem, podněcovatelem a konzultantem. Mezi

oběma pojmy: projektové vyučování - projektová výuka je tedy určitý vztah (Kratochvílová, 2006).

7.1 Využití projektu na 1. stupni ZŠ

V dnešní době se zejména na základních školách mluví o projektovém vyučování. Projektové vyučování je považováno za moderní metodu a stále více je využíváno na základních školách, jak na 1. stupni ZŠ, tak i na 2. stupni základních škol, neboť tyto projekty, které mají za „následek“ změnu ve výuce pomáhají dětem s rychlejším pochopením látky či s celkovou rekapitulací celé látky. Projekty se především realizují ve třídě, na školách v přírodě, ale i prostorách školy, na výletech, v muzeích, hradech atd. (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009).

Děti hledají, objevují, pozorují, sbírají, ptají se, sepisují, vyřizují a tím se učí (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009, s. 9).

Je potřeba, aby se žáci naučili vyhledávat a zpracovávat informace. *Cílem vyučování je rozvíjet v žácích schopnost samostatně se učit a zároveň motivovat k učení tak, aby byli i ochotni učit se.* (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009, s. 9). K tomuto splnění právě přispívá zařazování projektové metody do výuky.

Projekt by měl vycházet z potřeb a zájmů dítěte, uspokojit jeho potřebu získávat nové zkušenosti a vést k zodpovědnosti za svou činnost. Východiskem pro projekt jsou konkrétní a aktuální situace, které se neomezují jen na prostory škol, ale mohou se do něho zapojit i rodiče a okolí.

Práce žáků v projektu přinese určitý výsledek, konkrétní produkt. Vznikne výstup, kterým se účastníci reprezentují. Většinou je realizován ve skupině. Právě učení ve skupině dle sociální psychologie druhé poloviny minulého století prokazuje, že se zvyšuje efektivita procesu učení, což je jedním z přínosů této metody (Coufalová, 2006).

7.2 Projektová metoda

Projekt úzce souvisí s projektovou metodou. Při jejím vymezení se uplatňují tři odlišné přístupy (Kratochvílová, 2006).

Projektová metoda bývá v odborné literatuře definována zpravidla pomocí projektu (komplexního úkolu, problému), jehož řešením se žáci zabývají a vlastní zkušeností dopívají k závěrečnému produktu. Např.:

„Projektová metoda je vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Vychází z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu. Podporuje motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného nebo slovesného produktu.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 1995, s. 184).

J. Kašová (1996) charakterizuje projekt jako integrované vyučování, které staví před žáky jeden nebo více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů.

Vzhledem k tomu, že projekt vnímáme jako podnik žáka, pak na projektovou metodu nahlížíme jako na uspořádaný systém činností učitele a žáků, v němž dominují učební aktivity žáků a poradenské činnosti učitele, a těmi směřují společně k dosažení cíle. Komplexnost činností vyžaduje využití různých dílčích metod výuky a různých forem práce (Kratochvílová, 2006).

7.3 Principy projektového vyučování

Hana Kasíková (2010) ve své knize Kooperativní učení, kooperativní škola uvádí sedm principů projektu.

1. Zřetel k potřebám a zájmům dítěte – Jde o potřebu, kdy se dítě aktivně střetává se světem, má potřebu získávat zkušenosti, poznatky a schopnosti, uplatňuje odpovědnost za sebe a spoluzodpovídá za práci.
2. Zřetel k aktuální situaci – Žák vnímá reálný svět nyní a zde. Vychází z vlastních prožitků, z reálného prostředí a ze společnosti, ve které se pohybuje.

3. Interdisciplinarita – Projekty nabízejí celistvé vnímání. Jde o možnost globálně objevovat a uchopovat témata. Všechny poznatky, dovednosti a postoje jsou integrované do různých oborů a propojené tématem projektu.
4. Seberegulace při učení – Projekt je podnikem žáků. To znamená, že na uskutečnění projektu pracují žáci především samostatně. Nejprve si ale musí promyslet cíl, strategii, důkazy dokončení, hodnocení. Jsou si sami odpovědní za realizaci i výsledek projektu. Učitelská role se mění z role řídící na konzultační. Role učitele se neztrácí, ale je pozměněna na tzv. vedení zvenku.
5. Orientace na produkt – Projekt směřuje co nejvíce k životu. Aby žáci mohli sledovat cestu, vývoj, pokroky, celou činnost si dokumentují. Výsledek je poté prezentován ve škole ostatním žákům, vyučujícím i veřejnosti.
6. Skupinová realizace – Projektové vyučování znamená přirozené propojení činnosti dětí ve smysluplnou týmovou práci. Týmy mohou být homogenní i heterogenní. Úspěšnost je dána mírou sdílení, spolupráce, kooperace, pomoci, naslouchání, diskuse, podpory, motivace. Jako při štafetě má tým prospěch z práce jedince a výsledek jedince podporuje tým.
7. Společenská relevantnost – Projektové vyučování může být můstkem propojujícím život školy s životem společnosti (obec, město, stát...). Lze do ní zapojit rodiče, veřejnost, odborníky. Aktivita žáků může být potlačena skončením projektu, ale i prohloubena v širší zájem (Kasíková, 2010).

Projekt se vyznačuje určitými znaky:

- problém souvisí se životem
- problém (úkol) má pro žáky smysl a vychází z jejich potřeb
- praktický výsledek
- globální pohled na problém
- důležitý je proces i výsledek
- činnostní cesta
- tvořivá cesta
- komplexní cesta
- samostatnost

- zkušenostní učení
- sociální učení, kooperace
- žáci se podílejí na plánování projektu
- žáci si organizují práci sami
- žáci nesou odpovědnost za průběh i výsledek
- projekt rozvíjí celou osobnost
- změna role učitele (Kasíková, 2010).

7.4 Typologie projektů

V historickém vývoji se rozvinula celá řada projektů, které dnes můžeme třídit podle různých hledisek a kritérií. Před přípravnou fází projektu, bychom se měli rozmyslet, jaký projekt budeme připravovat. *Mezi nejčastější uváděná hlediska projektů náleží, podle Jany Kratochvílové, účel projektu, délka trvání, projekty podle navrhovatele, počtu zúčastněných, velikosti místa, zapojení předmětů* (Kratochvílová, 2006. s. 45). V publikaci Jany Coufalové (2006) je dělení projektů: podle účelu, vztahu k učivu a vyučovacím předmětům, organizace, délky trvání, místa trvání, navrhovatele, počtu zapojených žáků, velikosti.

Odborná literatura uvádí následovné rozdělení:

Účel projektu

Před rozhodnutím o realizaci by si měl učitel vždy rozmyslet, co bude jeho hlavním cílem v projektu. Toto hledisko je podstatným znakem k roztřídění projektu. Jedná se o zásadní znak, který můžeme též nahradit jako „smysl“ – kdy jde o vymezení podstaty projektu (Coufalová, 2006).

Délka trvání projektu

Délka projektu je rozlišena podle času – tzn. dle hodin, dnů, týdnů i měsíců.

Projekty mohou být:

Krátkodobé: na 1. stupni ZŠ vnímáme projekt v maximálním rozsahu jednoho dne, nebo několika hodin.

Střednědobé: projekt probíhá jeden až dva dny. Jsou to především projekty na školních výletech, exkurzích, lyžařských kurzech apod...

Dlouhodobé: projekt probíhá v jednom týdnu, je nejpoužívanější, též nazýván jako tzv. projektový týden.

Dlouhodobý projekt může být chápán i jako projekt trvající déle než jeden týden, maximálně však měsíc. Projekt delší než měsíc přesahuje období jednoho měsíce (Kratochvílová, 2006). Pro tento typ délky trvání projektu využíváme termín –

Mimořádně dlouhodobý projekt: trvající několik týdnů (Kratochvílová, 2006).

Ze začátku, když bude učitel získávat zkušenosti, zvolí pravděpodobně projekt na jedno školní dopoledne. Na dlouhodobých projektech se mohou podílet další učitelé a mohou vznikat až celoroční projekty (Coufalová, 2006).

Projekty podle navrhovatele – původce projektu

Toto hledisko Jana Kratochvílová (2006) považuje za stěžejní. Původně projekt vycházel ze zájmů žáků a potřeb, postupem času tyto projekty ustoupily do pozadí před projekty, které navrhovali učitelé.

Podle Coufalové (2006) může projekt vzniknout z přirozené situace ve třídě, v takovém případě budeme mluvit o žákovském nebo spontánním projektu. Další skupinu tvoří projekty „umělé“, to jsou projekty připravené učitelem. Projekt může probíhat také kombinací obou uvedených typů.

Autorka J. Henry na Univerzitě otevřeného a distančního vzdělávání v Londýně navrhuje rozlišovat projekty podle dvou zásadních kritérií: způsobu volby tématu projektu a zajištění materiálu k jeho realizaci (Kratochvílová, 2006, s. 45).

Vznikají tedy projekty dvou typů:

- strukturovaný projekt – student obdrží definované téma
- nestrukturovaný projekt – student si téma volí (Kratochvílová, 2006).

Podle počtu zúčastněných

Učitel 1. stupně bude pravděpodobně realizovat projekty, do kterých se zapojí celá třída. Mohou být i projekty pro menší skupiny (Coufalová, 2006).

Z hlediska zúčastněných se rozlišují projekty individuální a kolektivní, které se dále dělí na skupinové, třídní, školní či na individuální a hromadné (Kratochvílová, 2006).

Podle místa – prostředí projektu

Projekt může probíhat ve třídě i v prostorách mimo školní budovu. Ideálním prostředím bývá pobyt ve škole v přírodě, neboť propojení školy a životní reality je významným znakem projektu (Coufalová, 2006).

Vztah k učivu a vyučovacím předmětům

Učitel se může rozhodovat, zda bude projekt zaměřen na učivo jednoho předmětu (tj. bude probíhat např. v hodině českého jazyka) nebo bude integrovat učivo různých předmětů. Na 1. stupni má učitel možnost obou dvou typů projektů. V souvislosti s novým koncipováním učiva RVP se zcela přirozeně budou utvářet projekty v rámci příbuzných předmětů v jedné vzdělávací oblasti (např..matematika, prvouka, vlastivěda) (Coufalová 2006).

7.5 Přednosti a úskalí projektové metody

Každá metoda má nejen pozitiva, ale také negativa. To platí i u projektové metody (Kratochvílová 2006).

Projektová výuka a metoda jsou ve vyšší míře využívány školami alternativními a inovativními než běžnými školami. Stále více se projektová výuka využívá na

běžných základních školách, ale bohužel ještě ne na všech. Uvedme některé příklady, zmiňované přímo učiteli, proč tomu tak je: náročnost na přípravu, vysoké nároky na žáka, jednostranné plánování, nedostatečné teoretické znalosti této metody, nepřesné vytyčení cílů, nesystematičnost učiva, přebírání řízení činnosti učitelem, malá materiální vybavenost. Z uvedených výroků je patrné, že užití projektové metody klade vysoké nároky na školu, učitele, žáky, jejich rodiče i bezprostřední okolí (Kratochvílová 2006).

Někteří odpůrci projektové metody uvádějí, že projekt ve výuce deklaruje spojení se skutečným životem, neboť jsou přesvědčení, že jejich dítě není v této době vzděláváno, ale že si pouze hraje. Považují to dokonce za jakousi lest, přesto že od nepaměti je známé, že škola by měla mít v očích dítěte nejen poučnou ale i zábavnou. Zejména na 1. stupni je však hra přirozeným způsobem rozvoje, tvořivosti, a fantazie dětí, pomyslným mostem ke skutečnému životu. Kritici poukazují na neefektivnost. Uvádějí, že žák nemůže ve škole znovu objevovat vše, co už bylo objeveno. Ze školy nelze vytlačit racionální předávání poznatků, proto nemůže být jedinou používanou metodou (Coufalová, 2006).

Výhody a nevýhody projektové metody jsem především čerpala z publikací J. Coufalové a V. Příhody.

Václav Příhoda formuloval následující výhody projektové metody:

- Projekt osvobozuje od učebnic, vede k pozorování a četbě speciálních děl. Osvobozuje od systému abstraktně logického a vede žáky k tvoření zdravých úsudků.
- Zdůrazňuje hlavní myšlenku problému a podřizuje drobné fakty myšlenkám, jež řídí lidské chování i vědomí.
- Dává možnost silné motivace, podle které se učení organizuje jako žákovský podnik.
- Projekty zjednodušují učení. (Kratochvílová, 2006).

Další výhody projektu podle (Jany Coufalové):

- Motivační síla
- Přednosti vyplývající z integrace učiva
- Blízkost logice životní reality, přirozenost

- Individualizace při vyučování
- Schopnost spolupracovat
- Rozvoj tvořivosti, intuice a fantazie
- Práce s informacemi

Další předností projektu je, že má výchovný efekt, učí chápat v souvislostech, překonává tradiční způsoby řešení problémů, umožňuje prožitek, rozvíjí kritické myšlení, rozvíjí toleranci, pracuje se vztahy (Coufalová, 2006).

Projektová metoda má i svoje úskalí, které formuloval V. Příhoda.

- *Neplánovitost a podléhání dětským vrtochům*
- *Nezdařilá socializace vyučování, nedostatečná kooperace.*
- *Vyučování snadno ztrácí soustavnost a důkladnost.*
- *Projekty odporovaly zákonům učení, aby byla opatřena nejen náležitá motivace, ale aby byla příležitost k opakování a zakončení důsledků učení.* (Kratochvílová, 2006, s. 50).

J. Coufalová (2006) pak spatřuje nevýhody:

- Většinou projekt navrhuje sám učitel, podnět není od samotných dětí a cíl projektu se může minout účinkem, projekt, který učitel připravil, nemusí zcela děti zaujmout.
- Nejtěžší pro učitele je organizace projektu, aby byl učitel v pozadí jen pozorovatelem a rádcem, ale přesto projekt řídil.
- Učitel by měl odhadnout míru zodpovědnosti a volnosti.
- *„Koncentrace učiva by proto měla být spojena s osvojováním vyučovacích postupů a s nácvikem dovednosti žáků.“* (Coufalová, 2006, s. 19).
- V projektovém vyučování bývá narušen vztah mezi kvalitou a kvantitou předávaného obsahu. Někdy pro téma snadnější z pohledu žáka najde učitel více aplikací, proto je procvičováno více. Například v matematice více sčítání, násobení v tématu „OBCHOD“
- Projektová metoda více vyhovuje nadaným a průměrným žákům, při nedostatečném promyšlení může dojít k tomu, že slabší žáci se nezapojí do práce tak, jak by si učitelé představovali a „skryjí se“ za práci jiných.

Klady i záporny projektové metody se zabýval ve své knize i R. Žanta (1934), ten za pozitivum považoval možnost lepšího sblížení učitele se žákem, tzv. „zteplení vztahů“ mezi učitelem a žákem. Upozorňoval i na úskalí projektové metody v tom, že samotná projektová metoda nemůže odstranit potíže školské soustavy.

7.6 Hodnocení projektu

V průběhu projektu, po ukončení jeho etap, a v jeho celkovém závěru se provádí hodnocení žáky, skupinami žáků a učitelem (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009).

Hodnotí se zda a jak žáci splnili dané cíle a vytvořili produkt tj. výstavu, divadelní představení apod. Učitel může pro hodnocení dětmi připravit i otázky, hodnotící archy či dotazníky.

Závěrečné hodnocení se provádí reflexí, při níž děti mohou vyjádřit své prožitky, pocity, poděkovat spolužákům (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009).

PRAKTICKÁ ČÁST

8 METODOLOGIE A CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

8.1 Stanovení výzkumného cíle

„Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy.“ (Chráška, 2007, s. 12).

Cílem praktické části, mé práce je udělat průzkum, který se bude týkat tří oblastí, tedy prvků modernizace, které považuji z mého pohledu za nejvíce rozšířené.

Výzkumné otázky:

- Jaký je pohled učitelů a rodičů na nové písmo Comenia Script ve srovnání s klasickým písmem?
- Jaký způsob hodnocení počátečního čtení a psaní využívají učitelé ZŠ Slovan a ZŠ Horní Počernice?
- Jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku?

Zkoumané oblasti:

- Comenia Script
- Projektová výuka
- Hodnocení čtení a psaní na 1. stupni ZŠ

8.2 Upřesnění výzkumných otázek

K průzkumu využiji v mé praktické části dotazníkové šetření, ve kterém jsem zvolila tři výzkumné otázky. Tyto otázky považuji za klíčové pro osvětlení dané problematiky.

1. Zjistit pohled učitelů a rodičů na nové písmo Comenia Script ve srovnání s klasickým písmem.
2. Zmapovat způsob hodnocení čtení a psaní na ZŠ Slovan a na ZŠ Horní Počernice.
3. Zjistit, jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku.

8.2.1 Představení tématu výzkumu

V práci jsem se zabývala třemi výzkumnými oblastmi, které jsem si zvolila jako nejzajímavější formy modernizace.

Z výše uvedených důvodů jsem si zvolila tyto oblasti:

- ❖ **Comenia Script**
- ❖ **Hodnocení ve výuce čtení a psaní**
- ❖ **Projektová výuka**

Problematika zavedení nového psacího písma je stále aktuální otázkou, proto jsem chtěla zjistit, jaký je pohled rodičů a učitelů na nové písmo Comenia Script oproti klasickému psacímu písmu. Zavedení tohoto písma se zkoumá v cca 38 školách. Písmo Comenia Script chápu jako jeden prvek modernizace čtení a psaní, proto jsem chtěla prozkoumat názor jak rodičů, tak i učitelů, jaké jsou výsledky dětí a jaké vidí úskalí (výhody – nevýhody) písma. Z tohoto důvodu jsem zvolila dva výzkumné vzorky na dvou základních školách, kde písmo Comenia Script vyučují a přitom se i setkali s písmem klasickým a jednu školu, která se s tímto typem písma v praxi ještě nesetkala.

Druhou sledovanou částí je rozdíl psaní a čtení ve druhých třídách. Zvolila jsem opět dva výzkumné vzorky z výše jmenovaných škol, a to děti učící se Comenia Script a děti učící se klasické písmo. Tímto testem jsem chtěla porovnat úroveň psaní písmem

Comenia Script a klasickým psacím písmem, shromáždit skutečnosti a fakta z aplikací u obou dvou druhů písem u dětí stejného věku.

V rámci sledování hodnocení při výuce počátečního čtení a psaní jsem využila výzkumnou metodu dotazníků pro učitele, abych zjistila, jaké nejčastější postřehy a tím i názory zastávají ze své praxe, a co se jim nejvíce osvědčilo.

Dalším a posledním bodem zkoumání v rámci modernizace je projektová výuka a hodnocení čtení a psaní na 1. stupni ZŠ. V rámci projektů, jsem se chtěla dozvědět, jaké jsou možnosti využití projektové výuky na 1. stupni ZŠ, především tedy v prvních třídách.

8.2.2 Organizace a metody

K získání informací o zkoumaném problému jsem zvolila metodu dotazníků. Dotazníky posloužily i k průzkumu, jak učitelé hodnotí čtení a psaní a jak tyto formy využívají.

Dotazník je nestandardizovaný, vytvořen tradiční formou, formátu A4. Metoda dotazníků nejrychleji umožňuje zjištění informací. Výsledky byly uvedeny v procentech pomocí aritmetického průměru a jejich celkové vyhodnocení bylo znázorněno grafy. Prostřednictvím přehledné tabulkové formy jsou vyhodnoceny některé typy otázek a následně prezentovány výsledky daného dotazníkového šetření.

Dotazníky pro rodiče a pro učitele jsem nezvolila stejné vzhledem k tomu, že jsem předpokládala, že by byly ve většině případů odborně nesrovnatelné. Názory rodičů, kteří absolvovali výuku klasického čtení a psaní a nejsou dostatečně informováni o možných moderních metodách výuky, se samozřejmě budou lišit od názorů akreditovaných učitelů, kteří v tomto oboru pracují a mají s dětmi a výukou každodenní zkušenost.

Poslední zkoumanou oblastí jsou projekty a návrhy projektů. V této části se spíše zaměřuji na tematicky propojené učivo, zaměřené na čtení a psaní na 1. stupni ZŠ.

Metoda dotazníků, jak už název napovídá, je spojena s dotazováním se na otázky, jejichž odpovědi jsem promítla pomocí grafů, aby bylo na první pohled zřejmé, k jakým výsledkům jsem dospěla (Gavora, 1996).

Tuto metodu jsem zvolila z důvodu mého přesvědčení o její efektivitě v praxi. Dotazníky jsou k dispozici v příloze.

Pro volbu zkoušky čtenářské gramotnosti jsem zvolila krátký článek, kde budu sledovat úroveň dětí čtením dle daných kritérií, ale pouze orientačně.

Cílem mé práce není vyhodnotit, ale poukázat na všechny aspekty tří zkoumaných oblastí, názory odborné i neodborné veřejnosti a praktické zkušenosti s těmito novými metodami výuky.

Realizace tohoto výzkumu probíhala v období školního roku 2011 - 2012.

8.2.3 Zdroje výzkumu

S oficiální žádostí jsem oslovila jednotlivé základní školy, ZŠ Slovan Kroměříž a ZŠ Horní Počernice. Výzkum se prováděl na základě 47 dotazníků pro rodiče ZŠ Slovan – vyplněno a vráceno 45 dotazníků, 37 dotazníků na ZŠ Horní Počernice, vráceno 35 vyplněných dotazníků. Dotazníky pro učitele ZŠ Slovan byly na základě 16 dotazníků a vráceno 13, na ZŠ Horní Počernice 10 posláno a 7 vráceno. Vyplněné dotazníky na hodnocení čtení a psaní jsem poskytla 25 dotazníků a 20 bylo řádně vyplněno.

8.2.4 Charakteristika zkoumaného vzorku

Oslovila jsem učitele 1. stupně na dvou základních školách, nacházejících se v různých krajích ČR, a rodiče ze čtyř druhých tříd těchto škol.

K realizovaným částem projektové výuky jsem spolupracovala se ZŠ Slovan, kde jsem realizovala projekt v první třídě u J.B a ve dvou druhých třídách jsem provedla test na čtení a psaní.

ZŠ v Horních Počernicích jsem si vybrala proto, jelikož se na této škole vyučuje psací písmo Comenia Script, kterým se v mé práci zabývám.

8.3 Prezentace výsledků a vyhodnocení dotazníkového šetření

Prostřednictvím grafů budou v další části práce vyhodnoceny a následně prezentovány výsledky daného dotazníkové šetření.

8.4 Jak se uplatňuje Comenia Script v praxi

V této části jsem zkoumala, jak se písmo uplatňuje v praxi a jaké jsou názory rodičů a učitelů.

8.4.1 Výsledky vyplývající z dotazníků pro rodiče

Rodiče odpovídali na dotazníky velmi zodpovědně a k mému překvapení velmi věcně. Po zpracování výzkumu jsem zjistila, že podle mého předpokladu ne všichni rodiče na ZŠ Slovan mají představu o tom, co Comenia Script je. Celkově se k dotazníkům vyjádřilo 45 rodičů ze ZŠ Slovan a 31 rodičů ze ZŠ Horní Počernice.

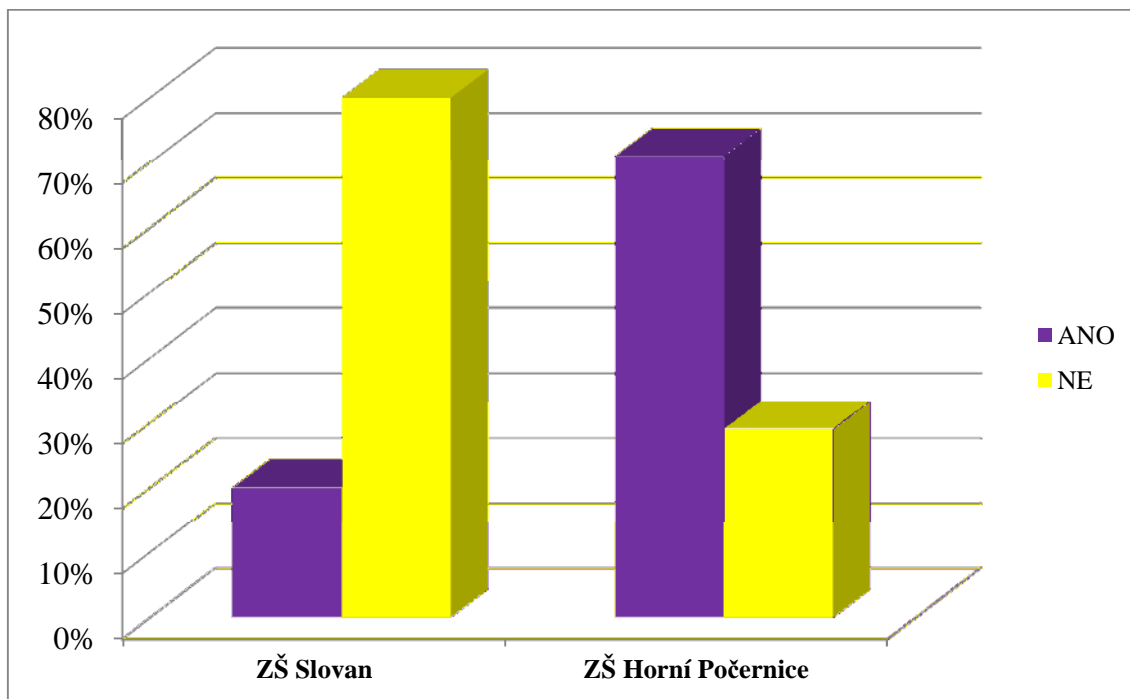
Rodiče reagovali následovně:

Tab. 1 Víte co je Comenia Script?

	Absolutní četnost	Relativní četnost %
ZŠ Slovan ANO	38	84%
ZŠ Slovan NE	7	16%
ZŠ Horní Počernice ANO	31	100%
ZŠ Horní Počernice NE	0	0%

Graf: č. 1

„Kdybyste mohli zvolit způsob výuku písma Vašeho dítěte v jazyce českém, zvolili byste si psací písmo CS, nebo klasické psací písmo?“

Z grafu je patrné, že rodiče ze ZŠ Slovan ve větší části by nechtěli, aby jejich dítě se učilo novým písmem a vůbec, aby se něco na výuce písma měnilo. Jejich názor na to, proč by nechtěli nové písmo, je následující:

Většina odpovědí, kde se názory rodičů shodovaly, je ta, že běžné písmo využívané na základních školách je prioritní a považují znalost psacího písma za důležitou dovednost, neboť rozvíjí jemnou motoriku a vypovídá o osobnosti člověka.

Ve výuce, kde by se vyučovalo jen psací písmo Comenia Script, by rodičům připadala neúplná, a pro dítě náročná, neboť dítě u klasického psacího písma je nuceno přemýšlet a rozlišovat psaní velkých a malých písmen.

Nejvíce se shodoval názor, že psací písmo patří k jazyku českému už od nepaměti a proto by se mělo nadále i rozšiřovat.

Z grafu je i patrné, že ne všichni rodiče jsou zásadně proti CS, ale v čem se většina shodla, je skutečnost, že chybí větší informovanost o této moderní metodě. Dá se říct, že v kroměřížské škole se s tímto způsobem výuky setkali rodiče poprvé.

Učitelům byla tato metoda známá pouze teoreticky, ale i zde chybí jakékoliv informace o tomto způsobu výuky v praxi.

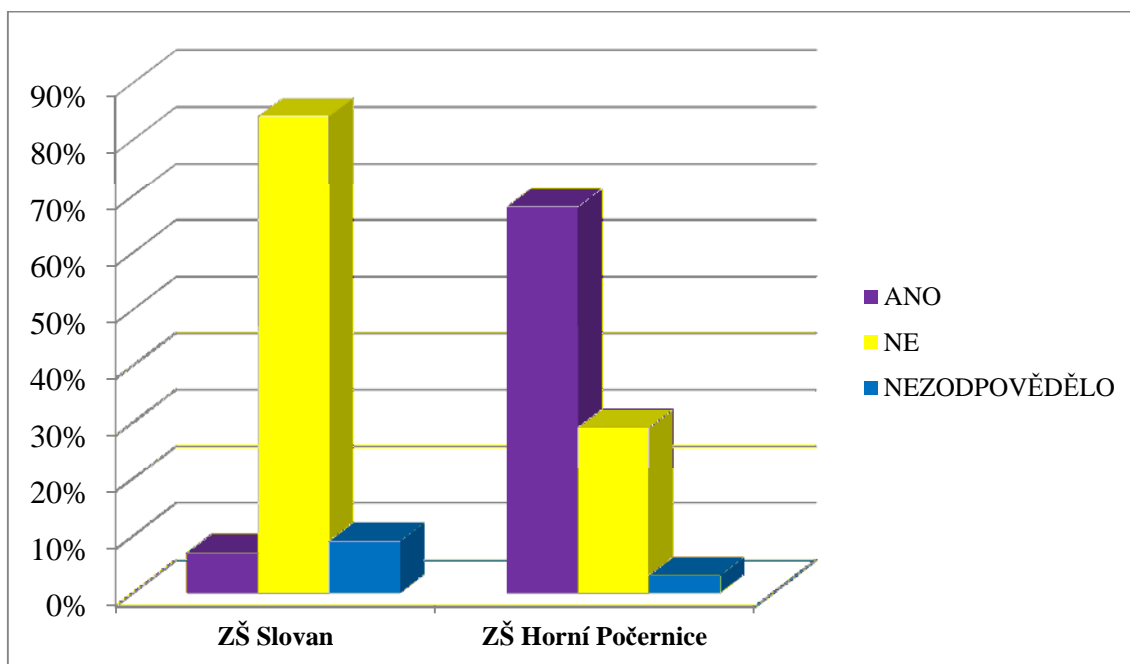
Naopak na ZŠ Horní Počernice v Praze se většina rodičů přiklání k novému písmu a jsou pro inovaci ve výuce. K tomuto názoru přispívá i fakt, že rodiče byli o novém písmu dostatečně informováni i o tom, jaký vliv může písmo na dítě mít. Mezi rodiči dětí, které se již novým písmem učí psát, se našli i tací, kteří vyjádřili nesouhlas s touto výukou.

Ze všech názorů jsem vybrala ty nejzajímavější.:

- Písmo Comenia Script je zbytečným zjednodušením „klasického písma“.
- Klasické psací písmo považují za stále základní vzdělání písma.
- Neumí přečíst běžně užívané psací písmo.
- Může nastat určité omezení v písmu, které se může odrazit na podpisu, který vypovídá o naší osobnosti, o naší identitě.

Graf: č. 2

„Myslíte si, že v psacím písmu (Comenia Script) je nějaké úskalí?“

Předpokládala jsem, že právě na ZŠ Slovan najdou rodiče nějaké nevýhody psacího písma Comenia Script, a jak je patrné z grafu, většina rodičů odpověděla NE a naopak rodiče ze ZŠ Horní Počernice našli již na písmu nějaké úskalí, které vyplývá ze zkušenosti s písmem samotným.

Názory rodičů na ZŠ Slovan, kteří na tuto otázku zodpověděli kladně, vycházely ve většině případů z neznalosti CS, se kterým se většina setkala poprvé díky mému průzkumu:

Rodiče ze ZŠ Slovan neví, zda nové psací písmo je o moc jednodušší než běžně užívané písmo z toho důvodu, že se s tímto ještě nesešli a spíše se přiklání k osvědčenému způsobu výuky.

Neznalost rodičů vychází z mála informací o možných nových metodách výuky psaní.

Převládaly názory, že:

- Dítě nezískává správnou motoriku v ruce
- Písmo není plynule vázané, chybí provázanost písma.
- Psací písmo Comenia Script je bezdůvodné ulehčení dětem. V dnešní době jsme obklopeni strojovým písmem, počítačovou technikou, tak by se aspoň ve školách měla zachovat tradice klasického psacího písma.

U většiny rodičů z Horních Počernic převládal názor spíše kladný, a to, že žáci po sobě lépe čtou. Zachovali by běžné písmo, jen o Comenia Script by písmo rozšířili, písmo je uspořádanější, čitelnější a snazší.

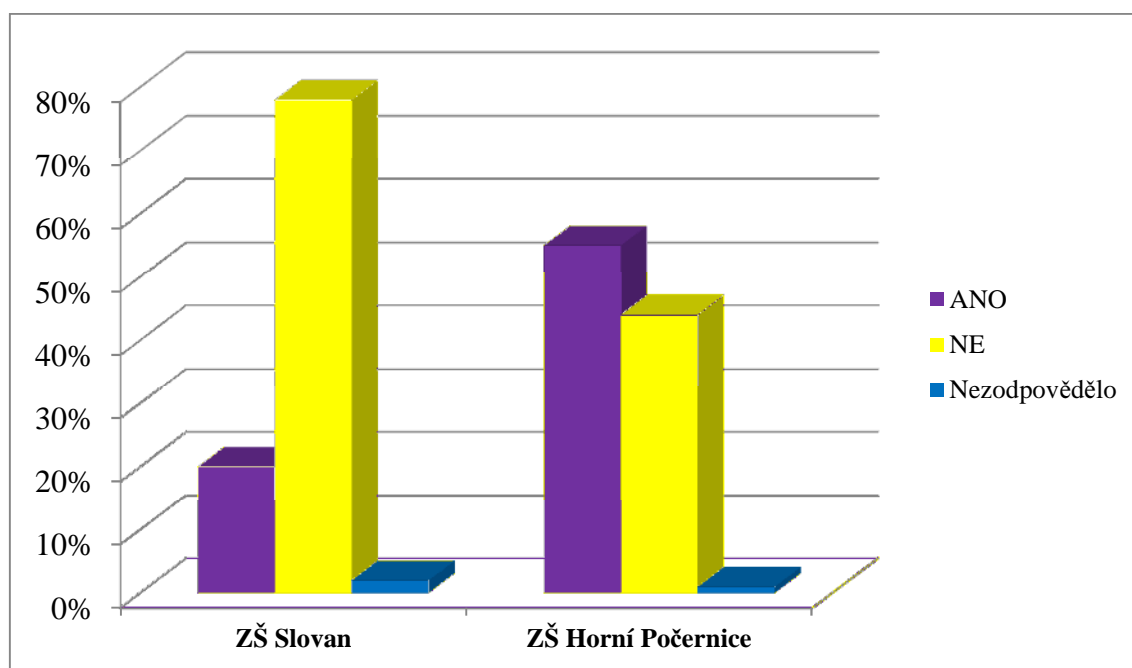
Záporné odpovědi rodičů byly následovné:

- U písma se nepozná chyba při psaní velkých písmen např...písmeno (K). Některé děti nedodržují danou velikost písmen a leckdy sklouznou k tomu, že píší malá i velká písmena v jedné úrovni.
- Děti, které se učí psát první slova, se soustředí na správné psaní písmen a nerozlišují mezery mezi slovy, které jim splývají v jeden celek.
- Dle názorů rodičů píšou děti pomaleji než u klasického písma. Rodiče vycházely většinou z porovnání staršího sourozence dítěte, které prošlo výukou klasického psacího písma.

- Rozlišné názory byly na podpis žáka, kdy jsem se setkala s názorem, že tento typ písma některé úřady neuznávají.
- Dítě je schopno napsat velké písmeno uprostřed slova, protože písmo není vázané.

Graf: č. 3

„Souhlasili byste s tím, aby při výuce písma bylo vynecháno běžně užívané psací písmo a nahrazeno psacím písmem Comenia Skript?“

Z názorů rodičů ze základní školy Slovan vyplývá, že by sice nechtěli zrušení běžného psacího písma, ale pokud by písmo dětem vyhovovalo a bylo by to pro jejich vývoj lepší, tak by se nové změně nebránili. Potřebovali by ale více informací a mít k dispozici určité srovnání. Nedostatek informací je v tomto směru velkou zábranou.

Najdou se i tací, kdy jejich názor striktně nepřipouští nové psací písmo, neboť jsou rádi, že jejich děti umí psát psacím písmem.

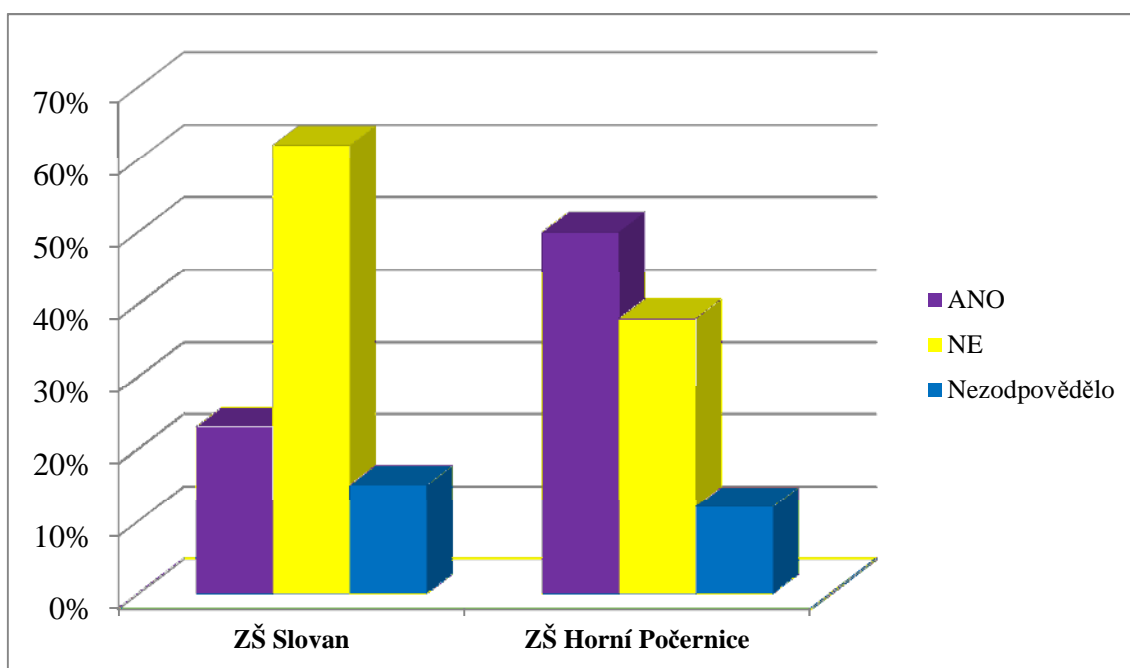
Postoj rodičů ze ZŠ Horních Počernic je různý. Nevýhodu psacího písma CS vidí v tom, že děti nebudou umět přečíst např. dopis, který jim byl zaslán od kamaráda, který se učil psát klasickým psacím písmem.

8.4.2 Výsledky vyplývající z dotazníků pro učitele

Celkový počet odpovídajících je 21 z 25 poslaných dotazníků. Učitelé k vyplnění dotazníků přistupovali velmi zodpovědně a měli zájem o vyjádření se k dané problematice.

Graf: č. 4

„Pokud byste si mohli vybrat, učili byste Comeniem Script?“

Podle průzkumu nejsou všichni učitelé na ZŠ Slovan proti písmu Comenia Script. Pokud by měli více informací, tak by byli pro inovaci ve výuce a nebránili by se nové písmo zavést do výuky na 1. stupni ZŠ. Novou metodu by doporučili zvláště pro děti s dyslexií či s dysgrafií, kde jsou přesvědčení, že by pro tyto děti bylo psací písmo CS ulehčením. Většinou pro inovaci byli učitelé, kteří jsou v učitelské praxi v rozmezí 1-5 let.

Co se týče ostatních učitelů, pro neznalost, nezkušenost, nedostatek materiálů a podkladů je jim písmo stále nedůvěryhodné. Vidí úskalí především ve spojování slov, psaní předložek a předpon, kdy to děti svádí k psaní předložek se slovem dohromady.

Učitelé z obou sledovaných škol se shodují v názorech na písmo, jak ve výhodách tak i nevýhodách písma Comenia Skript. Nejvíce se shodovali v tom, že díky

písmu se lze v hodinách českého jazyka více věnovat čtení a ne zdlouhavému nácviku psacích tvarů. Dále pak, že napsané texty jsou úhlednější, snadnější, hlavně pro děti s dysgrafií, dyslexií, kdy se dětem písmo lépe čte.

O nevýhodách písma se shodují v některých případech i s rodiči, kdy nastává problém na úřadech při osobním podpisu.

Hlavním názorem učitelů ZŠ Slovan je ten, že se ztrácí osobní rukopis dítěte, přestože např. paní učitelka J.V. z vlastní zkušenosti zaznamenala, že si dítě dokáže vyhranit svůj styl psaní i písmem Comenia Script.

8.5 Hodnocení čtení a psaní

Druhou sledovanou oblastí modernizace podle mého výzkumu je hodnocení čtení a psaní učiteli 1. stupně základní školy. K výzkumu jsem využila dotazníky, pomocí nichž jsem chtěla zjistit, jaké formy hodnocení v praxi nejčastěji učitelé využívají.

Zaměřila jsem se na hodnocení slovní, písemné a na portfolio, kde mým cílem bylo zjistit, v jaké formě a jak často se toto hodnocení využívá.

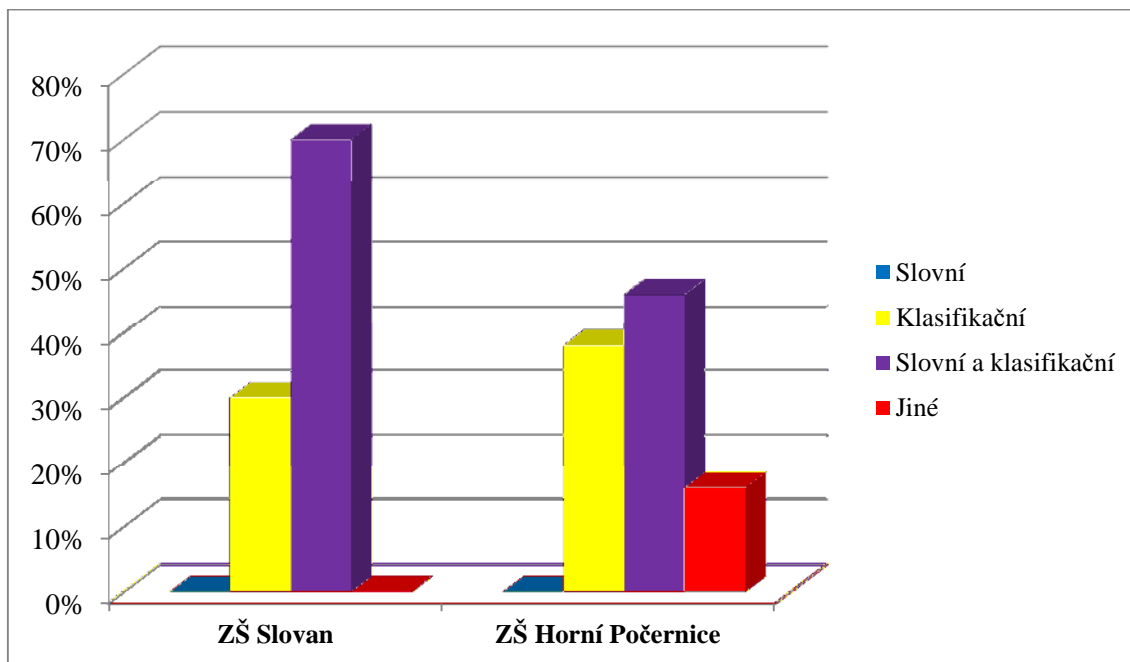
Dotazníky pro učitele zahrnovaly celkem 9 položek. Nejvíce pozornosti jsem věnovala tomu, jaké jsou nejpoužívanější typy hodnocení, a jaká je jejich četnost v praxi.

Celkem odpovědělo 20 z 25 dotazovaných učitelů.

Graf:č. 5

„Jaký typ hodnocení využíváte v hodnocení čtení?“

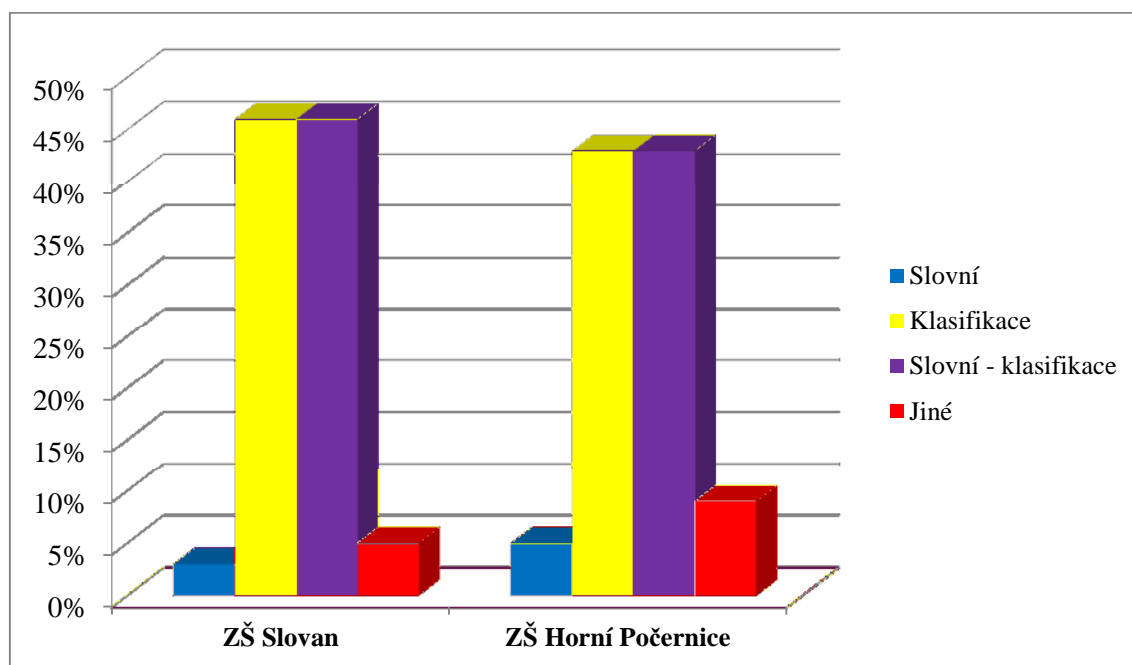

Z výsledků je jasně vidět, že nejvíce se využívá jak slovní, tak klasifikační škála 1-5. Učitelé se shodli, že slovní hodnocení plně nevystihuje hodnocení dítěte a známka je pro mnoho generací jasná a hodnotí úroveň znalostí, i když čím dál více se užívá slovní hodnocení k ujasnění nedostatků a k objasnění známky.

Konkrétně v hodnocení čtení je pro učitele i pro děti z názorů učitelů nejvhodnější varianta klasifikace doplněná slovním hodnocením. Učitelé využívají i jiné formy, a to motivační razítka, obrázky, smajlíky, a to především v prvních třídách.

Graf: č. 6

„Jaký typ hodnocení využíváte při hodnocení psaní?“ Učitelé odpovídali následovně.

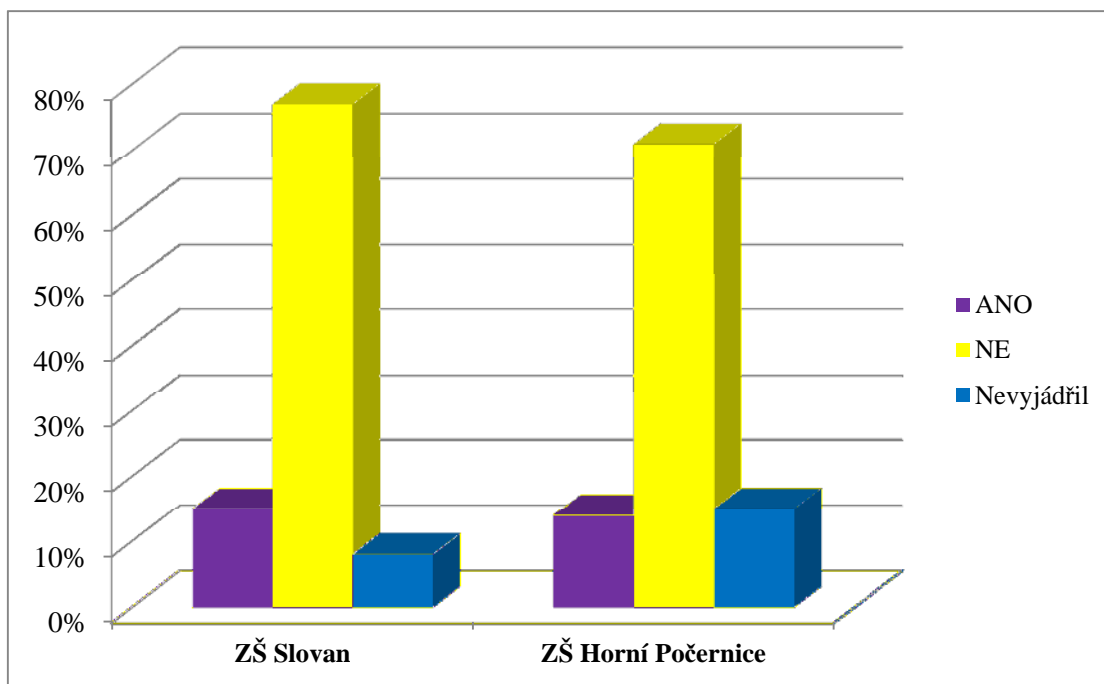

Psaní dětí na 1. stupni je nejčastěji hodnoceno klasifikací doplněnou slovním hodnocením.

V současnosti se ve školách stále častěji využívá k hodnocení dětí portfolio, ve kterém je zaznamenán určitý vývoj dítěte. Jak učitelé využívají k hodnocení portfolio je vidět v následujícím grafu.

Graf: č. 7

„Využíváte ve své praxi portfolio?“

Z grafu je patrné, že na školách stále není portfolio ještě plně využíváno. Učitelé, kteří při hodnocení žáků využívají portfolio, jsou většinou ti, kteří se nebojí změn a jsou pro inovaci ve výuce a mají dostatek informací.

Závěr

Cíl: 2

Zmapovat způsob hodnocení čtení a psaní na ZŠ Slovan a na ZŠ Horní Počernice

Z průzkumu, ke kterému jsem využila poznámky z dotazníků, grafů a názorů učitelů vyplývá, že k hodnocení čtení a psaní využívají nejvíce zmíněnou klasifikaci 1-5. Hodnocení pomocí klasifikační škály v některých případech doplní o slovní dodatek k výkonu dítěte. Byl i názor, že by klasické psací písmo učitelé nehodnotili tak striktně, např.co se týče sklonu písma, velikosti písma a zvláště u dětí s různými typy dysfunkcí.

Na 1. Stupni obou ZŠ využívají učitelé i jiné formy hodnocení jako jsou motivační-razítko, slovní pochvala, obrázky, atd...

8.6 Projekty

V rámci sledování modernizace ve výuce prvopočátečního čtení psaní jsem zvolila k průzkumu projektovou výuku, která je ve školství čím dál více rozšířená a dle názorů učitelů má kladný vliv na žáka. V této části předkládám realizované projekty i návrhy projektů, které jsou spíše tematicky propojené učivem a zaměřené na rozvoj čtení a psaní v 1. ročnících ZŠ, než projekty v pravém slova smyslu.

Hlavním cílem této oblasti je sledovat využitelnost projektové metody hned na počátku školní docházky u dětí v prvních třídách a některé projekty, které jsou v praxi ověřené nabídnout širší, odborné veřejnosti.

8.6.1 Realizované projekty

Hurá do školy s Aničkou a Jakubem

Anotace

Celý týden, včetně úvodního, jsem děti motivovala dvěma loutkami a to Kubou a Aničkou (viz. příloha), které děti každodenně provázely, kdy v závěru završíme týden závěrečným projektem. Zaměřovala jsem se na základní návyky dětí, dbala jsem na správný úchop pastelky, seznamovací hry. Mým cílem je pomocí projektového vyučování naučit děti v rámci čtení a psaní základní návyky a vést výuku netradičním způsobem a dokázat, že i v prvním týdnu školy se dá tímto způsobem s dětmi pracovat, nebo aspoň děti seznámit s jiným typem výuky. Co se týče projektu jako takového, tak jsem se mu v plné míře věnovala až závěrečný den v pátek. Celý týden šlo o propojování výuky zaměřené na prvopočáteční čtení a psaní s ostatními předměty, tzv. přípravné období dětí.

Forma realizace:	týdenní projekt
Doporučený ročník:	1. ročník
Časový rámec:	4 vyučovací hodiny
Termín projektu:	1.9-2.9, 5.9 -9.9. 2011 7 denní projekt Odučených 20 vyučovacích hodin
Integrované učivo z předmětů:	český jazyk, pracovní činnosti, výtvarná výchova, matematika, hudební výchova, prvouka
Vzdělávací oblasti:	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Člověk a společnost
Průřezová témata:	Osobnostní a sociální výchova

RVP

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Průřezová témata

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá zvládnutí vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti komunikace

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- vede k akceptaci různých typů lidí, názorů, přístupů k řešení problémů¹⁴

Cíle hodiny

1. Vzdělávací

- Žák se naučí správný úchop psací potřeby (pastelky, tužky apod...)
- Žák se naučí základní prvky uvolňovacích cviků
- Žák se naučí mezilidským vztahům mezi spolužáky
- Žák se zapojí do koloběhu třídy a přispěje svým nápadem, názorem

2. Výchovný

- Žák se naučí pravidlům třídy a chodu školy
- Žák se bude podílet na společných úkolech, zadání
- Žák se naučí základním pravidlům, jak se chovat ve škole

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

- Samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.

Kompetence k řešení problémů

- Vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Kompetence komunikativní

- Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.

---

¹⁴ http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-071.pdf

Kompetence sociální a personální

- Účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.
- Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.

Kompetence pracovní

- Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.

Harmonogram

Čtvrtek 1.9.:	(1 vyučovací hodina) uvítání dětí a rodičů paní učitelkou, motivace Aničkou a Jakubem.
Pátek 2.9.:	(2 vyučovací hodiny) setkání s Aničkou a Jakubem (hlášení, zdraví, organizační věci, seznamovací hry)
Pondělí 5.9.:	(2 vyučovací hodiny) POPRVÉ VE ŠKOLE (prohlubování her na seznámení, první návyky držení tužky - pastelky, uvolňovací cviky, organizační věci, hry na rozmluvení).
Úterý 6.9.:	(3 vyučovací hodiny) JÁ, ŠKOLÁK (přivítání v kruhu, rozmluvení, třídní pravidla, hry na rozvoj sluchového vnímání, matematika, hudební výchova).
Středa 7.9.:	(4 vyučovací hodiny) MOJE TŘÍDA (prohlubování znalostí jmen, pravidel, hygienických návyků, práce s pomůckami, uvolňovací cviky, český jazyk, výtvarná výchova, matematika).
Čtvrtek 8. 9.:	(4 vyučovací hodiny) (český jazyk, matematika, prvouka, tělesná výchova).
Pátek 9.9.:	(4 vyučovací hodiny) ZÁVĚREČNÝ PROJEKTOVÝ DEN , shrnutí celého týdne.

Průběh projektu

1.9.2011

Motivační příběh

První školní den jsem děti uvítala motivačním příběhem, sehraný příběh s loutkami Aničkou a Jakubem.

Organizaci a úvodní přivítání jsem nechala na paní třídní učitelce, Mgr. Jitce Bečicové./ 10 min./

PŘÍBĚH:

Dobrý den, děti a rodiče, chtěla bych vás seznámit ještě s dvěma našimi spolužáky: Aničkou a Jakubem.

(„Je tu ještě nějaký Kuba s Aničkou?“)

Jdou také poprvé do školy. Jako Vy, děti, oba dva se moc těší.

(„Taky se těšíte?“)

Jenom Jakub se trochu bojí. Bojí se, že se nezapojí do třídy, nenajde si kamarády a nepůjde mu to ve škole, neumí si vlastně vůbec představit, jaké to ve škole je.

(„Bojí se tu ještě někdo?“)

Já si myslím, že je rád, že bude chodit právě s Aničkou. Maminka Kubíkovi řkala: „Jen se neboj, ráno s tebou půjde spousta dalších dětí ze školky, jako je třeba Anička.“

Na rozdíl od Jakuba má Anička už staršího sourozence ve vyšším ročníku.

(„Má tu někdo z Vás starší sourozence?“)

Tak už ví, jak to ve škole chodí a vypadá a moc se těší.

(„Kdo se těšil dnes do školy?“)

Kdo ne, tak uděláme vše pro to, aby se jemu ve škole líbilo.

(„Děti, pomůžeme Kubovi, aby se cítil ve třídě dobře a našel si nové kamarády?“)

Víte, jak je to jednoduché mít kamaráda? Anička má nápad. Aničku napadlo, že pohladí Kubíka, aby se už tak nebál.

Děti, chcete mít taky nového kamaráda, je to tak jednoduché.

(„Chcete kamarádit s Aničkou a Kubou?“)

Zažijeme určitě hodně moc dobrodružství. Naučíme se číst, psát, počítat, chodit do kina, do divadla, na koncerty, soutěže a pojedeme na školu v přírodě, ale Anička s Kubou nemají spacák, teda, co s tím?

(„Půjčíte mu někdo spacák?“ „Máte spacák?“)

Anička teď vezme Kubu za ruku a půjdou si také sednout a budou se na Vás těšit další školní den☺

Reflexe

Sehranou scénku s loutkami jsem realizovala cca. 10 minut. S dětmi jsem komunikovala, přivítala a řešila aktuální radosti, strach, které mají děti z prvního školního dne. Myslím si, že tímto děti ztratily ostych, který při vstupu do třídy měly. Mluvila jsem za loutky, vžily se do situace tak, že nekomunikovaly se mnou, ale s Aničkou a Jakubem.

2.9.2011

2 vyučovací hodiny – Tento den probíhal v duchu seznamování a zjišťování co děti nejvíce umí a jaké mají předpoklady pro další práci. Den jsem zaměřila na komunikaci mezi dětmi, ztrátu strachu mluvit před sebou, organizaci pracovního místa, seznámení se s chodem třídy, školy.

1. hodina

ČESKÝ

JAZYK

Jak se zdraví?

– Přivítání dětí (Anička a Jakub)

Seznámení s chodem třídy – „Jak zdravít“ Zdravení bude probíhat ve stoje vždy, kdy do třídy paní učitelka vstoupí. „DOBRÝ DEN DĚTI“-„DOBRÝ DEN PANÍ UČITELKO“ – (Tento způsob je již ve školách zavedený, tak bych ho nerada měnila. Jsou i různé obměny, které jsme si s dětmi řekly, např...dobré ráno, dobrý den, hezký den aspod...

Jak se hlásí?

Organizace pracovního místa

Pozdravy, hlášení

- zdraví se paní učitelka
- pan ředitel
- pan školník, paní uklízečka atd...

Organizace

Je nezbytné s dětmi udělat organizaci školních pomůcek, což je rozdání sešitů, učebnic a následné označení obrázkem, které má každé dítě přiřazené. Ve škole je daný postup již zaběhnutý, tak jsem tuto věc nechtěla měnit a podříkla jsem to chodu třídy

Hry na seznámení

– Hra se jmény

Organizace: kruh

Každé dítě bude mít za úkol říct svoje jméno a pak co rád dělá nebo co je pro něho typické. Bude to prvotní seznámení, abychom si ujasnili případné shody ve jménech a ujasnili si, jak by byly děti rády, jak bychom jim měli říkat. (Př..2 Honzové (Jan, Honzík apod..)

Zjednodušení: JMÉNO a co MÁM RÁD (Př..Jmenuji se Anička a mám ráda tanec a jahodové knedlíky)

Organizační věci

Zakládání si papírových složek, které slouží dětem jako PORTFOLIO, lepší si každé dítě na složku své razítko a seznamují se s novým pojmem. Vysvětlení, co to je, vysvětlím až později, kdy to budeme potřebovat.

Hry na seznámení KLUBÍČKO

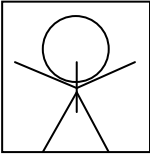
pomůcky: klubíčko, vlny

Děti si posílají klubíčko a vždy řeknou své jméno, pak pošlou kamarádovi, spolužákovi, který řekne své jméno. Postupně se vytvoří pavučina, se kterou se dá dále pracovat.

	(viz. příloha)
2. hodina ČESKÝ JAZYK	<p>Svačina</p> <ul style="list-style-type: none"> – Říct dětem na co svačina je, kdy se má svačit. Nechala jsem samotné děti, ať řeknou, proč a kdy se svačina jí. <p>Chození na WC – využití panenky</p> <ul style="list-style-type: none"> – nebude se o tom mluvit – kdo půjde na záchod, může si vzít panenku – holčička Aničku, chlapečci Kubíka, položí si ho na své místo (je to pro to, aby ostatní věděly, že je někdo na záchodě a slouží to i k tomu, aby se chodilo jen po jednom, jeden chlapec, jedna dívka. <p>Seznámení se školou</p> <ul style="list-style-type: none"> – tělocvična, jídelna, družina („Kdo by trefil zpět do třídy?“) <p>Rozvoj komunikace mezi dětmi – seznamovací hry (motivace Aničky a Jakuba) <u>Motivace:</u>Děti neznají bohužel svá jména. Rády by poznaly své spolužáky, aby si co nejdříve mohly říkat jménem.</p> <p>Organizace pracovního místa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uklizení si věci do svých kapsářů, viz. výtvarná výchova, tělesná výchova <p>Pochvala dětí</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozdání případných domácích úkolů – Kdo nemá, donese polštář – Neustále připomínat, jak se zdravít, zdravení po škole, nevyrušovat, pokud to není pracovní šum☺
Reflexe	<p>Byl to první den, kdy jsem se sama s dětmi mohla seznámit, proto den probíhal v organizačním a seznamovacím duchu. Byly seznámeny s loutkami a velmi mě potěšilo, že byly natěšené, kdy si je mohou vzít do ruky. Děti jsem seznámila společně s paní učitelkou s chodem školy, kde jsou záchody, tělocvična, jídelna apod. Jakmile měly možnost jít na WC a vzít si loutku do ruky, chtěla hned celá třída, ale to se dalo čekat, a další dny už tak neprobíhaly. Začala jsem pracovat na odbourávání strachu mluvit před sebou, první návyky komunikace. (MLUVÍ JEN JEDEN, RESPEKTOVÁNÍ SE NAVZÁJEM, PŘÍJMUTÍ NÁZORU TOH DRUHÉHO apod.)</p>

<p>5.9.2011 - Poprvé ve škole</p> <p>2 vyučovací hodiny</p> <p>Setkání s dětmi po víkendu znamenalo opět zaměření na seznamovací hry, komunikaci, uvolňovací cviky, první návyky držení pastelky. V tomto dni bych se chtěla zaměřit i na podporování samotných dětí v tom, jak se vidí jako školáci. K tomu by předcházela rozhovor a samotná kresba lidské postavy.</p>
--

<p>1. hodina ČESKÝ JAZYK</p>	<p>Rozmluvení</p> <p>Rozmluvení dětí je na začátku hodiny důležité, a to nejen po víkendu. Proto bych využila k tomu některá z gymnastických cvičení na rozmluvení.</p> <p>Organizace: kruh, na koberci</p> <p>Gymnastika mluvidel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozkmitání rtů (frkáme jako kůň) - Prskání (jako když startuje auto) - Nafukování tváří - obě najednou, střídavě jednu a druhou tvář (spolkli jsme balónek) - Mimika obličeje (hra na zrcadlo, dítě opakuje mimiku v obličeji po učiteli) - Čištění zubů jazykem - Mlaskání jazykem (jako když běží kůň) - Olizování rtů (máme rty od čokolády) - Vysunování/vyplazování jazyka (jako čert) <p>Vše je motivováno Aničkou a Jakubem. Do všech seznamovacích her je zapojím.</p> <p>Hry na seznámení</p> <p>Je důležité tyto hry neustále prokládat, protože děti jsou z různých mateřských škol. Děti se neznají, tudíž je důležité prohlubovat sociální vztahy ve třídě, stmelovat děti. Využití opět loutek Aničky a Jakuba.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Jméno + zážitek z víkendu</u> - <u>Jméno a pohyb</u> <p><i>Jméno s pohybem</i>, vždy někdo řekne jméno a udělá určitý pohyb. Poté se budu dětí ptát, kdo je kdo a k tomu děti udělají určitý pohyb, který dítě charakterizuje.</p> <p>Zjednodušení: vždy to zopakuje jen jeden a pak vymyslí druhý kamarád jiný pohyb. Vždy se na dalšího ukáže nebo to půjde po kruhu.</p> <p>Organizační věci</p> <p>Polepení dalších učebnic, pracovních sešitů nálepkami</p> <p>Práce se stíratelnou tabulkou</p> <p>První návyky držení pastelky, tužky – nejvhodnější trojhranná – ŠPETKOVÝ ÚCHOP – motivace básničkou říkankou.</p> <p>Cviky k uvolňování ramenního kloubu. Děti se postaví a imaginárně motají kloubíčko a říkáme společně říkanku v rámci pracovního sešitu, motají opět kloubíčka, dělají smyčky apod..</p>
--	--

	<p>Prokládání pohybu mezi aktivitami</p> <p>KOS: Po zahradě skáče kos, černý kabát, žlutý nos. Skáče sem, skáče tam, skáče ani neví kam.</p> <p>Šuškadlo</p> <p>Využila jsem jej tehdy, kdy děti byly ve třídě hlučné, nejdříve jsme si to říkaly společně, poté si to vzájemně říkaly ve dvojicích v lavicích.</p> <p><i>Šušky, šušky u hrušky, šuškej si berušky.</i></p> <p><i>O čem si to šuškejí? Co taková muška asi jí.</i></p>
<p>2. hodina PRVOUKA (VÝTVARNÁ VÝCHOVA)</p>	<p><u>Pomůcky:</u> výkres A4, špejle (špachtle), pastelky</p> <p><u>Cíl:</u> Zjišťování, na jaké úrovni děti jsou, co se týče kresby lidské postavy.</p> <p>Nejdříve, ale s dětmi využijí stíratelnou tabulku a postavu nakreslí děti na ni.</p> <p>„NAMALUJ SEBE JAKO ŠKOLÁKA“</p> <p>Motivace: Vzpomínáte na 1. den ve škole. Anička a Kuba Vás hezky všechny viděli, ale jak jste se viděly vy? Namalujte sebe jako školáka, ať ostatní děti vidí, jak jako školáci vypadáte. Anička s Kubíkem se budou na vás dívat, jak hezky pracujete.</p> <p>Instrukce k práci</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozdejte si výkresy tak, ať má každý jeden formát v lavici. – Nachystejte si pastelky různých barev. – Namalujte na výkres sebe jako školáka, viz. velikost postavy na tabuli. <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> – Po namalování postavy si vezměte nůžky a postavu vystříhnete. – Až budete mít vystříhnutou postavu, vezměte si špejli a nalepte ji na zadní část školáka. <p>Zadání domácího úkolu (DÚ)</p> <p>Nastříhat čísla, donést fixy, první úkol v pracovním sešitu: Moje první psaní – děti si označí DÚ puntíkem.</p>

Reflexe

Děti se ještě úplně neprojevily, mají ještě určitý ostych. Při práci se stíratelnou tabulkou jsem nejdříve děti učila správný úchop, který dodržovaly, ale musela jsem je neustále opravovat. Když na to nemyslely, měly různé způsoby úchopu, ale většina dětí měla úchop správný.

V rámci výtvarné a pracovní výchovy jsem chtěla prozkoumat, jak jsou na tom děti s kresbou lidské postavy. Většina dětí namalovala postavu se všemi znaky až na některé výjimky.

Z plánu na tento den jsem stihla a zvládla vše. Co bylo pro děti nejvíce přínosem, byly prvotní uvolňovací cviky a samotná práce.

6.9.2011 - Já školák

V tomto dni se chci především zaměřit na zpracování třídních pravidel, na komunikaci mezi dětmi, rozmluvení, budování přátelských vztahů, seznámení s čísly v oboru 1 – 5.

1. hodina PRVOUKA

Přivítání v kruhu Rozmluvení

– Přivítání s dětmi v kruhu, tak i Aničkou a Jakubem.

Hra na jména: *Jméno s pohybem*, vždy někdo řekne jméno a udělá určitý pohyb. Poté se budu děti ptát, kdo je kdo a k tomu děti udělají určitý pohyb, který dítě charakterizuje.

Třídní pravidla

Zeptám se na zadaný úkol z předešlého dne, jestli si promyslely, co by chtěly, aby se ve třídě dodržovalo. Poté si společně nachystáme arch papíru.

Děti si rozdělím na skupiny cca 4. Vždy si ve skupinách poví, co by chtěli, aby se dodržovalo, zajistím si tím, aby se skupiny střídaly, protože na arch si obkreslí každý svoji ruku a zapíše svoje jméno, až to bude hotové, zapíšeme si pravidla. Pokud zbude čas, pro každé pravidlo si vymyslíme určitý symbol.

Např..Máme se rádi:

(Pravidla: Zdravíme všechny dospělé, máme se rádi, hlásíme se, neubližujeme si, jsme kamarádi, pomáháme si....apod..)

Pomůcky: balicí papír, fix

- Popisujeme situaci a sepisujeme návrhy řešení na arch papíru
- Formulujeme třídní pravidla
- Potvrzení podpisy
- Pravidlům musí všichni rozumět
- Jen pozitivní jazyk

	<p>Hry na rozvoj sluchového vnímání <u>Na kukačku</u> Jeden žák je kukačka, ten kdo byl za dveřmi, hádá po třídě, kdo kuká.</p>
<p>2. hodina MATEMATIKA</p>	<p>Úvod do matematiky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kolik máme prstů? - Kde všude se můžeme potkat s čísly? - Proč musíme umět počítat? K čemu je to dobré? <p>Čeho je víc?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pomocí magnetické tabule se budu děti ptát, čeho je víc. <p>Hra na molekuly</p> <ul style="list-style-type: none"> - Děti budou chodit po třídě a až řeknu, musí vytvořit: dvojice, trojice, čtveřice apod... <p>Poté se mohou vystřídat děti...</p> <p>Práce s číslicemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poskládat od 1 do 5 - Budu se ptát, kolik čeho je ve třídě? -děti ukazují kartičky <p>Stíratelná tabulka</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na tabulce budou mít děti 5 symbolů a budou chodit po třídě a zapisovat počet kolik čeho je u jednoho úkolu, čeho je víc. - Informace pro mě, že mají děti hotovou práci, zasednou na své místo. - Následná kontrola se sousedem a společná kontrola s učitelem. <p> 3 hrušky 4 jahody 1 jablko 5 švestek 4 jahody – 2 pomeranče (Děti namalují jahodu) </p>
<p>3. hodina HUDEBNÍ VÝCHOVA</p>	<p>Dechové cvičení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nádech nosem a výdech na „ŠŠŠ“ - ve stoji, narovnaná záda, lopatky u sebe..“ <ul style="list-style-type: none"> • „Vít vane slabounce“ – pomalý výdech, vydržíme co nejdéle • „Vír duje“ – rychlý výdech 2. „Foukání po řadách: <ol style="list-style-type: none"> 1. řada – vítr 2. řada – stromy v lese <ol style="list-style-type: none"> 1. řada fouká dle míry, kterou ukazují a podle té se pohybují i stromy - výměna <p>Artikulační a hlasová cvičení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. olizování rtů – medvěd v lese... 4. turecký sed – datel – ŤUK, ŤUK.., srnka – ŤAP, ŤAP.., čmelák – BZZ, kukačka – KUKU, žába – KVÁK, KVÁK.. – bez tónu, dbaní na zřetelnou artikulaci <p>- postupné přidávání hlasu dle předem daného tónu</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Sova houká – HÚÚ.. zesilování a zeslabování zvuku – děti se řídí dle pokynů <ul style="list-style-type: none"> • Rozezpívání na jednoduchých písničkách

	<p>Hudební rozcvička</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5-6 různých písniček. K doprovodu písniček využijí klávesy. Děti mají za úkol poznat, co hraji. Poté si písničky zazpíváme. <p>Skákal pes Holka modrooká To je zlaté posvícení Prší, prší... Maličká su Ovčáci, čtveráci</p>
--	--

Reflexe

Z tohoto dne jsem měla velmi dobrý pocit, děti to moc bavilo a byly velmi zapálené do práce a vytváření pravidel, kdy vše stvrzovaly svým podpisem a obkreslením své ruky. Děti se při práci více zašpinily, ale věřím, že si odnesly zážitek, který si budou pamatovat. Jsem ráda, že se tato aktivita líbila.

Matematika též děti bavila, pracovala jsem v oboru čísel 1 – 5, které dětem nedělaly problém. Kde jsem děti přecenila, bylo v samostatném úkolu, kdy děti chodily po třídě a kroužkovaly, čeho je víc, kolik je švestek na obrázku apod. Neudělala jsem s nimi průpravu, děti nečetly po řádku a kroužkovaly číslice různě, kde je napadlo, nespojily si, že když je u řádku symbol sluníčka, tak u něho mají zakroužkovat správný počet. Dané zadání jsem s dětmi udělala až nadcházející den společně, aby si děti uvědomily, jak se „čte“ po řádku a jak po sloupcích.

V hudební výchově jsem s dětmi zopakovala základní písničky, kdy jsem využila v úvodu dechová a artikulační cvičení, která jsou důležitá i pro rozmluvení dětí, učí se pracovat s hlasem, důraz na nádech a výdech. Vše bylo opět motivované Aničkou a Kubou.

7.9.2011 – Moje třída

Tento den jsem se chtěla zaměřit na rozvíjení paměti, na povely: nahoře, dole, vlevo, vpravo apod.. Vše je propojováno loutkami Aničkou a Jakubem.

<p>1. hodina MATEMATIKA</p>	<p>Přivítání v kruhu Opakování čísel 1 – 5 Seznámení s učebnicí matematiky 1 Práce s Matematikou 1</p> <ul style="list-style-type: none"> – Práce s kartičkami 1 – 5 a učebnicí na str. 3 – Otázky typu: Kolik je na obrázků medvídků? apod.. <p>Kde stojím?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Př..Stoupněte si vedle lavice vpravo, vlevo, před, za apod.. <p>Využití Aničky a Kuby</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kde stojí?(vedle tabule, před tabulí apod..)
---	--

<p>2. hodina ČESKÝ JAZYK</p>	<p>Moje první psaní, motáme klubíčko</p> <ul style="list-style-type: none"> – str. 2 – Práce se stíratelnou tabulkou (pak až práce s MPP) – Vybarvení obrázku kočky na straně 2 <p>Hra na rozvoj sluchového vnímání (prvky globální metody)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hra na kukačku – Kdo tě volá? <p>Děti pochodují v kruhu v rytmu říkanky, uprostřed udělají dřep, jen jedno dítě a má zavázané oči. Když uhádne volajícího, je vystřídáno.</p> <p>V kruhu jsme se zatočili, ještě k tomu poskočili. Teď Alenko, pozor dej. Kdo tě volá, poslouvej.</p> <p>Hry na seznámení</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kde sedí Tereza?, vše probíhá v lavicích
<p>3. hodina VÝTVARNÁ VÝCHOVA</p>	<p><u>Pomůcky</u>: výkres A4, voskovky, vodové barvy, sůl <u>Námět</u>: sluníčko, vodovými barvami pak oblohu, poté hned zasypat solí a nechat uschnout...</p>
<p>4. hodina MATEMATIKA</p>	<p>Kdo kde sedí? Ukaž, kde sedí Martin? Kde sedí Honzík? atd...</p> <p>Balónky</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kolik je aut v modrém balónku? Čeho je víc? Čeho je míň? <p>Hra na kukačku Jeden jde za dveře a po určení „KUKAČKY“ poznává, kdo je kukačkou</p>
<p>Reflexe</p> <p>V tomto dnu jsme hodně pracovali s pracovními sešity a dělali jsme různá průpravná cvičení, aby mohly děti plnit určité zadání. Hodně jsem propojovala hodiny pohybem, různými hrami, které děti v různých hlediscích rozvíjí, na sluch, paměť apod... Využívala jsem hodně i hry na seznámení a opakovala s dětmi kde je nahoře, dole, vpravo, vlevo apod... jsou to pokyny, které se s dětmi musí neustále opakovat.</p>	

<p>8. 9.2011</p> <p>Opakování jmen, uvolňovacích cviků, komunikace mezi dětmi je samozřejmostí. Tento den jsem se především zaměřila na čtení v řádcích, sloupečcích, kdy jsem tuto aktivitu procvičovala v rámci matematiky.</p>	
<p>1. hodina ČESKÝ JAZYK</p>	<p>Seznamovací hry v kruhu</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce s klubíčkem

	<p>Moje první psaní</p> <ul style="list-style-type: none"> – nácvik básničky ze str.1, procvičení rukou – práce na str. 3 – vybarvení draků - kresba <p>Práce s živou abecedou</p> <ul style="list-style-type: none"> – Práce s živou abecedou
<p>2. hodina MATEMATIKA</p>	<p>Práce s matematikou 1</p> <p>Pracovní listy</p> <p>(viz. příloha 4)</p> <p>Úkoly opět motivované opět Aničkou a Jakubem. Anička a Jakub si neví rady s daným řešením, poradíte jim děti?</p> <p><u>Organizace:</u> práce ve dvojicích, cvičení prokládané pohybem, hrou</p> <p>Obálky rozmístěné s úkoly po třídě, které budou děti následně řešit. Dvojice si vezme jednu obálku. Každý pracovní list bude označen obrázkem, který bude na tabuli, aby se děti orientovaly.</p>
<p>3. hodina PRVOUKA</p>	<p>Hra na jména s prvky HV (Jak se jmenuješ? Jmenuji se Aja..vytleskávání....</p> <p>V kruhu – povídání o obrázku – co na něm vidíme</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozptýlení předmětů po zemi. Co tam patří? <p>Práce s učebnicí Prvouka na str. 4</p> <p>DŮ:Za domácí úkol VV:“Nakresli, co se ti nejvíc ve škole líbí.“</p>
<p>4. hodina TĚLESNÁ VÝCHOVA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Seznámení s tělocvičnou. – Seřazení dívek a chlapců podle velikosti. – Rozdělení na družstva. – Rušná část: rozběhání po kruhu (Jako žabičky, klokaní apod..) – Rozcvička v kruhu. – Hry ve družstvech.
<p>Reflexe</p> <p>Zaměřila jsem se na pracovní listy, kdy jsem si chtěla prověřit, jestli děti pochopily čtení v řádcích, sloupečcích. Jsem ráda, že tuto aktivitu všechny děti zvládly a hlavně pochopily. V tělesné výchově jsem myslela, že toho stihnu více, ale hodně času mi zabraly organizační věci, kdy jsem s dětmi cvičila nástup, seřazení apod...pak v krátké chvíli jsem udělala základní strukturu hodiny TV, kdy jsme s dětmi stihla i pár her, a ty děti bavily. Neustále se musí dětem připomínat chování na chodbách, zdravení apod...</p>	

<p>Závěrečný projektový den 9.9.2011 Tři vyučovací hodiny – Práce v centrech, závěrečný den...</p> <p>Čtvrtá vyučovací hodina – poslech pohádky</p> <p>Centra – Na každé centrum cca 15-20 min.,co se podařilo, jak se jim pracovalo ve skupinkách Po každém dokončení centra se sejdeme v kruhu následná reflexe, děti zrekapitulují, co dělaly za úkol, co bylo těžké...</p>

Motivace:	Na úvod pustím dětem „ KOSTÍKA“ jako motivace, co se týče školy. Poté si s dětmi popovídám, co jsme tam viděli, o čem to bylo atd...
Organizace:	Rozdělení do skupin, kdy v každé skupině bude jeden mluvčí a bude tu skupinu hlídat, aby správně postupovala k dalším stanovištím apod... Pracovní listy: (viz. příloha)
1. Centrum matematiky (Na dvorečku u králíka, spočítám si, co tam lítá.)	<ul style="list-style-type: none"> – Práce s tabulkami, následná kontrola – Co nepatří do řady – Přiřazování geometrických tvarů
2. Centrum češtiny (Od slona si tužku půjčím, smyčku si nakreslím.)	– Motání různých kliček, klubíček apod..
3. Centrum výtvarné výchovy (U medvěda si pozor dej, obrázky správně poskládej).	– V každé skupině bude jedna obálka. Úkolem skupiny bude složit obrázky tak, aby levá i pravá strana k sobě patřila a následně nalepí obě dvě strany obrázku na předem připravený papír.
4. Pracovní činnosti (U pejska si pozor dej, puzzle správně poskládej.)	<ul style="list-style-type: none"> – Poskládat z puzzlí, které se skládají z abecedy, řadu. Záměrem je, aby děti poskládaly abecedu od A po Z. – Práci budou děti realizovat ve skupině.
5. Centrum prvouky (U kočičky kontrola musí být, co do školy nepatří?)	<ul style="list-style-type: none"> – Nalepit správný obrázek ➤ Naše aktovka ➤ Naše třída ➤ Naše škola ➤ Můj spolužák ➤ Družina

Závěrečná reflexe

Celý projektový den, týden byl velmi náročný na organizaci, proto jsem na úvod pustila Kostíka, kdy jsem děti motivovala na další práci v centrech. Dostaly kartičky, se svým razítkem. Po vysvětlení každého stanoviště si daly děti na svou kartu razítko. S vysvětlováním každého centra mi pomohla paní učitelka. Po splnění jednoho kola jsem si je vzala do kruhu. Zde děti prezentovaly své práce. Prezentaci jsem udělala jen jednou, protože časově by to nevycházelo a hlavně děti byly tak šikovné, že jsem je nechala pracovat. Závěrečná reflexe samozřejmě byla, kdy říkaly, co bylo lehké, těžké, co se dařilo, nedařilo a jak se jim pracovalo ve skupinách.

Když jsem děti pozorovala, neměly problém, což mě mile překvapilo, protože to byl jejich první projekt vůbec ve škole.

Centra byla závěrem celé práce za celý týden, co se děti naučily a závěrečná reflexe pro mě. Co se týče vzdělávacích cílů, tak se většinou žáci naučili správný úchop, ale přece jen to byl první týden a návyky správného držení a psaní je dlouhodobá záležitost, kterou se žáci nemohou naučit hned. Především jsem dosáhla rozvíjení komunikace mezi dětmi, spolupráce a všech kompetencí, které jsem si na začátku projektu stanovila, jsem většinou splnila.

Z pohádky do pohádky

Anotace

Tento projekt jsem realizovala na začátku listopadu. Děti měly již upevněné samohlásky a některé souhlásky. Mým cílem bylo tedy zaměření na opakování samohlásek (a,e,i,o,u a jejich délky), souhlásek s, m, p ,l. Zjištění zda děti správně spojují slabiky a umí je jak vizuálně, písemně, slovně vyjádřit, pomocí didaktických pomůcek.

Forma realizace:	denní, 4 vyučovací hodiny
Doporučený ročník:	1. ročník
Časový rámec:	4 vyučovací hodiny
Termín projektu:	18.11. 2011 jednodenní projekt Odučené 4 vyučovací hodiny
Integrované učivo z předmětů:	český jazyk, pracovní činnosti, matematika, prvouka
Vzdělávací oblasti:	Jazyk a jazyková komunikace Člověk a jeho svět Člověk a společnost
Průřezová témata:	Osobnostní a sociální výchova

RVP

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves

Cíle hodiny

1.   Vzdělávací

- Žák se naučí rozeznávat samohlásky a souhlásky
- Žák se naučí rozeznávat samohlásky a souhlásky ve čtení a používat jejich délky
- Žák si osvojí vizuální podobu těchto hlásek
- Žák se naučí písemně, slovně vyjádřit dané hlásky

2.   Výchovný

- Žák bude respektovat práci ve skupinách
- Žák si utvrdí pravidla komunikace
- Žák svému spolužákovi pomůže, poradí

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti

Kompetence k řešení problémů

- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant

řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému

Kompetence komunikativní

- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje

Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá

Kompetence pracovní

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

1. hodina	Přivítání dětí. Motivace dětí pohádkovými postavami. – Přivítání dětí v kruhu, každý řekne jednu věc, která se mu líbila na dni volna, co děti dělaly apod... /5 min./
Motivace:	Pomalu se nám blíží svátky, Mikuláš s čertem, Vánoce a my se rádi díváme na pohádky, ale ještě lepší jsou pohádky, které si čteme s rodiči před spaním. Kouzelníkovi se pohádkové postavičky pomíchaly. Vezmi si pastelky a spoj různými barvami pohádkové dvojice, které k sobě patří. /15 min./ viz. příloha 1 <u>Otázky:</u> Kdo si čte doma s rodiči? Jaké pohádkové dvojice ještě znáte? Umíte vymyslet nějaké pohádkové postavy na tato písmena? Kdo bude mít, zakroužkuje... Červenou pastelkou všechna písmena S Zelenou pastelkou všechna písmena P

	<p>Modrou pastelkou všechna písmena M Žlutou pastelkou všechna písmena L</p> <p>Pohybová chvílka Dlouhé a krátké samohlásky</p> <p>– Pokud řeknu dlouhou samohlásku, postavíte se a ruce vzpažíte (slova: mísa, víla, gól, léto, mír, výr, – Pokud řeknu krátkou samohlásku, uděláte dřep (slova: los, seno,vlas, jaro, var, Ela,) Slova, kde nejsou samohlásky: (vlk, srk, frk..) Větu začnu: „ Princezna řekla.....“ – Pokud zazní ve slově písmeno S, poskočíte, pokud ne, budete stát. To samé s písmeny L,M,P. (slova: slon, sele, maso, lano, vlk, ploutev, máslo, mele, Maruška, pes,opice, postel..) / 5 min./</p>
<p>Rozdělení do skupin</p>	<p>Z pytlíčku si vytáhnou postupně písmena (S,M,P,L,A)</p> <p><u>Úkol:</u> Na dané písmenko si vymyslí slovo z prostředí pohádek a polohlasem se děti hledají, až vytvoří skupiny. <u>Nápověda:</u> může to být pohádková postava, zvíře, nadpřirozená bytost, každý, kdo v pohádce mohou vystupovat.... S- Smolíček, Sněhurka,slepička,sultán.. M-maková panenka, motýl Emanuel, Mach, Mája,Manka, Mařenka.... P-Potter, pošťák, poštolka, princezna, princ.... L-liška, loupežník.... A – Ája, Amálka... – Poté je přiřadím do skupin a řeknou, kterou pohádku si vybraly a co o ní ví. /5-8 min./</p>
<p>Hra s kostkami s krátkými a dlouhými samohláskami</p>	<p>Cíl: Rozvíjení slovní zásoby, rozlišování slov s krátkou, dlouhou hláskou. <u>Pomůcky:</u> kostky se samohláskami (krychle – krátké samohlásky, kvádr – dlouhé samohlásky). <u>Sada písmen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a e i o u a • á é í ó ú ů <p>Postupně bude každá skupina házet – každá skupina bude vymýšlet slova na daná písmena, budou se snažit vymyslet co nejvíce slov. Didaktické využití - obměna Děti si sednou do kruhu. Vždy spolu budou hrát dva soupeři, kteří budou házet kostkami. Střídají hody – jednou s krátkými samohláskami, jednou s dlouhými samohláskami. Po hodu musí vymyslet slovo (najít slovo na kartičce), které danou samohlásku obsahuje. Jestliže dítě nevymyslí slovo do daného limitu, je vystřídáno dítětem, které se nejdříve přihlásí a slovo správně určí. Každé dítě si počítá počet vymyšlených slov. Které dítě má slov nejvíce, vyhrává. <u>viz. příloha 2</u> / 10 – 15 min./</p>

	Poznámka: Pokud bude málo dětí, nechám jen 4 skupiny										
2.-3. hodina PRÁCE VE SKUPINÁCH	<p>Děti si budou postupně chodit pro úkoly, nebudou se točit po centrech, všechny děti ve skupinách budou dělat stejnou úlohu. Každý úkol bude označen jak číslem, tak i obrázkem dané skupiny.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Perníková chaloupka 2. Les Řáholec 3. Sněhurka 4. U Rákosníčka 										
Úkoly	<p>1. Úkol spojování samohlásek, souhlásek a jejich variant. Děti mají za úkol zakroužkovat stejnou barvou stejné písmena.</p> <p>Př.. m m M</p> <p>/ 5-8 min./</p> <p>2. úkol</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zapisování pomocí slabik slova podle obrázků a jen slova, které děti znají – Přečtení slov, vytleskávání podle slabik <p>/10 min./</p> <p>3. úkol</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vyluštění rébusu – Najdi jméno zakleté princezny (Amálka). – Příklady budou volně po třídě, děti mají za úkol vypočítat příklad a poté přiřadit písmenko do správného okénka. Děti ještě neznají písmeno „K“ ale budu předpokládat, že si písmeno domyslí, nemusí ho ani psát, nechám to na každé skupině individuálně. <p>Až budou děti s výpočty hotové, budou mít též po třídě výsledky, které se rovnají k písmenu..Př... K=1.. nechám děti samotné, jestli dojdou na jméno, pokud bude problém, dám jim radu, Např...Písmeno „K“ je na pátém místě apod.</p> <table border="1" data-bbox="536 1464 971 1677"> <tr> <td>(5) K=1</td> <td>1+1 =2</td> </tr> <tr> <td>(2)M=2</td> <td>2-1=1</td> </tr> <tr> <td>(3) Á=3</td> <td>3+2=5</td> </tr> <tr> <td>(4) L=4</td> <td>4-1=3</td> </tr> <tr> <td>(1)(6) A=5</td> <td>1+3=4</td> </tr> </table> <p>4. úkol Hra RISKUJ – SHRNUŤÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tabulku předem předkreslím na tabuli – Otázky, které jsou vždy pro danou skupinu, postupně si budou volit, jaký chtějí sloupeček a za kolik. Bonusová otázka je až po vyčerpání všech otázek ve sloupci. – Každý sloupeček bude zaměřen na něco jiného, na slovní zásobu, vyjadřování, správné čtení, spojování slabik v celá slova apod... 	(5) K=1	1+1 =2	(2)M=2	2-1=1	(3) Á=3	3+2=5	(4) L=4	4-1=3	(1)(6) A=5	1+3=4
(5) K=1	1+1 =2										
(2)M=2	2-1=1										
(3) Á=3	3+2=5										
(4) L=4	4-1=3										
(1)(6) A=5	1+3=4										

– **ČTECÍ KARTY** - Vždy zadám ke čtení jen jeden sloupec
/10-15 min./Po práci se sejdeme s dětmi v kruhu a popovídáme, co jsme se za dnešní den dozvěděli, co jsme se naučily, zopakovaly nového. Zeptám se, jaké pohádky jsou jejich oblíbené, a kterou by si chtěly přečíst, z knihovny vyberu jednu z pohádek a poté si na arch papíru namalují, co se jim v pohádce nejvíce líbilo, pohádkovou postavu apod...

Amálka	Mája	Perníková Chaloupka	liška
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
Bonus 10	Bonus 10	Bonus 10	Bonus 10

Riskuj – otázky

Amálka	Mája	Perníková chaloupka	Liška
Přečtěte správně písmena a jejich délky (S, l, á, m, é, mé)	2+3= 5	Kdy se začíná, v jakém měsíci chodit do školy?	Čtecí karty
Přečtěte správně slabiky a jejich délky (se, má, la, mí, sa)	1+3= 4	Co se děje v měsíci prosinec, co nás v prosinci čeká?	Čtecí karty
Přečtěte správně slova po slabikách. (MÍSA, ELA, EMIL, PEPA, MÁMA)	4-2= 2	Vyjmenujte alespoň 3 věci, které patří k Vánocům.	Čtecí karty
Přečtěte slova rovnou dohromady (MÍSA, PILA, PES, MÁMA)	5-2= 3	Jaký den jsou Vánoce, přesné datum, plus vyjmenovat alespoň 3 pohádky, které se na Vánoce vysílají.	Čtecí karty
Čtěte dohromady, NE po slabikách (sa, pu, pusa, Ela, má)	Slovní úloha: Mája s Vilíkem si natrhali 4 kytičky, ale 2 cestou domů vytratili. Kolik kytíček jim zbylo?	Popište, co se děje na podzim s počasím v přírodě, poradte se ve skupině.	Čtecí karty

	<p>5. úkol PRACOVNÍ ČINNOSTI</p> <p>„VÝROBA POHÁDKOVÉHO STROMU“</p> <p>Výtvarný námět:</p> <p>Motivace: Motivací bude celý den, kdy jsme se zabývali slabikami, pohádkovými postavami, tak abychom byli taky jako v pohádce, vytvoříme si pohádkový strom, který nám bude sloužit jako pomůcka v hodinách českého jazyka a čtení.</p> <p>Výtvarný problém: Pohádkový strom za pomoci hnědé voskové barvy a polepení barevnými listy se slabikami.</p> <p>Výtvarná technika: Pokrýt celý formát A 4 předem připravených listů, které děti musí vystříhnout a na listy napsat různé typy</p> <p>Kritéria:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaplnit celý formát A4 2. Na kmen stromu použít hnědou voskovou barvu 3. Listy lepit tak, aby byly vidět slabiky, které dětem předem napsaly na barevný vystříhnutý list.
<p>Závěrečná reflexe</p> <p>Děti se naučily rozeznávat samohlásky a souhlásky, což se mi v závěrečném shrnutí potvrdilo a většina dětí neměla s prací problémy. Co se týče používání ve větách, při četbě nebyl problém.</p> <p>Práce ve skupinách probíhala bez problémů, děti si pomáhaly, komunikovaly mezi sebou. Za co jsem byla ráda, že děti místo za mnou chodily přímo za sebou a radily si ve dvojicích, nebály se poradit, pomoci. V některých třídách to je problém, ale po rozhovoru s paní učitelkou, navedla stejný systém, jaký jsem zavedla první týden a tom duchu i pokračovala, což mě velmi pozitivně překvapilo.</p> <p>V závěru si děti vyrobily pohádkový strom se slabikami, kdy si procvičily jemnou motoriku a pomůcku dále využijí v hodinách čtení a českého jazyka.</p>	

8.6.2 Návrhy projektů

Putujeme s Comenia Script

Anotace

Moje inspirace pro tento projekt byl na souvislé praxi na ZŠ Horní Počernice, kdy jsem učila ve druhé třídě a projekt se realizoval v jednom školním dopoledni. V tomto projektu bych se chtěla zaměřit na správnost písma, na mezery mezi slovy, na čtení s porozuměním dle kritického myšlení a vše propojené s písmankami Comenia Script.

Forma realizace:	střednědobý projekt - Každý den bych projektu věnovala 2 hodiny
Doporučený ročník:	paralelní druhé ročníky
Cíl projektu:	Naučit děti dělat mezery mezi slovy, uvědomování si oddělování slov. Seznámit se, se základními znaky států v rámci čtení a psaní. Naučit děti pracovat ve skupinách a spolupracovat na zadaném problému, pomáhat, podporovat se navzájem.
Pomůcky:	flipy, fixy, encyklopedie, internet, knihy, písanky, CD s videonahrávkou
Motivace:	Mým cílem motivace by bylo, aby děti byly zapálené do práce, aby na daném problému chtěly pracovat, aby je činnosti bavily. Všechny třídy by byly v jedné třídě, kdy by jedna z učitelek byla převlečená za cestovatele a přiletěla ve velkém létajícím balónu – realizace balón vyrobeného z velkého kartonu. Vše by bylo podloženo nahrávkou, kdy fouká vítr, prší. Nastal by dialog mezi dětmi a učitelem, kdy se ptá (cestovatel) kam přiletěl, v jaké zemi se nachází. Předpokládané odpovědi dětí: Česká republika, Praha apod.. Cestovatel by byl nadšený a poprosil děti, jestli by mu neřekly o zemi více, protože chce obletět celý svět a poznat různé země, kde ještě nebyl a jestli by mu děti nepomohly některé země poznat. Budu předpokládat, že by děti chtěly, a tak cestovatel dá paní učitelce, jako zodpovědné osobě, papír, kde se děti dozví, na jaké zemi budou pracovat a zprávu, kterou mají předat svým dětem paní učitelky.
Průběh projektu:	Po motivaci, by se děti rozešly do svých tříd, kde by začaly pracovat s paní učitelkou na daném problému.

První den projektu – 2 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> – Úvod do projektu – motivace – Rozšifrování tajné zprávy – Práce s „mezerou“ – Propojení návrhů s ostatními druhými třídami
--------------------------------------	--

<p>Druhý den projektu (2 vyučovací hodiny)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Rozdělení do skupin podle států, cca po 4 dětech, 5 skupin – Každá třída by měla po 6 státech, budu počítat s dvěma třídami (Pokud by byly 3, 4 druhé třídy, rozdělily by se státy podle počtu tříd. – Hledání informací o daném státu ve skupinách dle instrukcí – Práce a hledání informací v PC učebně, děti by hledaly, co nenašly v knihách. Třídy by se střídaly v učebně po hodinách – Sepsání informací na papír <p>Státy, světadílů by byly podle písanky, tam už jsou dané státy vypsané, tak bych se držela těchto států, popřípadě by se individuálně některé přidaly, podle aktuálního rozložení třídy. Např..kdyby byl vet řídě nějaký cizinec, dal by se o tento stát navýšit, kdyby nebyl v písance, popřípadě spolupracovat i s rodiči dítěte apod. Pokud by byly některé státy zajímavé, přidala bych je též.</p> <p>Státy: Holandsko, Egypt, Francie, Belgie, Afrika, severní – jižní pól, Amerika, Česká republika, Španělsko, Norsko, Austrálie, Antarktida, Turecko...</p> <p>Instrukce:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Napište si název země ○ Vyhledej, jaká je rozloha země ○ Jaké je hlavní město, pokud je to světadíl - běž k dalšímu bodu ○ Kde země leží ○ Počet obyvatel ○ Co je typické, zajímavé pro tuto zemi <p>Úkol do dalšího dne: Každý ze skupiny si najde doma obrázky typické pro jejich zemi, popřípadě nějaké věci, drobnosti, sošky.</p>
<p>Třetí den projektu (2 vyučovací hodiny)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Do skupin dostanou velký arch papíru, kdy dostanou fixy, voskovky apod.. – Všechny informace, které se skupiny dozvěděly předcházející den, sepíší na arch papíru, předem budou mít připravené linky na papíru, kam napíšou souvislý text, pro tuto práci dostanou instrukci, že každá ze skupin se musí podílet na psaní textu a tvorbě společné. <p>Instrukce:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Určete si časoměřiče, mluvčího ○ Domluvte se ve skupině na tom, co na arch papíru napíšete ○ Každý napíše nějakou informaci na papír, NEBUDE PSÁT JEN JEDEN! ○ Pozor na mezery☺ ○ Můžete doplnit o informace, které jste si donesli z domu <ul style="list-style-type: none"> – V hodině výtvarné výchovy budou děti pracovat na tvorbě vlajky, kdy dostanou k dispozici výkres A2 a celý ho vybarví barvami svého státu, popřípadě světadílu – alternativa, kdy se dohodneme na barvách světadílů a děti zpracují „vlajku“ tímto způsobem. – (Afrika:červená, oranžová, žlutá, hnědá) – v tomto případě by děti pracovaly s vodovými barvami a zapouštěly by barvy).

	<p>Př.. Turecko Afrika</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>
<p>Čtvrtý den projektu (2 vyučovací hodiny)</p>	<p>Prezentování svých prací, kdy se všechny třídy sejdou a budou prezentovat své práce.</p> <p>Přiletí k nám cestovatel Alex a bude po celou dobu přítomen při prezentacích dětí. Pokud by byl cestovatel některá z paních učitelek, spojí se dvě třídy dohromady.</p> <p>Pravidla prezentace</p> <p>Rozdělte si ve skupině, co kdo bude říkat Každý ve skupině se musí vystřídat Na prezentaci má každá skupina 5-8 minut Pravidla prezentací, pravidel, řekne každá paní učitelka ve své třídě. (př..Mluví jen jeden, respektování svého kamaráda, otázky až po prezentaci.) Postupně děti prezentují své práce, ukazují rekvizity, které si z domu přinesly. Vyvěšení prací na chodbě školy. Alexovo poděkování. V každé třídě samostatně REFLEXE Reflexe se odehrává v kruhu, kdy se paní učitelka ptá dětí, co se dozvěděly nového, co bylo přínosem, jak se po celou dobu dětem pracovalo, co si odnesly nového.</p>
<p>Pátý projektový den</p>	<p>Celodenní výlet, pokud jsou děti mimopražské, tak do Prahy. Pokud jsou děti z Prahy, návštěva muzea, co se týče Afriky, Indie apod..kde se děti o určité zemi dozví více.</p>

Kouzelný les

Anotace

Úskalí při četbě dětí je četba s porozuměním. Většinou děti jen čtou, ale neví o čem, proto bych se v tomto projektu chtěla věnovat četbě s porozuměním, propojím projekt i mezipředmětově s prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou. Projekt bych realizovala ze začátku jara, kdy už není sníh a dá se jít s dětmi ven.

Forma realizace:	střednědobý projekt
Doporučený ročník:	první ročník
Cíl projektu:	Rozvoj kvalitativních čtenářských dovedností, zejména čtení s porozuměním. Rozvoj fantazie (Březinová, Havel, Stadlerová 2008, s. 198). Vyhledávání informací v textu, rozvíjení mezilidských vztahů, spolupráce ve skupině. Pomůcky: Text od Václava Čtvrťka: Jak Křemílek a Vochoomůrka měli hodiny s jednou ručičkou (Březinová, Havel, Stadlerová 2008, s. 26).
Motivace	Motivací by byla návštěva divadelního představení „KOUZELNÝ LES“ od Renaty Nechutové v divadle MINARET– je to fantazijní pohádka inspirovaná životem středověkého mnicha a básníka Františka z Assisi, vypráví o magické síle přírody i o hledání smyslu života. Stručný popis divadelního představení Motto Činoherní pohádka o magické síle lesa, o zázračných housličkách a mluvících stromech.
	Krátký popis Les voní. Les zní harmonií zvuků rostlin a zvířat. V lese můžeme nalézt odpověď na záhadu života, jak tvrdí Thomas Moore. V jednom zapomenutém lese poblíž polorozbořené kapličky žije rozpustilý zajíc, bažant – potížista, nadaný cvrček i nešťastná můra. A tenhle les se mění příchodem mladého kupeckého synka Františka z nedalekého městečka Assisi a mění se i František – a všichni ostatní, kteří do kouzelného světa lesa vstupují. Obvyčejné větvičky se stávají zázračnými housličkami a člověk zjišťuje, že stromy i zvířata mluví... ¹⁵

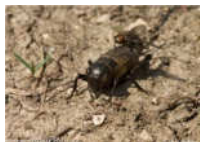
¹⁵ <http://programy.sms.cz/kultura/praha-1/minaret/kouzelný-les-1>

Průběh projektu	
První projektový den	celodenní výlet – návštěva divadelního představení „KOUZELNÝ LES“
Druhý projektový den (3 vyučovací hodiny) 1. hodina PRVOUKA	<ul style="list-style-type: none"> – Setkání v kruhu – povídání o tom, co děti viděly, o čem pohádka byla, co tam vystupovalo za zvířátka, co nejvíce děti zaujalo? – V rámci PRVOUKY dáme dohromady pár informací o těchto zvířatech, jako je: zajíc, bažant, cvrček, můra a srovnání s povahami z pohádky. <ul style="list-style-type: none"> ○ Cílem je vyhledávání důležitých informací, aby děti dokázaly odpovědět na otázky, vyhledávání v textu. Ale také, aby se s daným zvířetem děti seznámily a dozvěděly se něco nového. ○ Nejdříve bych dala dětem text s instrukcemi, poté bych kladla otázky, aby samy děti mluvily o daném zvířeti, které si vybraly. ○ Rozdělení do skupin: Každé dítě dostane jeden obrázek a pantomimou se děti musí najít do skupin. Např..zajíc skáče – náznak uší, cvrček – náznak tykadla, apod.. <p>Rozdělení do 4 skupin, kdy na každém obrázku budou mít dané zvíře. Práce ve skupinách, kdy dostanou text a vyhledají podstatné informace, které si podtrhnou.</p> <p>Instrukce pro skupiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Určete si časoměřiče, čas na práci máte 5 min. ○ Přečtěte si důkladně text, každý ve skupině ○ Ve skupině si popovídejte, co jste se důležitého dozvěděly ○ Po 5 minutách otočte text a běžte si sednout do kruhu <p>V kruhu otázky a odpovědi, poté srovnání, na co děti zapomněly, když by neznaly odpověď. Srovnávání s povahami z divadelního představení</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vlepení předem připravených papírů s přehledem popisu daných zvířat do sešitu, doplnění informací z učebnice. <p>Př..</p> <div style="display: flex; align-items: flex-start;"> <div style="margin-right: 10px;"> </div> <div> <p>ZAJÍC POLNÍ</p> <p>Žije především na loukách, polích, okrajích lesů. Díky hnědému zabarvení je velmi dobře maskován. Je vynikajícím běžcem a dobře kličkuje. Protože má přední nohy oproti zadním krátké, je rychlejší do kopce, než dolů. Má obrovské ušní boltce, které mu umožňují dobře slyšet.</p> <p><u>Otázky:</u> Kde žije? Jaké má zbarvení? A proč? Kdy je rychlejší při běhu do kopce, nebo z kopce? A proč? Co jsou to ušní boltce? Slyšel už o nich někdo?</p> </div> </div> <div style="display: flex; align-items: flex-start; margin-top: 10px;"> <div style="margin-right: 10px;"> </div> <div> <p>BAŽANT</p> <p>Místo původu bažantů je Čína a Asie. Jsou to ptáci. Samci jsou jinak zbarvení než samice. Samci mají pestřejší zbarvení. Zdržují se na krajích luk, na obdělávaných polích.</p> </div> </div>

Jejich hlavní potravou jsou semena, plody rostlin, drobní živočichové. Žijí v hejnech.

Otázky: Odkud bažant pochází? Je rozdíl mezi samičkou a samečkem? Kde je můžeme vidět? Co nejčastěji jí?

CVRČEK

Může být cvrček domácí i cvrček polní. Cvrček polní má černou barvu. Samečkové vyluzují zvuk třetími křídly. Žije na polích. Samička je větší než sameček. U cvrčka domácího vyluzují zvuky jen samečci. Nejvíce mu vyhovují místa s velkou teplotou. Nejraději přebývá v místnosti s potravinami.

Otázky: Jaké druhy cvrčků známe? Jakou barvu má cvrček polní a kde žije? Kdo je větší samička nebo sameček? Kde cvrčci domácí žijí, kde je najdeme?

MŮRA

Můra je hmyz – příbuzný motýla. Většina druhů můr jsou aktivní v noci. Tělo je rozděleno na hlavu, hrud' a zadeček. Sosačky mají tenký, dlouhý. Mají krátké chlupaté tělo a krátká tykadla.

Otázky: Komu je můra podobná, jakému hmyzu? Kdy jsou aktivní? Jak byste popsali jejich tělo?

<p>HUDEBNÍ VÝCHOVA – NÁCVIK PÍSNĚ</p>	<p>Mravenčí ukolébavka (viz. příloha) Nácvik písně bude motivací pro další práci v rámci výtvarné výchovy.</p> <p>Dechová rozcvička</p> <p>1. na dlani máme list - foukáme na něho - nádech nosem do břicha, výdech ústy</p> <p>a) pomalý výdech b) přerušovaný výdech c) rychlý výdech - "odfoukneme list do vody"</p> <p>Rozcvička mluvidel</p> <p>1. kapři - vypouštíme bubliny 2. rybka v síti - zavřená ústa, pohyby jazykem</p> <p>Artikulační a hlasová rozcvička</p> <p>1. klepeme se na jedné noze, spojení s ústy (šumíme jako voda) -ŠŠŠ - přidání rukou 2. vodník ve vodě - Jééé - (horký brambor v ústech) 3. studená voda - BRRRR 4. malování vody - vlnky - Júú - dle ruky zvyšujeme a snižujeme tón 5. Kvákám jako žáby - Kvá - nádech nosem do břicha, na každou slabiku pohyb břicha, ruka na břicho - sledujeme pohyb</p> <p>Nácvik písně</p> <p>1. poslech písně z CD 2. hra na ozvěnu 3. zapojení rytmu - nejprve vytleskávání, poté s Orffovými nástroji a) na 1. dobu b) na druhou dobu dvě čtvrtinové 4. přidání pohybu 5. zopakování celé písně</p>
<p>VÝTVARNÁ VÝCHOVA „LES NA JAŘE“</p> 	<p>Výtvarný námět:</p> <p>VN1 „ Jak se na nás dívá jarní les“</p> <p>Motivace: Povídání o lese a lesních mužičkách, návaznost na hudební výchovu- Písnička: „ Mravenčí ukolébavka“</p> <p>Výtvarný problém: Portrét lesa malovat za pomoci voskové barvy a překrytí vodovými barvami.</p> <p>Výtvarná technika: Pokrýt kresbou větviček listů celý formát, střed žlutou, zelenou a dalšími jarními barvami. Následně překrýt vodovými barvami v opačném kontrastu barev. Téma: „ LES NA JAŘE“</p> <p>Motivace: Povídání o lese a lesních mužičkách, návaznost na hudební výchovu- Písnička „Mravenčí ukolébavka“</p> <p>Výtvarný námět1: „ JAK SE NA NÁS DÍVÁ JARNÍ LES“</p> <p>Tento výtvarný námět budou děti realizovat pomocí daných kritérií.</p> <p>Kritéria:</p> <p>1. Pokrýt kresbou pomocí voskové kresby formát A4 portrét lesního muže, krále, královny apod..a následně dobarvit vodovými barvami. 2. Pokrýt kresbu větvičkami, listy, květy celý formát-využít převážně jarní barvy (ŽLUTÁ-ZELENÁ)...viz: názorná ukázka</p>

	<p>3. Tam, kde budu kreslit světlou voskovkou, domalovat poté tmavší ředěnou barvou (vodové barvy). Tam, kde budu kreslit tmavou voskovkou, tam domalovat světlou vodovou barvou.</p> <p>4. pokryjte celý formát A4</p> <p>PRACOVNÍ LIST TÉMA: „ LES NA JAŘE“ NÁMĚT: „ JAK SE NA NÁS DÍVÁ JARNÍ LES“</p> <p>Kritéria: Nakresli portrét: „ JAK SE NA NÁS DÍVÁ JARNÍ LES“ za pomoci voskovek a vodových barev. Portrét může být znázorněn jako lesní mužíček lesa apod...</p> <p>Jako vlasy, ozdoby využijte námět lesních větviček, listů, přírodních materiálů apod..</p> <p>Pokryj kresbou celý formát A4</p> <p>Využijte teplé jarní barvy: převážně ŽLUTOU-ZELENOU-ČERVENOU</p> <p>Tam, kde budeš kreslit světlou voskovkou, tak domaluj podklad tmavší vodovou barvou. Tam kde budeš kreslit tmavou voskovkou, tam domaluj podklad světlou vodovou barvou.</p> <p>Nejdříve kresli voskovkou, pak domaluj vodovými barvami.</p> <p>Využij svoji fantazii ☺</p>
<p>Třetí den projektu (2 vyučovací hodiny) ČESKÝ JAZYK</p>	<p>Četba pohádkového příběhu od Václava Čtvrťka: Jak Křemílek a Vochoomůrka měli hodiny s jednou ručičkou.</p> <p><u>Otázky:</u> Čím se liší od sebe Křemílek a Vochoomůrka? Které máme nyní roční období? Ve kterém ročním období se hodiny zastavily? Vyhledej větu, podle které to poznáš. Vyhledej, co se dělo pozpátku. Pletl(a) sis někdy páté přes deváté?</p> <p>Rozvíjející otázky:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rozděl postavy v příběhu na reálné obyvatele lesa a fantastické pohádkové postavy o Tvoření hádanek – jeden žák popisuje pohádkovou postavu a ostatní hádají, o kterou se jedná o Jmenuj další pohádkové seriály (Březinová, Havel, Stadlerová, 2008, s. 199). <p>Čtení</p> <p>– Nejdříve děti čtou postupně po řadách, ostatní tiché čtení „bez hlesu“ – artikuluji, ale nemluví nahlas. Zajistím si tím, že na první pohled uvidím, jak se děti na četbu soustředí a zapojují se aktivně do hodiny.</p> <p>Dovyprávění příběhu</p> <p>Během čtení děti zastavím a zeptám se na to, jak mohl pohádkový příběh dopadnout? (V té části, kdy Vochoomůrka vyhodí hodiny z okna.)</p> <p>– Nechám nejdříve pracovat děti samy, pak ve dvojicích, ať si navzájem</p>

	<p>dokončení příběhu poví</p> <ul style="list-style-type: none"> – Po určitém čase, který jim nechám na práci, se jich zeptám na konec příběhu, jak mohl dopadnout – Po nápadech dětí si přečteme, jak to dopadlo doopravdy a jak se příběhy dětí shodovaly - neshodovaly – Závěrečná reflexe – zodpovídání otázek, viz. výše, práce v kruhu. Každé dítě si vezme čítanku s sebou do kruhu. <p>Záznamové archy četby dětí¹⁶</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vždy, toto pozorování zařadím každé čtvrtletí, je to záznam, pro děti, pro mě – jako učitele a pro rodiče, jak se dítě v četbě vyvíjí.
ZÁVĚR PROJEKTU	<p>Druhou hodinu si dětmi zhodnotíme, co jsme se za tři dny naučily dozvědely. Do kruhu si děti vezmou všechny své práce, které si zakládaly do svého Portfolia, které jsou již součástí skoro každé třídy.</p>
Pokyny pro diskusi a reflexi projektu	<ul style="list-style-type: none"> – Vyberte ze svých prací, co Vás bavilo nejvíce. – Vyberte z prací to, co pro Vás bylo úplně nové. – Jak se Vám pracovalo ve skupině? Byly nějaké problémy?

¹⁶ http://clanky.rvp.cz/wpcontent/upload/prilohy/2713/hodnoceni_cteni_s_porozumenim.pdf

Kniha je náš kamarád

Anotace

Práci s knihou budu orientovat na druhý ročník, kdy si společnými silami vytvoříme knihu. Jako inspirací mi byl článek z internetového zdroje: Čtenářská gramotnost a projektové vyučování. Nejdůležitější bude průprava k projektu a motivace, kdy k tvorbě knihy bych chtěla využít zkušenosti dětí s knihou, tvůrčí psaní a nápady dětí samotných.

Forma realizace:	Dlouhodobý projekt
Doporučený ročník:	první, druhý ročník
Cíl projektu:	2. ročník – seznámit se s knihou, naučit se brát knihu jako součást denního života, mít radost z četby. 3. ročník - rozlišit rozdíl mezi knihou, časopisem, encyklopedií, učebnicí, románem, pohádkovou knihou. Podpořit děti ke čtenářství a k tvorbě vlastní knihy. Brát knihu jako součást života, nebrát čtení jako povinnost, ale radost. Každý týden zavést pravidlo, kdy děti prezentují, co přečetly. Naučit je základní pravidla prezentace knížek, doporučení pro spolužáky.
Pomůcky:	knihy různých žánrů, časopisy, učebnice, letáky, flípy, psací potřeby
Motivace:	1. ročník Děti si též zahrají na novináře, ale jsou jim nabídnuty pohádkové knížky různých druhů 2. ročník Dětem nabídneme různé typy knih, časopisů, encyklopedií, učebnic. Zahrají si na novináře, kdy si knihy prohlížejí, listují. Snaží se uvědomit si základní znaky. Jako novináři mohou napsat článek, co vše se o knihách dozvěděly.

Průběh projektu	<p>Jak v prvních, tak druhých třídách navodit atmosféru, že číst je radost a ne naopak.</p> <p>Jeden školní den by se věnoval úvodu do dlouhodobého projektu, který pak může probíhat ve všech ročnících až do 5. třídy.</p>
První projektový den	<p>1. ročník</p> <p>Úvod do projektového dne by byl obdobný jako v druhém ročníku, ale s tím rozdílem, že by byly voleny lehčí aktivity a nejdříve by se pracovalo s učebnicí, pohádkovou knihou a knihami, které již děti znají od rodičů. Čím dřív se začne, tím lépe, aktuální to bude až přibližně po Vánocích, kdy děti dostávají slabikáře.</p> <p>Jiný typ práce by byl se třídou, kde se učí genetickou metodu, to už umí číst velice brzy, ale jen tiskací písmena, proto by bylo dobré volit knihy úměrně k jejich znalostem, dovednostem.</p> <p>2. ročník</p> <p>Rozdělení do skupin</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozdělení cca po 4-5 dětech, podle počtu dětí – vyhledat, co mají všechny knihy společné a v čem se liší. – Výsledek práce napíše na dva samostatné papíry A4: první s názvem „Co jsme objevili, že mají všechny naše knihy společného” a druhý s názvem „V čem se naše knihy lišily”. <p>Příklad společných – odlišných znaků</p> <p>Co jsme objevili, že mají všechny naše knihy společného</p> <p>Na prvním listu by mohly být údaje jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Všechny knihy mají nějaký název. – U každé knihy je uveden její autor. – Všechny knihy mají očíslované stránky. – Všechny knihy obsahují stránku s údaji, kdo je vydal. <p>V čem se naše knihy lišily</p> <p>Druhý list by mohl obsahovat následující objevy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Názvy knih se liší. – Každou knihu napsal jiný autor. – Každá z knih má jiný počet stránek. – Některé knihy mají obrázky, jiné ne. – Na každé knize se podíleli jiní lidé (ilustrátoři, redaktoři...). – Každá kniha vyšla v jiném nakladatelství. – Každá z knih má jiný formát. – Každá kniha má jinou cenu. – Každá z knih má jiný náklad (počet výtisků). <p>Když má každá ze skupinek alespoň 3 body na každém z dvou listů papíru, můžeme postupně začít se čtením. Nejdříve si nahlas přečteme, co mají knihy společného. Jeden žák z první skupinky přečte první bod. Pokud ho mají i ostatní skupiny, nebo s ním souhlasí, napíše ho na tabuli do sloupečku se stejným názvem „Co mají všechny knihy společného”. Dál mluví někdo z druhé skupinky a přečte jiný z bodů, který ještě nezazněl. Tak se postupně dostane na všechny skupinky a pokud možno i všechny žáky. Výsledkem jsou dva sloupečky na tabuli (druhý má samozřejmě název „V čem se knihy liší”).¹⁷</p>

¹⁷ <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-tipy/vydame-si-vlastni-knizku>

	Učitel se může zeptat, jakým slovům děti nerozuměly, co si myslí, že daná slova znamenají – vyhledání ve slovníku, kde je přesná definice.
Kniha versus časopis	Touto aktivitou nasměrujeme pozornost žáků ke knize jako předmětu, který má typické znaky. Můžeme pokračovat úkoly, při nichž si žáci uvědomí, jak se kniha liší od časopisu nebo novin... Opět dáme do čtyřčlenných skupinek časopisy a knihy a žáci mohou zkoumat, co mají společného a v čem se liší. ¹⁸
Závěr	Těmito aktivitami bych chtěla docílit toho, aby si děti ukotvily důležité znaky knihy. Po těchto aktivitách, přejdou do kruhu, kdy navedeme řeč na četbu knih, co už děti přečetly, jaký mají vztah ke knížkám. Cílem této činnosti bude, kdy si s dětmi uděláme společná pravidla četby knížek a zavedeme Např..“Pondělky s knihou“, kdy vždy budeme věnovat čas prezentaci knížek a doporučení. Tyto „Pondělky s knihou“ budou probíhat po celý školní rok, proto úvod do projektu by byl vhodný po 1. – 2. měsíci začátku školy. Co se týče prvních tříd, mohou to být knížky, které dětem čtou rodiče, mohou i prezentovat ilustrované knihy, proč se jim tyto knihy líbí apod.

---

¹⁸ <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-tipy/vydame-si-vlastni-knizku>

Závěr

Cíl: 3

Zjistit, jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku

Z projektů, které jsem absolvovala na ZŠ Slovan v 1. A třídě, jsem došla k závěru, že učení formou projektu je pro děti zábavné, rády se učí a výsledky jejich práce tomu odpovídá.

V rozhovoru s paní učitelkou Mgr. Jitkou Bečicovou velmi často využívají projekty v rámci výuky a to jak krátkodobé, tak i dlouhodobé, a nejen v rámci třídy, ale jsou do projektu zapojeny i třídy v rámci prvního, ale i druhého stupně.

Tematicky propojené projekty, které jsme realizovala, byly pro děti zábavné a přínosné. Nejvíce je zaujaly vlastnoručně vyrobené loutky, které děti provázely po celý týden a byly hlavním motivačním prvkem.

K výsledkům, které děti měly, můžu konstatovat, že z větší části pracovaly samostatně, měly jen dané instrukce jak postupovat. Samozřejmě byl to jejich první projekt, tak jsem byla vždy připravená s určitým problémem pomoci, když děti něčemu nerozuměly. V druhém realizovaném projektu pracovaly děti o hodně lépe, věděly, jak bude celý den probíhat. Je to i tím, že absolvovaly jeden projekt s paní učitelkou.

Projekty se mohou využívat v rámci každého předmětu a propojovat dané téma mezipředmětově, což bylo i mým cílem, kdy jsem se zaměřila na čtení a na psaní, přitom jsem dané prvky využila v matematice, českém jazyce, prvouce, výtvarné výchově atd...vždy jsem v daném předmětu směřovala k zadanému cíli.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je věnována modernizaci výuky čtení a psaní na 1. stupni ZŠ. Jejím cílem bylo provést průzkum týkající se tří oblastí, tedy prvků modernizace, které považuji z mého pohledu za nejvíce rozšířené. K danému průzkumu jsem využila dvě základní školy a to: Základní školu Slovan a Základní školu Horní Počernice.

Mezi dílčí cíle této práce patří zjistit pohled učitelů a rodičů na nové písmo Comenia Script ve srovnání s běžně užívaným klasickým písmem. Zmapovat způsob hodnocení čtení a psaní na ZŠ Slovan a na ZŠ Horní Počernice. Zjistit, jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku.

Tato část byla zpracována metodou dotazníků a testů čtenářské gramotnosti dle daných kritérií. Výzkumné šetření bylo provedeno na ZŠ Slovan a ZŠ Horní Počernice.

V teoretické části jsem shromáždila souhrn informací, o kterých předpokládám, že budou zajímavé pro primární pedagogy, studenty Učitelství 1. stupně. Mezi tyto informace patří především fakta z páté až sedmé kapitoly a to o písmu Comeniu Script, hodnocení a projektovém vyučování. Jako nezbytná součást této práce je nastínění hodnocení čtení a psaní z pohledu kvalitativních a kvantitativních znaků. Všechny tyto informace jsou stěžejním pro mou praktickou část, pro studenty, učitele, kteří se chtějí o dané problematice více dozvědět.

Tato teoretická část mi přinesla řadu zajímavých informací a nových znalostí z praxe, které bych ráda předala dál. Jde o nahlédnutí do problematiky tohoto, v současné době hodně diskutovaného tématu, a bylo pro mne velkým přínosem.

V praktické části jsem se zabývala naplněním hlavního cíle práce. Průzkum jsem dělala na ZŠ Slovan a ZŠ Horní Počernice

Z analýzy dotazníků pro dílčí cíle vyplynulo, že z pohledu učitelů ze ZŠ Slovan, by většina zůstala u běžného psacího písma, které je zaběhnuté a osvědčené a to vzhledem nedostatku informací a výsledkům, které děti mají. Učitelé základní školy Horních Počernic si písmo velmi chválí, protože na dětech vidí kladné výsledky.

Jejich názor je objektivní, neboť patří mezi učitele, kteří učili i běžně používaným písmem a mají s tímto psacím písmem větší zkušenosti. Největší úskalí, proč se rodiče i učitelé „bojí“ zavést písmo do škol je ten, že je málo informací o novém psacím písmu Comenia Script. Rodiče by potřebovali vědět více o způsobu výuky, jaké jsou výhody a nevýhody písma. To samé i učitelé, i když ti jsou o písmu více informováni, ale jen z teoretického hlediska. Též nemají zkušenost s výsledky samotných dětí v praxi. Jiné je to u rodičů i učitelů ze ZŠ Horních Počernic, kde mají s písmem jistou zkušenost a poznatelně větší než ostatní rodiče. V této chvíli se nedá posuzovat, jaké písmo je lepší, fakta jsou daná a je na každém rodiči či učiteli, jaké písmo si zvolí. V čem vidím největší klad písma CS je v tom, že bych písmo velmi doporučila dětem s určitou dysfunkcí (dyslexie, dysgrafie..). Je zřejmé, že dětem tato forma více vyhovuje a písmo není tak stresujícím bodem ve výuce dětí. K tomuto názoru se přiklání jak učitelé učící klasické psací písmo a učitelé, kteří učí Comeniem Script. Na závěr této části bych doporučila, aby byli rodiče více informováni o novém psacím písmu CS a bylo jim řečeno, že písmo CS nemá nahradit již zaběhnuté psací písmo, ale má být možnost současně vyučovány dva typy písma současně.

Druhým dílčím cílem bylo zmapovat způsob hodnocení čtení a psaní na ZŠ Slovan a na ZŠ Horní Počernice. Z průzkumu, který jsem již nastínila výše v praktické části, vyplývá, že nejvíce učitelé využívají klasifikaci 1-5. Je to prozatím nejvíce praktické hodnocení, kdy žáci, rodiče mají přehled o daném výkonu. Co se týče hodnocení písma, učitelé ze ZŠ Slovan by písmo nehodnotili tak striktně např. co se týče sklonu písma, velikosti písma a zvláště u dětí s různými typy dysfunkcí.

Na 1. stupni ZŠ využívají učitelé i jiné formy hodnocení jako jsou motivační razítka, slovní pochvala, obrázky, atd... Čtení a psaní je tedy nejvíce hodnoceno slovní pochvalou, klasifikací, motivačními razítky. Ve své učitelské praxi bych se chtěla více zaměřit na hodnocení portfoliem, kdy jak děti, tak i učitelé mají přehled o tom, jak se dítě postupně vyvíjí paralelně ve všech předmětech. Na konci ročníku mají dokonalý přehled úspěchů, neúspěchů, zlepšení, tedy průřez jejich práce od 1. do 5. třídy.

V poslední části jsem se věnovala projektovému vyučování, dílčím cílem bylo zjistit, jakým způsobem lze ve škole uplatňovat projektovou výuku při výuce čtení a psaní v 1. ročníku. Dospěla jsem k závěru, že v každém předmětu lze učit pomocí

projektu a to samé platí pro čtení a psaní, kdy jsem nastínila odučené projekty a navrhované projekty, které nejsou zaměřené jen na čtení a psaní, ale vše je mezipředmětově propojeno. Z projektů, které jsem absolvovala na ZŠ Slovan v 1. A třídě, jsem došla k závěru, že učení formou projektů je pro děti zábavné, žáci se rádi učí a výsledky jejich práce tomu odpovídaly, to mi potvrdili i učitelé, kteří s touto formou mají bohaté zkušenosti, díky „projektovým dnům“, které jsou na této škole pravidelně zařazovány do výuky. Tematicky propojené projekty, které jsem realizovala, byly pro děti zábavné a přínosné. Nejvíce je zaujaly vlastnoručně vyrobené loutky, které děti provázely po celý týden a byly hlavním motivačním prvkem. Projekty se mohou využívat v rámci každého předmětu a propojovat dané téma mezipředmětově, což bylo i mým cílem, kdy jsem se zaměřila na čtení a na psaní, přitom jsem dané prvky využila v matematice, českém jazyce, prvouce, výtvarné výchově atd...vždy jsem v daném předmětu směřovala k zadanému cíli.

Lze tedy konstatovat, že stanovené cíle diplomové práce byly splněny. Vzhledem k tomu, že můj výzkum není rozsáhlý, je pro mne těžké vyvodit objektivní závěr. Smyslem mé práce bylo zmapovat moderní prvky ve výuce počátečního čtení a psaní v praxi, utřídit názory odborné i laické veřejnosti a nastínit možný směr ke zdokonalování, jak způsobu výuky, tak i informovanosti po celé ČR. I z toho důvodu jsem zvolila od sebe vzdálené školy z Prahy a z Kroměříže.

Pro mne samotnou praktická část znamenala zhodnocení nastudované teoretické části, která se odrážela v praxi. Měla jsem možnost nastínit pohled na zkoumané oblasti a více se dozvědět o písmu Comenia Script, o kterém jsem do této doby neměla moc informací a neuměla jsem si výsledky představit v praxi. Jsem velmi ráda, že jsem se tímto tématem mohla zabývat. V budoucí praxi bych se chtěla modernizačním prvkům v praxi dále věnovat.

SEZNAM LITERATURY

- BŘEZINOVÁ, L. HAVEL, J. STADLEROVÁ. *ČÍTANKA - učebnice pro 1. ročník základní školy*. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978 – 80 – 7238 – 648 – 2
- BŘEZINOVÁ, L. HAVEL, J. STADLEROVÁ. *ČESKÝ JAZYK - příručka pro 1. ročník základní školy*. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978 – 80 – 7238 – 649 – 9
- COUFALOVÁ, J. *PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ pro 1. stupeň základní školy*. Praha: FORTUNA, 2006. ISBN 80-7168-958-0
- DOLEŽALOVÁ, J. *Prvopočáteční psaní*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1996. ISBN 80 – 7041 – 601 – 7
- DVOŘÁKOVÁ, M. *Projektové vyučování v české škole – vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2009. ISBN 978–80–246–1620-9
- FABIÁNKOVÁ, B. HAVEL, J.; NOVOTNÁ, M. *Výuka čtení a psaní na 1. stupni základní školy*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-8593-164-8
- GAVORA, P. *Výzkumné metody pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80 – 85931 – 15 – X
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4
- KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: PORTÁL, 2010. ISBN 978-80-7367-712-1
- KAŠOVÁ, J. *Škola trochu jinak, Projektové vyučování v teorii i praxi*. Kroměříž: IUVENTA, 1995
- KOLÁŘ, Z.; ŠIKULOVÁ, R. *Hodnocení žáků 2., dopl. vyd.* Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2834
- KOSTEČKA J. *Prověřování, hodnocení a klasifikace v předmětu český jazyk a literatura: Pedagogické čtení*. Praha: Pedagogický ústav, 1989. ČSR 59 – 303 - 89
- KOŤÁLOVÁ H., MIKOVÁ Š., STANG J. *Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978 – 80 – 7367 – 314 – 7
- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Systém hodnocení a sebehodnocení žáků. Zkušenost z České republiky i Evropských škol*. Brno: MSD, spol. s.r.o. Brno, 2011. ISBN 978 – 80 – 7392 – 169 – 9

- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: TAVA Graphical, 2006. ISBN 80-210-4142-0
- KŘIVÁNEK, Z., WILDOVÁ, R. *Didaktika prvopočátečního čtení a psaní*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1998. ISBN 80 – 86039 – 55 – 2
- LEJSALOVÁ, Z. *Výuka počátečního čtení a psaní ve vybraných alternativních didaktických systémech*. Diplomová práce, 2005
- LENCOVÁ, R. *COMENIA SCRIPT – UNIVERSAL - PRAKTICKÝ MANUÁL*. Praha: Nakladatelství Svět, 2010. ISBN 978 – 80 – 87201 – 02 – 2
- MAŇÁK, J. ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, ISBN 80-7315-039-5
- PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. Praha:Portál, 1995. ISBN 80 – 7178 – 029 - 4
- SANTLEROVÁ K. *Metody ve výuce čtení a psaní*. Brno: PAIDO-EDICE Pedagogické literatury, 1995. ISBN 80-85931-05-2
- STARÁ J. *Slovní hodnocení na 1. stupni ZŠ*. Praha: Raabe, 2006, ISBN 80 – 86307 – 28 – X
- SLAVÍK, J. *Hodnocení v současné škole: východiska a nové metody pro praxi*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-262-9.
- TOMAN, J. *Didaktika čtení a primární literární výchovy*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, ISBN 978-80-7394-038-6
- TOMKOVÁ, A. KAŠOVÁ, J. DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. Praha: PORTÁL, 2009. ISBN 978–80–7367–527-1
- VALIŠOVÁ A., KASÍKOVÁ H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978 – 80 – 247 – 1734 – 0
- WIDLOVÁ, R. *Aktuální problémy didaktiky prvopočátečního čtení a psaní*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2002. ISBN 80 - 7290 – 103- 6
- ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X.
- ŽANTA, R. *Projektová metoda, pokus o řešení pracovní školy*. Praha: Nákladem dědictví Komenského, 1934.

HYPERTEXTOVÉ ODKAZY

- http://is.muni.cz/th/185759/pedf_m/DIPLOMOVA_PRACE_HODNOCENI_VE_VYUCE_ELEMENTARNIHO_CTENI_A_PSANI.txt
- http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_ped/externi/kat_ped_06242/Studijni_podpora_-_DIDAKTIKA_CTENI_A_PRIMARNI_LITERARNI_VYCHOVY.pdf
- http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script
- http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-071.pdf
- <http://programy.sms.cz/kultura/praha-1/minaret/kouzelný-les-1>
- http://clanky.rvp.cz/wpcontent/upload/prilohy/2713/hodnoceni_cteni_s_porozumenim.pdf
- http://www.lencova.eu/cs/gal_clanek_pravo
- <http://remix.nicm.cz/projekt-comenia-script/http://www.ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-tipy/vydame-si-vlastni-knizku>
- <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/992/SUMATIVNI-A-FORMATIVNI-HODNOCENI.html/>

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Dotazníky pro rodiče a učitele ZŠ Slovan a ZŠ Horní Počernice na psací písmo Comenia Script

P II: Dotazník na hodnocení čtení a psaní na 1. stupni ZŠ

P III: Pracovní listy (Projekt 8.9.2011, Matematika: „Hurá do školy s Aničkou a Jakubem“)

P IV: Pracovní listy (Projekt 9.9. 2011, závěr projektu: „Hurá do školy s Aničkou a Jakubem“)

P V – P XIII: FOTOGALERIE „Hurá do školy s Aničkou a Jakubem“

P XIV: Pracovní listy („ Z pohádky do pohádky“)

P XV – P XXX: FOTOGALERIE „ Z pohádky do pohádky“

P IX: Mravenčí ukolébavka. Návrh projektu („ Kouzelný les“)

P XX: Hodnocení čtení s porozuměním, („Kouzelný les“)